

Adroddiad Datganiad Effaith Leol

gan Gyngor Gwynedd

---

1. Cyflwyniad

- 1.1 Ar 28 Mehefin 2018, cadarnhaodd yr Arolygiaeth Gynllunio fod cais rhif EN010007 a gyflwynwyd gan Horizon Nuclear Power (Horizon) ar gyfer Gorsaf Bŵer Niwclear Wylfa Newydd wedi cael ei dderbyn er archwiliad.
- 1.2 Mae Cyngor Gwynedd (CG) hefyd wedi cael gwybod, fel awdurdod lleol, nad yw'n disgyn dan gategoriâu A102 (6 a 7) Deddf Cynllunio 2008 gan nad yw safle'r cais o fewn ei ffiniau, ac ym marn yr Arolygiaeth Gynllunio, ni ystyrir fod Gwynedd yn meddu ar ran o ffin gydag awdurdod Cyngor Sir Ynys Môn.
- 1.3 Er gwaethaf ei statws dan A102 (6 a 7) mae CG, yn seiliedig ar ei wybodaeth leol a'r wybodaeth yn y Cais Gorchymyn Cydsyniad Datblygu (DCO), wedi ystyried effeithiau lleol y cais ar y sir, ac maent wedi cael eu hamlinellu yn yr Adroddiad Datganiad Effaith hwn, dyddiedig 4 Rhagfyr 2018.
- 1.4 O'r cychwyn cyntaf, hoffai CG ddatgan ei fod yn cefnogi egwyddor yr Orsaf Bŵer gan fod ganddi'r addewid i ddwyn buddion economaidd a chymdeithasol cadarnhaol i Ynys Môn, Gwynedd a'r ardal ehangach, gan gynnwys y cyfnod adeiladu. Fodd bynnag, mae CG wedi nodi meysydd lle mae pryder ynghylch agweddau penodol o'r datblygiad fydd angen gwaith lliniaru a/neu ddull rhagofalus lle bydd gofyn am gynnal trafodaethau a chytuno â'r cyrff perthnasol sydd yn y cynigion terfynol. Wrth drafod gyda'n partneriaid, nid ydym yn hyderus fod materion arwyddocaol sy'n ymwneud â llety, trafniadaeth, sgiliau a chyflogaeth, yr iaith Gymraeg a gwasanaethau cyhoeddus wedi cael eu harchwilio a'u hystyried yn ddigonol.

2. Gwynedd

Proffil o Wynedd

- 2.2. Mae'r diagram ar y dudalen nesaf, a ddaeth o Gynllun Strategol 2017-18 y Cyngor, yn rhoi trosolwg o broffil ystadegol y Sir.

6.9
miliwn

ymwelydd

yn creu
refeniw
gwerth

{£964}
miliwn

65%
Cymraeg

122,864
o bobl Gwynedd

Ardal o
Harddwch
Naturiol
Eithriadol

Parc Cenedlaethol
Eryri

187 milltir
o arfordir

oddeutu **61,000**
o anheddau

Canolrif
incwm

£23,988

£143k

Canolrif
Pris Tŷ

1,821
milltir
o ffyrdd

Braslun o farn trigolion

Mae'r tabl a ganlyn yn rhoi syniad o beth ddywedodd trigolion Gwynedd yn ystod y gweithdai ymgynghoriad cyhoeddus a gynhaliwyd yn ddiweddar wrth baratoi Cynllun Llesiant Gwynedd ac Ynys Môn 2018:

Pam fod yn ardal yn lle da i fyw ynddi:	Beth sydd ddim cystal:
<ul style="list-style-type: none"> • Yr Amgylchedd Naturiol sydd o'n cwmpas • Y golygfeydd • Ardal Gymraeg a medru defnyddio'r iaith • Ymdeimlad o ysbryd cymunedol • Teimlo fod yr ardal yn un ddiogel	<ul style="list-style-type: none"> • Diffyg swyddi o ansawdd da • Cludiant Cyhoeddus • Y pellter oddi wrth wasanaethau a chyfleusterau • Cost uchel tai lleol • Cyflwr y strydoedd
Beth sydd yn gwella llesiant yn eich ardal ac sy'n cyfrannu at ansawdd bywyd:	Beth fydddech chi'n ei newid am eich ardal i'w gwneud yn well lle i fyw:
<ul style="list-style-type: none"> • Cyfleoedd i gael gweithgareddau awyr agored • Ysbryd cymunedol yr ardal • Teulu / Ffrindiau / Cymdogion • Amgylchedd Naturiol • Cyfleusterau Lleol	<ul style="list-style-type: none"> • Mwy o swyddi gyda chyflogau uwch • Gwell cludiant cyhoeddus • Mwy o weithgareddau lleol • Gwella cyfleusterau lleol • Gwella cyflwr y strydoedd

Amlinellir amcanion llesiant CG yn ei Ddatganiad Llesiant (2018) a'r bwriad yw sicrhau y gall trigolion Gwynedd -

- i. Fwynhau bywydau hapus, iach a diogel
- ii. Byw mewn tai o ansawdd o fewn eu cymunedau
- iii. Ennill cyflog digonol i allu cynnal eu hunain a'u teuluoedd
- iv. Derbydd addysg o'r ansawdd gorau fydd yn eu galluogi i wneud beth bynnag y dymunant
- v. Byw gydag urddas ac yn annibynnol am gyn hired â phosib
- vi. Byw mewn cymdeithas Gymraeg naturiol
- vii. Manteisio ar harddwch amgylchedd naturiol y Sir.

3. Cynigion Prosiect

3.1 Mae'r ymgeisydd yn gofyn am Orchymyn Cydsyniad Datblygiad i gael yr hawl i adeiladu a rhedeg Wylfa Newydd, gorsaf bŵer niwclear ar Ynys Môn gyda'r gallu i gynhyrchu hyd at 3100 megawat ynghyd â datblygiadau cysylltiedig ('Prosiect DCO Wylfa Newydd'). Mae prif rannau Prosiect DCO Wylfa Newydd fel a ganlyn:

- a. Yr Orsaf Bŵer sy'n cynnwys dau Adweithydd Dŵr Berw Uwch y DU, y System Dŵr Oeri, cyfleusterau cefnogol, adeiladau, strwythurau a pheiriannau, adeiladau i storio tanwydd sydd wedi cael ei ddefnyddio a gwastraff ymbelydrol a'r cysylltiad i'r grid cenedlaethol.
- b. Datblygiadau eraill ar y safle i gynnwys gwaith tirweddu a phlannu, draenio, systemau rheoli dŵr wyneb, gwaith mynediad i'r cyhoedd gan gynnwys cau a dargyfeirio hawliau tramwy cyhoeddus dros dro ac yn barhaol, Ffordd Fynediad newydd i'r Orsaf Bŵer a ffyrdd

mewnol y safle, meysydd parcio, gwaith a gweithgareddau adeiladu gan gynnwys compowndiau adeiladu ac ardaloedd parcio dros dro, ardaloedd gosod, ardaloedd gweithio a gwaith a strwythurau dros dro, ardal dros dro i wyllo'r gwaith adeiladu, dargyfeirio cyfleustodau, ffens berimedr a ffensys adeiladu a chysylltiadau trydan.

c. Gwaith Morol yn cynnwys:

- Gwaith Morol Parhaol sef y System Dŵr Oeri, y Cyfleuster Dadlwytho Morol, strwythurau morglawdd, gwaith i ddiogelu'r lan, mannau gollwng draeniau dŵr wyneb, man gollwng carthffrwd dŵr gwastraff (a draeniau cysylltiedig dŵr wyneb a charthffrwd dŵr gwastraff i'r môr), system achub a dychwelyd pysgod, system atal pysgod, cymhorthion mordwyo a charthu.
- Gwaith Morol Dros Dro sef argaeau coffr dros dro, ramp mynediad dros dro, cymhorthion mordwyo dros dro, mannau gollwng dros dro ac angorfa dros dro i gychod camlas.

d. Cyfleusterau Oddi ar Safle'r Orsaf Bŵer: sy'n cynnwys y Ganolfan Rheoli Argyfwng Amgen, y Labordy Arolygon Amgylcheddol a'r Garej Offer Argyfwng Symudol.

e. Datblygiadau Cysylltiedig yn cynnwys:

- Campws y Safle i ddarparu llety gweithwyr yn Ardal Datblygu Wylfa Newydd;
- Cyfleuster Parcio a Theithio dros dro yn Dalar Hir ar gyfer gweithwyr adeiladu;
- Canolfan Logisteg dros dro ym Mharc Cybi;
- Gwelliannau i Briffordd yr A5025;
- Gwaith i greu a gwella cynefinoedd gwlypdir yn Nhŷ Du, Cors Gwawr a Chae Canol-dydd.

3.2 Mae'r cais DCO hefyd yn gofyn am amryw o bwerau eraill gan gynnwys darpariaethau i ganiatáu caffael gorfodol o ran buddiant a hawliau mewn tir, defnyddio tir dros dro, ymyrryd â hawliau a chau neu ddargyfeirio strydoedd a hawliau tramwy cyhoeddus eraill yn cynnwys cau Ffordd Cemlyn yn barhaol.

4. Lleoliad yr Orsaf Bŵer mewn perthynas â Gwynedd

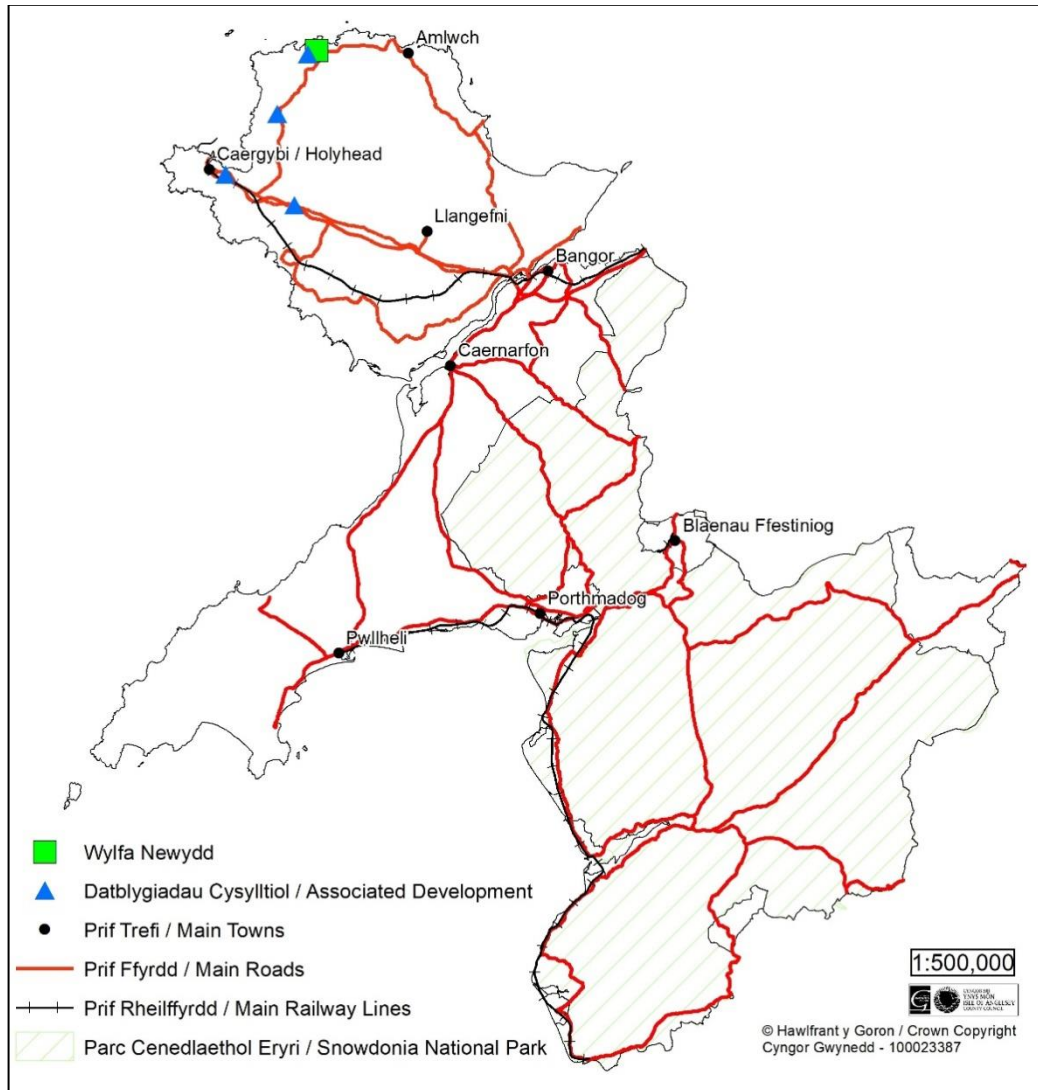
4.1 Mae safle Gorsaf Bŵer Wylfa Newydd a'i safleoedd datblygu cysylltiedig (a ddisgrifir yn 3 uchod) wedi'u lleoli yn ardal weinyddu gyfagos Cyngor Sir Ynys Môn. Mae safle'r Orsaf Bŵer ar dir ar arfordir gogleddol yr Ynys ac yn cael ei reoli gan Horizon. Mae'r safleoedd datblygu cysylltiedig mewn amryw leoliadau ar yr Ynys.

4.2 Y Fenai sy'n ffurfio'r ffin rhwng ffin ogledd-ddwyreiniol ardal weinyddol Cyngor Gwynedd a ffin ddeheuol ardal weinyddol Cyngor Sir Ynys Môn. Mae safle'r Orsaf Bŵer oddeutu 51km o Fangor, sef prif Ganolfan Wasanaethu Gwynedd sydd wedi'i lleoli ar lan y Fenai. Ar hyn o bryd, Pont Britannia a Phont Menai sy'n rhoi mynediad i gerbydau rhwng y ddwy Sir ac mae cysylltiad rheilffordd ar Bont Britannia hefyd. Mae map 1 isod yn dangos y berthynas ofodol rhwng Safle'r Orsaf Bŵer, y datblygiadau cysylltiedig â Gwynedd.

4.3 Ni fydd yr ardal ddatblygu a'i datblygiadau cysylltiedig yn effeithio'n uniongyrchol ar Wunedd, fodd bynnag, ystyrir y gall fod yna effeithiau anuniongyrchol cadarnhaol, niwtral neu negyddol ar y Sir o ran:

- Ardrowiad ar yr economi'n gyffredinol gan gyfeirio'n arbennig at yr economi twristiaeth;
- Ardrowiad cymdeithasol a chymunedol yn cynnwys yr effaith ar yr iaith Gymraeg;

- Ardrawiad ar y galw am dai i'r gweithlu fydd ynghlwm ag adeiladu a rhedeg yr orsaf bŵer; ac
- Ardrawiad trafndiaeth a thraffig ar y rhwydwaith priffyrdd
- Ardrawiad ar wasanaethau cyhoeddus

5. Gwerthuso polisiau cynllunio a'r ddogfennaeth sy'n berthnasol i gynigion Gorsafoedd Pŵer.

- 5.1 Mae CG yn cydnabod fod gan gynhyrchu ynni carbon isel rôl o bwysigrwydd rhyngwladol i'w chwarae fel yr amlinellir yn NPS EM-1, ac na fydd unrhyw ran o'r Orsaf Bŵer arfaethedig na'i ddatblygiadau cysylltiedig yn cael eu lleoli'n gorfforol yn ardal weinyddol Gwynedd. O'r herwydd, mae hefyd yn cydnabod fod effeithiau'r cynllun yn disgyn yn gyfan gwbl ar gymunedau lleol Ynys Môn, cyn belled fod rhagdybiaethau Horizon a'u mesurau lliniaru a gwneud iawn yn gywir. Datgan EN-1 na ddylid rhoi caniatâd oni bai fod yr Awdurdod Archwilio yn fodlon y bydd y prosiect yn osgoi effeithiau andwyol sylweddol ar iechyd ac ansawdd bywyd cymunedau, er enghraifft. Yn seiliedig ar bryderon ynghylch y materion y tynnir sylw atynt yn 4 uchod, ystyria CG y dylid cynnwys y cynllun datblygu mabwysiedig yn ogystal â dogfennau a strategaethau eraill a gynhyrchwyd gan CG a'i bartneriaid fel ystyriaeth berthnasol wrth ystyried y cais hwn.

Polisi Cynllunio Cenedlaethol

Polisi Cynllunio Cymru

- 5.2 Mae'n amlinellu polisi cynllunio defnydd tir Llywodraeth Cymru. Mae'n trosi ymrwymiad y Llywodraeth i ddatblygiad cynaliadwy i'r system gynllunio er mwyn iddi allu cyfrannu'n briodol yn y symudiad tuag at gynaliadwyedd. Mae PCC, y NCT, y cylchlythyrau a'r llythyrau egluro polisi yn cynnwys polisi cynllunio cenedlaethol. Dylid ystyried polisi cynllunio cenedlaethol wrth baratoi cynlluniau datblygu. Gall fod yn berthnasol i benderfyniadau ar geisiadau cynllunio unigol a bydd yn cael ei ystyried gan Weinidogion Cymru ac Arolygwyr Cynllunio wrth benderfynu ar geisiadau cynllunio sydd wedi'u galw i mewn ac ar apeliadau.
- 5.3 Yn arbennig o berthnasol, mae PCC, sydd â nodau llesiant yn sail iddo, yn cadarnhau'r rhagdybiaeth o blaid datblygu cynaliadwy. Mae'n hyrwyddo llefydd sy'n hyrwyddo lles economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol wrth:

- ddarparu cyflogaeth a datblygu economaidd sydd wedi'u cysylltu'n dda ac wedi'u lleoli mewn cwmmpasoedd dymunol. Caiff y llefydd hyn eu dylunio a'u lleoli i hyrwyddo byw bywydau iach ac i ymdrin â newid hinsawdd wrth eu gwneud yn llefydd y gellir beicio a cherdded iddynt yn hawdd, mynediad i gludiant cyhoeddus, lleihau'r defnydd o adnoddau anadnewyddadwy a defnyddio ffynonellau ynni adnewyddadwy a charbon isel;
- darparu cymunedau cydlynol â chysylltiadau da i bob sector yn y gymdeithas, gan alluogi i bawb gael bywyd o ansawdd da trwy fyw mewn cymunedau cryf a diogel, gwella mynediad i wasanaethau, cyfleoedd diwylliannol a chyfleusterau hamdden i gefnogi pobl i fabwysiadau ffordd iach o fyw, gan sicrhau datblygiadau sy'n gynhwysol yn gymdeithasol a chymunedau mwy cydlynol; a
- gwerthfawrogi ansawdd y tirweddau a'r amgylchedd hanesyddol, gwarchod asedau economaidd at y dyfodol mewn ymateb i heriau newid hinsawdd ac i hyrwyddo datrysiadau carbon isel, gwarchod tirweddau a chynefinoedd, galluogi cyfleoedd i gysylltu â'r amgylchedd naturiol ac annog byw bywydau iachach gyda'r fantais o gael gwell llesiant corfforol a meddyliol.

Nodiadau Cyngor Technegol

- 5.4 Fel y disgrifir uchod, mae NCT yn ffurfio rhan o bolisi cynllunio cenedlaethol, gallant felly fod yn berthnasol wrth benderfynu ar geisiadau cynllunio. O safbwynt CG, mae'r rhain a ganlyn yn berthnasol yn arbennig: NCT 2: Cynllunio a Thai Fforddiadwy; NCT 18: Cludiant; NCT 20: Cynllunio a'r Iaith Gymraeg; NCT 23: Datblygiad Economaidd

Y Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd mabwysiedig:

- 5.5 Ystyrir bod y polisiâu a ganlyn o Gynllun Datblygu Lleol ar y Cyd Gwynedd a Môn 2017 yn berthnasol i gynnyg Horizon o safbwynt y Cyngor. Mae geiriad llawn y polisiâu y cyfeirir atynt isod yn Atodiad A.

Polisi Strategol PS 1: Yr Iaith Gymraeg a'r diwylliant Cymreig

- 5.6 Mae maen prawf 2 (sy'n gysylltiedig â maen prawf 4 Polisi Strategol PS 5) yn arbennig o berthnasol fan hyn, *'Gofyn am Aseiad Effaith Iaith Gymraeg, a fydd yn dweud sut fydd datblygiad arfaethedig yn gwarchod, hyrwyddo a chryfhau'r iaith Gymraeg, pan fydd y datblygiad arfaethedig ar safle ar hap annisgwyl ar gyfer datblygiad tai ar raddfa fawr neu ddatblygiad cyflogaeth ar raddfa fawr a fyddai'n golygu llif arwyddocaol o weithlu'*.

Polisi Strategol PS 2: Isadeiledd a Chyfraniadau gan Ddatblygwyr

- 5.7 Y rhan berthnasol yw *'Bydd y Cynghorau'n disgwyl i ddatblygiadau newydd sicrhau bod darpariaeth ddigonol o isadeiledd (naill ai ar y safle neu i wasanaethu'r safle) sy'n angenrheidiol yn cael ei ddarparu yn amserol ar gyfer gwneud y cynnyg yn dderbyniol trwy amod neu rwymedigaeth gynllunio.'* ...ac...
'Lle bod angen darparu'r isadeiledd angenrheidiol, galluogol a hanfodol o ganlyniad i'r cynnyg ac nad ellir ei leoli ar y safle, gofynnir am gyfraniadau ariannol, o fewn cyfyngiadau deddfwriaethol, i gael y buddsoddiad angenrheidiol oddi ar y safle.'

Polisi ISA 1: Darpariaeth Isadeiledd

- 5.8 Y rhan berthnasol fan hyn yw *'Caniateir cynigion dim ond pan fo capasiti isadeiledd digonol yn bodoli, neu lle caiff ei ddarparu mewn modd amserol. Os yw cynnyg yn creu angen uniongyrchol am isadeiledd newydd neu well, ac os na chaiff hwn ei ddarparu gan gwmni gwasanaeth neu isadeiledd, yna rhaid i'r datblygiad ei ariannu. Gellir ceisio cyfraniad ariannol i sicrhau gwelliannau i isadeiledd, cyfleusterau, gwasanaethau a gwaith cysylltiedig, os yw'r rheini yn angenrheidiol i wneud cynnyg yn dderbyniol. Pan fydd yn briodol, gellir ceisio am gyfraniadau ariannol at ystod o ddibenion, yn cynnwys: 1. Tai fforddiadwy...4. Cyfleusterau cyflogaeth a hyfforddiant...6. Isadeiledd trafndiaeth yn cynnwys cludiant cyhoeddus..12 Mesurau iaith Gymraeg.'*

Polisi Strategol PS 4: Trafndiaeth Gynaliadwy, Datblygiad a Hygyrchedd

- 5.9 Y rhan berthnasol fan hyn yw Rhan 2 sy'n ymwneud â Throsoglwyddo rhwng Dulliau Cludiant. Datgan Rhan 2 ii *'Cyfleusterau parcio a theithio parhaol wedi eu lleoli'n strategol o fewn neu wrth ymyl Canolfannau neu mewn lleoliadau eraill sy'n agos i'r prif rwydwaith ffordd lle gellir dangos nad oes safleoedd amgen boddhaol yn agosach at y Canolfannau, lle mae cwsmeriaid yn cael eu cefnogi gan wasanaethau bysys aml rhwng y cyfleuster a phen y daith'...*a...

datgan Rhan 2 v: *'Cyfleusterau ar gyfer parcio a rhannu mewn lleoliadau priodol ar y rhwydwaith priffyrdd strategol yn gyfochrog i aneddiadau neu oddi mewn iddynt.'*

Polisi TRA 4: Rheoli Effeithiau Trafndiaeth

- 5.10 Dywed y polisi hwn *'Lle'n briodol, dylid cynllunio a dylunio datblygiad mewn ffordd sydd yn hyrwyddo'r dulliau mwyaf cynaliadwy o deithio gan roi sylw i'r goeden o ddefnyddwyr'* ac

'Ni chaniateir datblygiadau a fyddai'n peri niwed annerbyniol i weithrediad diogel ac effeithlon y briffordd, cludiant cyhoeddus a rhwydweithiau cludiant eraill gan gynnwys llwybrau i gerddwyr, beicwyr, hawliau tramwy cyhoeddus a llwybrau ceffyl. Bydd lefel y niwed annerbyniol yn cael ei bennu gan yr awdurdod lleol fesul achos'.

Polisi Strategol PS 5: Datblygu Cynaliadwy

- 5.11 Y rhan berthnasol dan y polisi hwn yw 'Cefnogir datblygiadau ble gellid dangos eu bod yn gyson ag egwyddorion datblygu cynaliadwy. Dylai pob cynnig...4 'Warchod, cefnogi a hyrwyddo defnydd o'r iaith Gymraeg yn unol â Pholisi Strategol PS 1'...6. 'Gwarchod a gwella ansawdd yr amgylchedd naturiol, ei dirwedd a'i asedau bioamrywiaeth, gan gynnwys eu deall a'u gwerthfawrogi am y cyfraniad cymdeithasol ac economaidd y maent yn eu darparu' ac

'Pan fo hynny'n briodol, dylai cynigion hefyd: 9. Ddiwallu anghenion y boblogaeth leol drwy gydol eu hoes o ran ansawdd, y mathau o ddaliadaeth a fforddiadwyedd unedau tai...11. Cefnogi'r economi leol a busnesau lleol drwy ddarparu cyfleoedd ar gyfer dysgu gydol oes a datblygu sgiliau yn unol â Pholisi Strategol PS 13...12. Lleihau'r angen i deithio gyda thrafnidiaeth breifat ac annog cyfleoedd i bob defnyddiwr deithio yn ôl y gofyn mor aml â phosib drwy ddefnyddio dulliau amgen, gan roi pwyslais arbennig ar gerdded, beicio a defnyddio cludiant cyhoeddus'.

Polisi Strategol PS 9: Wylfa Newydd a Datblygiad Cysylltiedig

- 5.12 Mae'r polisi hwn yn berthnasol yng Nghyngor Gwynedd am ei fod yn datgan y bydd yn ystyried nifer o faterion sydd wedi'u cynnwys yn y polisi hwn wrth baratoi ei Ddatganiad Effaith Leol. Mae'r ystyriaethau perthnasol yn cynnwys meini prawf 3, 5, 7, 9, 12 ac 16:

'3. Mae cynigion priffyrdd a thrafnidiaeth ar gyfer Prosiect Wylfa Newydd yn ffurfio rhan o strategaeth traffig a thrafnidiaeth sy'n rhoi ystyriaeth i Bolisi Strategol PS 4 ac unrhyw Bolisiau manwl perthnasol yn y Cynllun a lleihau effeithiau andwyol ar drafnidiaeth i lefel dderbyniol, gan gynnwys y rhai a gyfyd yn ystod y camau adeiladu, gweithredu, dadgomisiynu ac adfer.....

5. Dylai gofynion llety gweithwyr adeiladu gael eu diwallu mewn modd sy'n lleihau effaith ar y farchnad dai leol, yn cynnwys gallu rhai sydd ar incwm isel i gael mynediad i'r sector rhentu preifat, tai fforddiadwy a gwasanaethau tai eraill (gan ystyried yr Asesiad Marchnad Dai Lleol), ac na fydd yn arwain at effeithiau economaidd, cymdeithasol, ieithyddol neu amgylcheddol andwyol annerbyniol (yn cynnwys y sector twristiaeth)..

7. Bydd cynigion am lety i weithwyr dros dro ar ffurf campws, canolfannau logisteg a chyfleusterau parcio a theithio hefyd yn cael eu hasesu yn erbyn y meini prawf a amlinellir ym Mholisiau PS 10 - 12;

9. Dylai'r hyrwyddwr ymgysylltu gyda'r Cyngor ar strategaethau caffael, cyflogaeth, addysg, hyfforddiant a recriwtio yn nyddiau cynnar datblygu'r prosiect, gyda'r nod o uchafu cyfleoedd cyflogaeth, busnes a hyfforddiant ar gyfer cymunedau lleol yn y tymor byr a'r tymor hir....

12. Bydd pob cynnig yn cael ei wasanaethu'n briodol gan isadeiledd trafnidiaeth yn cynnwys cludiant cyhoeddus ac ni fyddant yn cael effaith andwyol ar gymunedau lleol a thwristiaeth a bydd hyn yn cael ei ddangos mewn asesiad trafnidiaeth. Lle ceir cysylltedd trafnidiaeth annigonol neu nad oes gan y rhwydwaith ffyrdd ddigon o gapasiti i ymdopi â lefel y traffig a fydd yn deillio o unrhyw ddatblygiad, neu rhagwelir effaith andwyol, bydd angen darparu gwelliannau priodol i'r rhwydwaith trafnidiaeth a darparu opsiynau trafnidiaeth gynaliadwy i liniaru'r ardrawiadau;

16. Mae'n bosibl, wrth i'r prosiect ddatblygu, oherwydd canlyniadau na chawsant eu rhagweld yn sgil adeiladu a gweithredu adeiladu Prosiect Wylfa Newydd, y bydd y Cyngorau angen gwybodaeth ychwanegol oddi wrth y datblygwr, neu i waith gael ei wneud ganddo er mwyn gwneud iawn am unrhyw ardrawiadau neu feichiau ychwanegol ar y gymuned mae hynny'n effeithio arni. Dylai'r datblygwr ymgorffori mecanweithiau adolygu ar gyfer monitro'r amrediad llawn o effeithiau, ac adolygu digonolrwydd mesurau lliniaru neu iawndal a gwneud addasiadau yn ôl y gofyn.

Polisi Strategol PS 10: Wylfa Newydd - Llety Dros Dro Tebyg i Gampws ar gyfer Gweithwyr Adeiladu

5.13 Mae'r polisi hwn yn ymwneud a pha mor ddigonol yw'r llety dros dro arfaethedig ac mae'n berthnasol i CG o ran meini prawf 1, 2, 3 a 5 sy'n gofyn:

1. bod y datblygwr yn dangos yn gyntaf bod y cynnig yn diwallu angen a brofir am lety dros dro i weithwyr adeiladu nad ellir ei ddiwallu trwy un ai lety preswyl presennol, neu ailddefnyddio adeiladau presennol, neu trwy ddarparu adeiladau parhaol a fyddai'n gallu cael eu haddasu i ddefnydd parhaol ar ôl iddynt gael eu defnyddio gan weithwyr adeiladu; a

2. lleolir y cynnig ar safle Prosiect Wylfa Newydd neu safle sy'n gyfagos neu sydd â pherthynas dda gyda ffin datblygu Caergybi, Amlwch, Llangefni, Gaerwen neu'r Fali, ac mae'n agos at y prif rwydwaith priffyrdd lle y gellir darparu mynediad digonol heb niwed sylweddol i gymeriad a nodweddion tirwedd, a hefyd yn rhoi ystyriaeth i'r polisi sy'n ffafrio defnyddio tir a ddatblygwyd o'r blaen; a

3. rhaid i'r cynnig gynnwys mecanweithiau priodol i liniaru unrhyw effeithiau anffafriol y datblygiad arfaethedig ar yr iaith Gymraeg a'r diwylliant Cymreig neu gwneir cyfraniad tuag at liniaru effeithiau hynny yn unol â Pholisi PS 1 a Pholisi ISA; ac

Polisi Strategol PS 12: Wylfa Newydd - Cyfleusterau Parcio a Theithio a Pharcio a Rhannu

5.14 Yn berthnasol wrth leihau teithio mewn ceir preifat bod y safle wedi ei leoli:

i. O fewn, neu'n gyfagos i, ffiniau datblygu Canolfannau sydd wedi'u lleoli ar ochr yr A5/A55 neu'n agos iddynt; neu

ii. mewn lleoliadau eraill sydd ar hyd yr A5/ A55 lle mae'r safle yn rhan o gynllun cynhwysfawr i liniaru effeithiau trafndiaeth y Prosiect; wedi rhoi sylw i'r ffaith bod y Cynghorau yn ffafrio'r angen i roi ystyriaeth i safleoedd yn agosach at y Canolfannau.

Polisi Strategol PS 14: Yr Economi Ymwelwyr

5.15 Rhan 5 sydd fwyaf perthnasol: '*Atal datblygiadau'n fyddai'n cael effaith andwyol annerbyniol ar y cyfleusterau twristiaeth, gan gynnwys nodweddion llety...*'

Polisi TAI 14: Defnydd preswyl o garafanau, cartrefi symudol a mathau eraill o lety nad ydynt yn barhaol

5.16 Y rhan berthnasol fan hyn yw meini prawf 1, 4 a 6. '*1. Mae'n cael ei leoli am gyfnod cyfyngedig o amser, ac mae ei angen i roi llety i weithwyr dros dro yn ystod adeiladu....neu ii. caiff y safle ei leoli er mwyn lleihau'r angen i deithio a hyrwyddo'r defnydd o ddulliau teithio cynaliadwy.....*

4. Caiff y safle ei leoli er mwyn lleihau'r angen i deithio i'r isafswm a hybu'r defnydd o ddulliau cludiant cynaliadwy...

6. Gellir dangos na fuasai'r bwriad yn cael effaith andwyol arwyddocaol ar y diwydiant twristiaeth;

Dogfennau a strategaethau perthnasol eraill

5.17 **Cynllun Cyngor Gwynedd 2018 - 2023**, sy'n amlinellu gweledigaeth a blaenoriaethau CG ar gyfer y cyfnod rhwng mis Ebrill 2018 a diwedd mis Mawrth 2023. Mae sawl elfen i'r Cynllun:

- **Cynllun Gwella**, sy'n amlinellu Blaenoriaethau Gwella CG a'r 7 amcan llesiant
- **Cynlluniau Adranol**, sy'n disgrifio holl waith dydd-i-ddydd CG; ac yn olaf
- **Datganiad Llesiant CG**, sy'n ymhelaethu ar Nodau Llesiant CG yn unol â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Yn benodol:

- Mae Gwynedd yn wynebu sawl her yn y maes tai gan gynnwys poblogaeth sy'n heneiddio a newidiadau mewn budd-daliadau, ond mae cyfleoedd yn bodoli hefyd, ac felly mae'n bwriadu targedu ardaloedd lle mae angen datblygu mathau gwahanol o dai yn benodol ar gyfer pobl hŷn a phobl ifanc;
  - Mae nifer uchel o Dai Amlfeddiannaeth ym Mangor, sy'n cael effaith negyddol ar ymddangosiad y ddinas, nifer uwch o dai gwag y tu allan i'r tymor academaidd, a llai o stoc tai ar gael i drigolion lleol;
  - Un o flaenoriaethau'r Cynllun Gwella cysylltiedig yw gwella'r amodau i greu economi hyfyw a llewyrchus, wrth geisio sicrhau mwy o swyddi sy'n cynnig cyflogau da;
  - Un arall o'r blaenoriaethau yw sicrhau bod CG yn annog ac yn hyrwyddo gallu pobl Gwynedd i fyw eu bywydau trwy gyfrwng y Gymraeg.
- 5.19 **Aseiad Llesiant Gwynedd**, sydd wedi'i rannu yn is-ardaloedd, yn cynnwys Bangor a Chaernarfon sy'n gorwedd o fewn KSA. Ar ôl ystyried y data a barn bobl leol, casglodd Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd ac Ynys Môn mai dyma oedd prif negeseuon yr aseiad:
1. Yr angen i gynnal ysbryd cymunedol iach
  2. Pwysigrwydd amddiffyn yr amgylchedd naturiol
  3. Deall effaith newidiadau demograffig
  4. Amddiffyn a hyrwyddo'r iaith Gymraeg
  5. Hyrwyddo defnydd adnoddau naturiol i wella iechyd a lles yn yr hirdymor
  6. Gwella cysylltiadau trafniadaeth i sicrhau mynediad i wasanaethau a chyfleusterau
  7. Yr angen am swyddi ansawdd da a thai fforddiadwy i bobl leol
  8. Effaith tlodi ar lesiant
  9. Sicrhau cyfle i bob plentyn lwyddo
- 5.20 **Cynllun Llesiant Gwynedd ac Ynys Môn 2018**, gweler adran i gael amcanion y Cynllun.
- 5.21 Mae **Aseiad Marchnad Dai Leol Gwynedd 2018** yn disgrifio prif amodau economaidd-gymdeithasol y Sir, yn darparu gwybodaeth am gost a fforddiadwyedd tai, yn darparu argymhellion am fesurau i wella cydbwysedd y farchnad dai yn yr hirdymor, yn nodi'r angen am dai yn y Sir, ac ati.
- 5.22 **Datblygwyd Cynllun Hyrwyddo'r Iaith Gymraeg 2018** mewn ymateb i'r gofyn statudol i gyhoeddi strategaeth iaith sy'n egluro sut y mae'r Cyngor yn bwriadu hyrwyddo ac annog defnyddio'r iaith Gymraeg yn y sir. Mae'n amlinellu'r cyfleoedd presennol sydd ar gael i hyrwyddo a chynyddu'r defnydd o'r iaith Gymraeg fel rhan naturiol o fywyd pob dydd yn y sir, ac mae hefyd yn adlewyrchu ymrwymadau ehangach y Cyngor o ran yr iaith Gymraeg, mewn meysydd megis addysg, cynllunio a gofal a gwasanaethau cymdeithasol, ac yn cyd-fynd â'r blaenoriaethau a nodir yng **Nghynllun Cyngor Gwynedd** ac yng **Nghynllun Llesiant Gwynedd ac Ynys Môn**. Mae'r ffactorau y mae'r cynllun wedi'u hadnabod sydd angen eu gwrthbwyso i gynyddu'r cyfleoedd sydd ar gael i bobl ym mhob rhan o'r sir i ddefnyddio a themlo cysylltiad i'r iaith yn berthnasol iawn. Mae'r ffactorau hyn yn cynnwys: Heriau daearyddol; Symudedd ac ymfudo; Trosglwyddo'r iaith o fewn y teulu; Colli siaradwyr Cymraeg ar ôl iddynt gyrraedd 16 mlwydd oed; Statws yr iaith Gymraeg fel iaith fusnes; Cyfleoedd a chefnogaeth i ddysgwyr; Dylanwadau technolegol; Hyder pobl yn eu gallu a'u sgiliau eu hunain.

6. Effeithiau Lleol Posib

6.1 Priffyrdd a Thrafnidiaeth

Y Cyd-destun

- 6.1.2 Mae Prosiect Wylfa Newydd ar Ynys Môn ac, o'r herwydd, bydd cyfran o draffig cerbydol yn gorfod teithio trwy ardal Cyngor Gwynedd o'r rhwydwaith priffyrdd er mwyn cyrraedd y safle. Bydd y traffig cerbydol hwn yn cynnwys:
- ▶ Cyfran o'r traffig gweithwyr a ragwelir yn ystod y cyfnod adeiladu;
  - ▶ Cerbydau HGV ac AIL, yn ystod y cyfnod adeiladu; a
  - ▶ Chyfran o'r traffig gweithwyr gweithredol a ragwelir.
- 6.1.3 Rhywbeth sy'n bryder penodol i CG yw'r llif traffig yn ystod y cyfnod adeiladu fydd yn teithio trwy'r ardal a'r effeithiau perthnasol, cysylltiedig.
- 6.1.4 Y prif ardaloedd yn y rhwydwaith priffyrdd sy'n peri pryder i CG yw:
- ▶ Mae'r A55 yn gefnffordd sy'n cysylltu Caergybi gydag arfordir gogledd Cymru trwy bontydd y Fenai. Mae gan yr A55 ddwy lôn i bob cyfeiriad oni bai am Bont Britannia sydd â lôn sengl i bob cyfeiriad;
  - ▶ Dwy bont dros y Fenai. Mae gan Bont Britannia gyfnodau o dagfeydd, nid yw Pont Menai yn addas i HGVs ac mae'r ddwy yn cau ar adegau pan fo tywydd garw; a
  - ▶ Phriffyrdd Lleol yn y Sir a ffyrdd mewn trefi megis Bangor a Chaernarfon. Mae'r A487 trwy Gaernarfon yn dioddef o dagfeydd yn ystod cyfnodau'r haf gyda thraffig twristiaeth. Mae rhai ardaloedd o'r rhwydwaith priffyrdd lleol yn dioddef o bobl yn parcio yno'n anghyfreithlon.
- 6.1.5 Mae dwy bont ffordd sy'n cysylltu Ynys Môn i'r tir mawr. Mae Pont Britannia yn darparu'r llwybr strategol i'r ynys gan gario'r A55. Mae Pont Menai yn gyswllt amgen i'r ynys yn cario'r A487 ac mae wedi'i lleoli i'r gogledd-ddwyrain o Bont Britannia. Mae'r ddwy bont yn dioddef tagfeydd traffig yn ystod y cyfnodau prysuraf, sy'n cynnwys y prif dymor gwyliau yn ogystal â chyfnodau cymudo arferol. Mae Pont Britannia yn strwythur deulawr, sy'n darparu cerbydlon sengl gydag un lôn i bob cyfeiriad ar y dec uchaf a lein rheilffordd trac sengl ar y dec isaf. Mae dwy lôn ar naill ochr y ffordd ar yr A55 wrth iddi ddynesu at y bont, ac yna dim ond un lôn i'r naill gyfeiriad wrth groesi'r bont ei hun. Mae hyn yn arwain at lai o le i geir ar y rhan fer hon o'r A55.
- 6.1.6 Gall traffig gynyddu yng nghyfnodau prysuraf y bore a gyda'r nos ar Bont Britannia. Mae'r oedi hyn o natur lanwol; yn llifo i gyfeiriad y tir mawr yn y bore ac i gyfeiriad Ynys Môn yn y prynhawn. Mae'r oedi'n waeth yn ystod cyfnodau gwyliau'r haf a phan fo'r fferi o Iwerddon yn angori yng Nghaergybi a nifer fawr o gerbydau yn dod oddi arni ac yn teithio i'r dwyrain i'r tir mawr.
- 6.1.7 Yn y bore, mae'r ciwiau traffig i'w dwyrain ger Pont Britannia yn dechrau am oddeutu 08:00 ac yn parhau tan ar ôl 09:00. Ar ei brysuraf, mae'r ciwio i gyfeiriad y dwyrain yn cyrraedd hanner ffordd rhwng Cyffordd 8a a Chyffordd 8. Ar yr adeg prysuraf gyda'r nos, mae'r ciwio i gyfeiriad y gorllewin yn dechrau am oddeutu 17:15 (gyda chiwio am gyfnod byr ar ôl 16:30) ac yn parhau hyd at 18:00. Ar eu mwyaf, gall y ciwiau hyn ymestyn yn ôl i Gyffordd 9 ar yr A55, gyda mwy o giwio ar slipffordd yr A487 yn ôl tuag at, ac weithiau ar y gylchffordd ar waelod Allt y Faenol (A487/A4087/B4547).

- 6.1.8 Mae'r A487 trwy Borthaethwy yn cynnig ffordd arall i deithio o'r tir mawr i Ynys Môn. Mae'n ffordd gerbydlon sengl gydag un lôn i bob cyfeiriad ac nid yw'n addas ar gyfer cerbydau HGV oherwydd nad oes digon o le rhwng lôn a strwythur y bont.
- 6.1.9 Mae'n bosib y bydd y ddwy bont yn cael eu cau mewn tywydd garw, i bob cerbyd neu dim ond i gerbydau ag ochrau uchel.
- 6.1.10 Mae CG hefyd yn bryderus y gall nifer y gweithwyr sy'n cael mynediad i'r safle a'r cynigion i annog defnyddio bysys gwennol a rhannu ceir, arwain at gynnydd yn nifer y bobl sy'n parcio'n anghyfreithlon yn gyfagos i brif lwybrau trwy'r Sir ac ym mhrif drefi Bangor a Chaernarfon. Mae parcio'n anghyfreithlon eisoes yn bryder ar y rhwydwaith priffyrdd sirol mewn lleoliadau megis yr A4244, Llys y Gwynt; ffordd trydydd dosbarth oddi ar Gyffordd 12 yr A55; Cylchfan Tŷ Mawr A4244/B4547/B4366; yr A4086, Ffordd Caernarfon, Bangor a'r A4244, Felin Hen. Oherwydd ei bryderon, mae CG wedi llwyddo i gael caniatâd cynllunio am gyfleusterau Parcio a Rhannu yn ardaloedd Bangor a Chaernarfon.
- 6.1.11 Cynhaliwyd dadansoddiad o ddata damweiniau ar sail cyfartaledd y pum mlynedd diwethaf o ddata STATS19 (h.y. 1 Ionawr 2011 hyd 31 Rhagfyr 2015 yn gynwysedig). Nodwyd clystyrau o ddamweiniau ar y rhannau ganlyn o ffyrdd a gafodd eu hasesu, yn berthnasol i CG:
- ▶ A55 Cyffordd 12 i Bont Britannia;
  - ▶ Pont Britannia i A55 Cyffordd 6;
  - ▶ A5 Rhostrehwfa i A5 Porthaethwy; a'r
  - ▶ A55 Cyffordd 9 i'r A487 Ffordd Osgoi'r Felinheli (dau glwstwr).
- 6.1.12 Gall y cynnydd mewn llif traffig yn gysylltiedig â Phrosiect Wylfa Newydd newid y risg y bydd damweiniau'n digwydd ar y rhwydwaith ffyrdd ac effeithio ar ddiogelwch defnyddwyr y ffyrdd.

Effeithiau Lleol Cadarnhaol

- 6.1.13 Mae CG yn gwerthfawrogi'r mesurau lliniaru a fwriedir i leihau tarddiad llif traffig. Pe'u gweithredir a'u rheoli'n briodol, ystyrir y byddai'r mesurau a ganlyn yn cael manteision cadarnhaol wrth leihau'r llifoedd traffig posib trwy ardal Cyngor Gwynedd fydd yn cael eu creu yn sgil cyfleuster Wylfa Newydd:
- ▶ Y Cyfleuster Dadlwytho Morol (MOLF), i leihau traffig HGV yn ystod y cyfnod adeiladu;
  - ▶ Gwasanaethau bysys gwennol i weithwyr i/o Fangor a Chaernarfon, i leihau traffig gweithwyr adeiladu. Yn weithredol o ddechrau'r gwaith adeiladu;
  - ▶ Campws gweithwyr ar y safle, ar gyfer 4000 o weithwyr (pan fo'r gwaith adeiladu ar ei anterth a rhagwelir cyfanswm o 9,000 o weithwyr); a
  - ▶ Rhannu ceir trwy raglen o gymhelliant a rheolaeth.
- 6.1.14 Fodd bynnag, er y byddai'r mesurau uchod o bosib yn lleihau'r traffig a grëir gan y datblygiad, ni fyddant yn gwneud i ffwrdd â'r traffig ychwanegol yn ei gyfanrwydd. Felly, dylai fod yna rwymedigaethau DCO yn cael eu hamlinellu yn y Cod Ymarfer Adeiladu neu ddogfennaeth briodol arall, i sicrhau nad yw'r llifoedd traffig a fodelwyd yn y TA ac a amlinellwyd yn yr ES yn waeth na'r rhai a fodelwyd nac yn para am gyfnod hwy o amser na'r hyn a amlinellir yn y rhaglen adeiladu ac felly achosi effeithiau hwy/gwaeth na'r rhai a ragwelir.

- 6.1.15 Dylid amlinellu mwy o fanylion wrth rannu'r datblygiad yn gamau, i sicrhau bod y cyfleusterau, megis MOLF yn cael eu hadeiladu yn unol ag amserlenni'r rhaglen a fodelwyd ac, os nad ydynt yn eu lle fel yr amlinellwyd, dylid cyflwyno mesurau lliniaru i sicrhau bod unrhyw effeithiau yn y blynyddoedd cynnar oherwydd diffyg MOLF neu unrhyw estyniad i unrhyw raglen adeiladu yn cael eu hystyried a bod y llifoedd traffig yn cael eu cyfyngu.

Effeithiau Lleol Niwtral

- 6.1.16 Ystyria CG nad yw'r elfennau a ganlyn o'r cynllun yn effeithio ar y Sir, boed yn gadarnhaol neu'n negyddol, ac felly gellir eu hystyried yn niwtral:

- ▶ ni fydd gweithredu'r Parcio a Theithio yn arwain at unrhyw fanteision wrth leihau llifoedd traffig ar rwydwaith priffyrdd CG. Gall fod effeithiau negyddol i CG wrth i'r cyfleuster gael ei adeiladu, oherwydd bod traffig adeiladu yn cael mynediad i'r safle, ac nid yw effeithiau hyn wedi cael eu hasesu. Ni fydd gweithredu'r safle Parcio a Theithio yn effeithio ar rwydwaith priffyrdd CG;
- ▶ ni fydd y gwelliannau i'r A5025 yn effeithio ar rwydwaith priffyrdd CG. Gall fod effeithiau negyddol i CG wrth i'r gwaith gael ei adeiladu, oherwydd bod traffig adeiladu yn cael mynediad i'r safle, ac nid yw effeithiau hyn wedi cael eu hasesu.

Effeithiau Lleol Negyddol

- 6.1.17 Mae Horizon wedi gwneud rhagdybiaethau ynghylch yr eitemau a ganlyn, sy'n gosod sail i'r gwaith asesu trafndiaeth:

- ▶ Lleoliadau llety gweithwyr, ac felly'r llwybrau a ddefnyddiant i gyrraedd/ adael safle Wylfa Newydd;
- ▶ Y rhaniad o weithwyr fydd ar y tir mawr neu ar Ynys Môn, fydd wedyn yn darparu cyfaint y llif traffig o'r tir mawr yn croesi pont Britannia;
- ▶ Rhagdybio lefel y rhannu ceir;
- ▶ Lefel y gweithwyr fydd yn defnyddio'r bysys gwennol (Mae Horizon wedi mynnu fod yn rhaid i weithwyr fyw o fewn 600 metr i safle bws gwennol i fod yn gymwys), a'r strategaeth bysys gwennol gyffredinol yn aneglur;
- ▶ Patrymau shifftiau ac amseroedd teithio yn sgil hynny;
- ▶ Diffyg parcio a theithio a pharcio a rhannu ar y tir mawr;
- ▶ Dosbarthiad teithiau; a
- ▶ Chronni stoc yn safle Wylfa Newydd, fel yr unig gynllun gwrth gefn os oes oediad mewn cyflenwadau.

Mae gan CG bryderon am y rhagdybiaethau uchod, sy'n cynnwys:

- ▶ Parcio cerbydau gweithwyr a HGVs yn anghyfreithlon;
- ▶ Bysys Gwennol Amllder, llwybrau a strategaeth reoli a'r posibilrwydd o barcio'n anghyfreithlon;
- ▶ Ymfudiad gweithwyr, fyddai felly'n newid y rhagdybiaethau yn y gwaith modelu;

- ▶ Tagfeydd yn waeth ar rannau / cyffyrdd yr A55;
- ▶ Tagfeydd yn waeth ar Bont Britannia;
- ▶ Aseiad Blynyddoedd Cynnar a chyflawni'r mesurau hyn yn hwyr.

Parcio'n Anghyfreithlon

- 6.1.18 Mae CG yn bryderus y bydd pobl yn parcio'n anghyfreithlon yn sgil y datblygiad, croesawir y camau arfaethedig i leihau nifer y teithiau car gyda dim ond un person yn teithio, fodd bynnag bydd y parcio anghyfreithlon a ddaw yn sgil hynny yn ganlyniad annerbyniol. Mae CG yn pryderu y bydd gweithwyr sy'n rhannu ceir neu'n dal bws gwennol yn parcio eu ceir ar ffyrdd lleol, gan achosi aflonyddwch a straen i gymunedau lleol a gall effeithio ar lif traffig mewn rhai enghreifftiau.
- 6.1.19 Mae'r materion trafndiaeth a godwyd yn ystod Hinkley Point C (a reolir gan EDF Energy) wedi cael eu hadolygu ac o ystyried pa mor debyg yw'r prosiect hwn a phrosiect Wylfa Newydd h.y. defnyddio bysys gwennol parcio a theithio i gludo gweithwyr adeiladu i'r safle, defnyddio cyfleuster rheoli llwythi i reoli'r llwythi sy'n teithio ar y rhwydwaith ffyrdd a chyfleuster morol i ddod â chyfansymiau mawr o ddeunydd crynswth i'r safle ar y môr.
- 6.1.20 O ran parcio'n anghyfreithlon, mae gan EDF bolisi tebyg i'r un a fwriedir gan Horizon lle mae gofyn i weithwyr lofnodi cod ymarfer sy'n cydnabod na fydd parcio'n anghyfreithlon yn cael ei oddef, ac y bydd y sawl nad ydynt yn cadw at hyn yn wynebu camau disgyblu. Hefyd, mae gofyn i weithwyr deithio ar lwybr sy'n cael ei ddynodi iddynt yn unig.
- 6.1.21 Yn ystod y cyfnod gwaith yn Hinkley, nodwyd yn ystod Cyfarfod o'r Fforwm Trafndiaeth fod pobl yn parcio'n anghyfreithlon mewn ardaloedd lleol lle'r oedd y gweithwyr yn mynd ar y bysys. Cydnabu EDF mai dim ond un o'u cyfleusterau parcio a theithio oedd ar agor yr adeg hynny (J24) a bod y dewis parcio oedd ar gael i'r gweithwyr yn gyfyngedig, a rhagwelwyd y byddai hyn yn gwella wrth iddynt agor safleoedd parcio a theithio eraill yn ddiweddarach yn y flwyddyn. Ymhellach, dechreuodd EDF fonitro'r parcio anghyfreithlon, gyda pholisi tri chyfle i'r rhai hynny a oedd yn parcio'n anghyfreithlon a oedd yn arwain at gysylltu â rheolwr llinell y gweithiwr. I atgyfnerthu hyn, mae rheolwyr bysys ychwanegol wedi cael eu lleoli'n strategol yn y prif leoliadau bysys i herio gweithwyr sydd ddim yn defnyddio eu harosfan bws dynodedig.
- 6.1.22 Mewn cyfarfod diweddarach o'r Fforwm Trafndiaeth dywedwyd fod targedu parcio anghyfreithlon wedi bod yn brif flaenoriaeth i Gyfarwyddwr y Safle a'u bod wedi penodi rheolwr parcio newydd ac yn treialu system symudol sganio rhif cofrestru cerbydau newydd i'w galluogi i ymateb yn gynt ac i wneud i ffwrdd â'r angen am gyflwyno tocynnau.
- 6.1.23 Yn ystod cyfarfod o'r Fforwm Cymunedol pan godwyd mater y parcio anghyfreithlon, gofynnwyd i'r sawl a oedd yn bresennol adrodd am unrhyw gerbydau oedd wedi parcio'n amhriodol i EDF a nodwyd fod tîm yr heddlu wedi bod yn monitro'r broblem. Fodd bynnag, bu i aelod o'r heddlu lleol wneud sylw, os yw eu ceir wedi cael eu trethu a'u hyswiro, fod hawl gan weithwyr i barcio ar briffordd gyhoeddus.
- 6.1.24 Mewn cyfarfod diweddarach o'r Fforwm Cymunedol, adroddwyd fod pobl yn adrodd am ddigwyddiadau parcio'n anghyfreithlon a bod tîm Hinkley Point C yn ymchwilio iddynt a hefyd yn cynnal gwiriadau rheolaidd. Yn ogystal, roedd ymgyrch fewnol i hyrwyddo'r prif negeseuon yn dechrau dwyn ffrwyth.
- 6.1.25 Ychwanegwyd mewn cyfarfod arall o'r Fforwm Cymunedol fod hysbysiad parcio'n anghyfreithlon yn cael ei ddisbarthu i holl weithwyr Hinkley Point C i atgyfnerthu'r neges na fyddai parcio'n anghyfreithlon yn cael ei oddef a'i fod yn groes i'r Cod Ymddygiad yr oedd pob gweithiwr wedi'i lofnodi. Nodwyd hefyd fod yr adroddiadau am barcio'n anghyfreithlon yn gostwng ond y byddai'r ymgyrch codi ymwybyddiaeth yn parhau.

- 6.1.26 Nid oes unrhyw gofnodion ar ôl mis Tachwedd 2017 i ddangos p'un a yw cyflwyno'r mesurau hyn wedi atal y parcio anghyfreithlon ai peidio, ond yr hyn sy'n amlwg yw bod angen cyflwyno mesurau a monitro o'r diwrnod cyntaf un yn natblygiad Wylfa Newydd er mwyn atal parcio anghyfreithlon yn gynnar a chyn iddo ddatblygu'n broblem.
- 6.1.27 Byddai cyfleusterau Parcio a Theithio yn lleddfu hyn yn arosfannau'r bysys gwennol.

Bysus Gwennol

- 6.1.28 Dylai fod yn rhwymedigaeth DCO, fel yr amlinellir yn y Cod Ymarfer Adeiladu neu ddogfennaeth briodol arall, y dylai'r bysus gwennol fod yn weithredol ar ddechrau unrhyw weithgareddau adeiladu, yn cynnwys lluniad y mesurau lliniaru yn y blynyddoedd cynnar, megis y ganolfan logisteg, Parcio a Theithio, gwelliannau oddi ar lein A5025 a'r Cyfleusterau Dadlwytho Morol (MOLF).
- 6.1.29 Mae angen mwy o fanylion am hyd y gwasanaethau, nifer a lleoliad y safleoedd aros, yr union lwybrau a sut y bwriedir trefnu'r dalgylchoedd ar gyfer safleoedd bysus.
- 6.1.30 Mae AT Horizon yn datgan *"Disgwyllir i'r gwasanaeth bws gwennol gychwyn, yn amodol ar alw'r gweithwyr, ar ddechrau'r gweithgareddau adeiladu."* Mae'r Cyngor o'r farn na ddylai'r ddarpariaeth fod yn amodol ar alw'r gweithwyr; dylid ei orfodi er mwyn sicrhau bod arfer da yn gynhenid o'r cychwyn cyntaf.
- 6.1.31 Dylid sefydlu bysus gwennol o'r dechrau, gyda llwybrau a safleoedd aros penodedig sy'n cael eu hadolygu'n rheolaidd i gynnwys cymaint â sy'n bosib o weithwyr. Ceir pryderon y gallai cyfyngu'r gwasanaeth i weithwyr sy'n byw o fewn 600 metr o safle bws gwennol yn unig achosi problemau megis parcio anghyfreithlon gyferbyn â'r safleoedd bws hyn o ganlyniad i weithwyr, nad ydynt yn byw o fewn y radiws 600m, eisiau defnyddio'r math hwn o drafnidiaeth i gael mynediad i'r safle.
- 6.1.32 Argymhellir bod cymysgedd o wasanaethau cyflym uniongyrchol ar gael i/o'r tir mawr ac i/o Wylfa Newydd. Fodd bynnag, dylid hefyd gynnig rhai gwasanaethau stopio cyfyngedig i sicrhau bod cymaint o weithwyr â phosib yn byw o fewn dalgylchoedd penodol o 600 metr i safle bws gwennol.
- 6.1.33 Argymhellir bod angen adolygu gwasanaethau bws gwennol yn rheolaidd a bod y dull yn cael ei wella os nad yw'r defnydd mor uchel ag y tybiwyd yn yr asesiad trafnidiaeth.
- 6.1.34 Mae gan GG bryderon y bydd cwmnïau bysus lleol yn cael eu denu i ddarparu'r gwasanaethau bws gwennol hyn ac y bydd yn arwain at brinder gwasanaethau eraill sydd eu hangen, megis cludiant ysgol.

Lleoliadau Gweithiwr

- 6.1.35 Ceir pryderon na fydd gweithwyr yn gallu dod o hyd i lety yn yr ardaloedd tybiedig o fewn gwaith dadansoddi'r Asesiad Trafnidiaeth. O ganlyniad, ni fydd rhagdybiaethau ar y rhaniad tir mawr / yr ynys, a dulliau teithio yn gyson â'r gwaith modelu a wnaethpwyd. Mae CG yn cydnabod bod prawf sensitifrwydd wedi cael ei gynnal yn y model oedd yn dyblu maint traffig gweithwyr adeiladu o'r tir mawr. Fodd bynnag, mae gan y Cyngor bryderon o hyd ynglŷn â'r rhagdybiaethau gwaelodlin a wnaethpwyd gan Horizon a'r newidiadau posib i hyn yn arwain at effeithiau negyddol yn yr ardal nad oes ganddi strategaeth reoli na lliniaru cytunedig sydd wedi'i hamlinellu yn rhwymedigaethau'r DCO.

Pont Britannia

- 6.1.36 Rhagwelir llawer o lif traffig ychwanegol ar Bont Britannia er mwyn osgoi adegau prysuraf y diwrnod oherwydd amserlennu amseroedd dechrau a gorffen sifft. Rhagwelir peth oedi

ychwanegol, er y rhagwelir y bydd hyn yn gymharol fychan. Dylid cael cyfyngiadau cerbydol a phennu oriau teithio mewn dogfen reoli DCO i sicrhau nad yw senarios teithio annerbyniol yn digwydd.

"Y prif ffyrdd sy'n debygol o gael eu defnyddio i gael mynediad i brif safle Wylfa Newydd yw'r A5, yr A55 a'r A5025. Mae'r prif broblemau ffyrdd presennol yn ymwneud â'r ddwy bont sy'n rhoi mynediad i'r Ynys ar draws y Fenai (Pont Britannia A55 a Phont Menai A5), sydd yn ddwy gerbydlon sengl, yn gweithredu'n agos i gapasiti presennol yn ystod oriau brig ac yn profi'r lefelau uchaf o draffig yn ystod tymor gwyliau'r haf.

- 6.1.37 Er y rhagwelir y bydd symudiadau traffig tu allan i oriau brig "normal" ar gyfer traffig adeiladu, ceir pryder y bydd prysurdeb yn lledaenu oherwydd natur y llif traffig. Rhagwelir y bydd llif traffig adeiladu ar Bont Britannia yn agos iawn i'r cyfnodau brig hyn ac y bydd cyfanswm y llif traffig yn debyg iawn; felly, ni fydd capasiti dros ben nac wrth gefn petai digwyddiadau sy'n achosi oedi yma a thraw ar y rhwydwaith ffyrdd yn codi.
- 6.1.38 Disgwylir cais DCO ar Gysylltiad Gogledd Cymru'r Grid Cenedlaethol yn 2018 a disgwylir i waith adeiladu ddechrau yn 2020 a pharhau am bedair i bum mlynedd. Bydd adeiladu Cysylltiad Gogledd Cymru'r Grid Cenedlaethol yn creu symudiadau cerbydau adeiladu, yn cynnwys rhai dros Bont Britannia. Felly, bydd hyn yn ychwanegu mwy o bwysau ar gyswllt y briffordd hon.

Asesiad Blynyddoedd Cynnar

- 6.1.39 Mae CG yn bryderus y gallai effeithiau traffig lleol wrth adeiladu'r MOLF, Parcio a Theithio, Canolfan Logisteg, Campws ar y Safle ac ymgymryd â gwelliannau oddi ar lein A5025 gael effeithiau lleol ar briffyrdd nad ydynt wedi cael eu hasesu; ac felly, mae unrhyw effaith all godi yn anhysbys ac nid oes unrhyw fesurau lliniaru wedi'u cynnig ar eu cyfer petai effeithiau annerbyniol yn digwydd o ganlyniad i'r gwaith. Er y derbynnir na fydd effeithiau cyffredinol efallai ddim mor fawr eu maint â chyfnod prysuraf cyfnod adeiladu prif ddatblygiad Wylfa Newydd yn ei anterth, gallent gael eu hystyried yn negyddol ar lefel lleol.
- 6.1.40 Os na fydd y mesurau uchod yn cael eu darparu ac yn weithredol pan fyddant i fod i gael eu rhaglennu, mae angen mesurau i ymdrin â hyn; er enghraifft, os yw'r MOLF yn hwyr, yna ni fydd hyn yn cael gwared ar 60% o draffig danfon HGV o'r rhwydwaith. O ganlyniad, mae angen amlinellu, deall ac ymdrin â'r goblygiadau hyn.

Tywydd Garw

- 6.1.41 Mae'r pontydd ar draws y Fenai yn gallu cau pan fydd tywydd garw. Mae'n debygol hefyd na fydd y tywydd bob amser yn galluogi i'r MOLF gael ei ddefnyddio ar gyfer danfoniadau. Er bod CG yn derbyn bod Horizon wedi nodi y bydd ganddynt bentwr stoc wrth gefn o ddeunyddiau ar y safle i bara am bythefnos, mae angen mwy o gynlluniau argyfwng wrth gefn petai'r amodau'n arwain at dywydd garw (neu amgylchiadau eraill) sy'n stopio danfoniadau dros y pontydd neu'r MOLF am fwy na'r bythefnos hon. Ni fyddai'n dderbyniol gan GG petai HGVs neu weithwyr yn loetran ar briffyrdd ar y tir mawr neu'n aros mewn trefi yn disgwyl i'r tywydd garw fynd heibio.

Mesurau

- 6.1.42 Er bod CG yn cydnabod bod prawf sensitifrwydd wedi cael ei gynnal bellach i asesu effeithiau dyblu traffig gweithwyr adeiladu o'r tir mawr, ystyrir y dylid cael yr isod:
- ▶ cyfyngiadau llif traffig, ar gyfer cerbydau HGVs a gweithwyr (fel yr amlinellir yn nogfennau rheoli'r DCO);
  - ▶ cytundebau ar ffyrdd y gall traffig sy'n ymwneud â Wylfa deithio arnynt, gyda chyfyngiadau llif traffig ar y ffyrdd hyn;
  - ▶ cytundebau ar yr amser pryd all cerbydau sy'n gysylltiedig â phrosiect Wylfa Newydd deithio;

- ▶ dylid ymgymryd â gwaith monitro mewn prif leoliadau sensitif, megis Pont Britannia, yn y ddau gyfeiriad i sicrhau nad yw llif traffig yn fwy na'r cyfyngiadau y dylid eu hamlinellu mewn dogfennau rheoli'r DCO megis y Cod Ymarfer Adeiladu (CoCP).

Digonolrwydd y DCO

- 6.1.43 Mae CG yn gofyn i'r elfennau isod gael eu hamlinellu a'u hymrwymo iddynt yn nogfennau rheoli'r DCO, e.e. y CoCP, fel a ganlyn:
- ▶ cyfyngiadau ar bob traffig cerbydol o ran maint, amseroedd, oriau cyfyngedig a pharhad symudiadau;
  - ▶ Strategaeth Raddol fanwl ar gyfer y prosiect;
  - ▶ manylion monitro a rheoli traffig, gyda chosbau a mesurau lliniaru wedi'u hamlinellu ar gyfer mynd dros gyfyngiadau;
  - ▶ manylion cynllunio teithio i reoli traffig ac amlinellu mesurau rheoli.
- 6.1.44 Ar hyn o bryd, mae prinder manylion yn y CoCP a fyddai'n ddisgwyliedig ar gyfer prosiect o'r math hwn.
- 6.1.45 Hyd yma, mae gan faint traffig HGV gyfyngiad cyffredinol wedi'i amlinellu yn y CoCP, ond dylid cael cyfyngiadau ar yr holl symudiadau traffig cerbydol ynghyd â mesurau i gadw atynt.
- 6.1.46 Gofynnir hefyd i fwy o fanylion gael eu darparu am y gwaith adeiladu graddol sy'n gysylltiedig â strategaeth rheoli traffig adeiladu yn amlinellu manylion llawn cynllun rheoli traffig adeiladu (CTMP), yn cynnwys, ond nid yn gyfyngedig i, gyfyngiadau llif traffig, cyfyngiadau parhad, cyfyngiadau cyfnodau amser, cyfyngiadau llwybrau i sicrhau bod pob ymdrech resymol yn cael ei wneud i gadw at y paramedrau tybiedig yn yr holl waith asesu a wnaethpwyd, sy'n dangos effeithiau cymedrol i finimal.
- 6.1.47 Dylai Cynlluniau Teithio fod yn fanwl a gorffenedig cyn gwneud unrhyw waith i sicrhau bod camau gorfodi a chyfyngiadau traffig wedi'u hamlinellu'n glir cyn dechrau ar unrhyw safle sy'n gysylltiedig â datblygiad Wylfa Newydd. Dylent, er enghraifft, amlinellu'n glir sut fydd dau berson yn rhannu car, neu weithwyr yn defnyddio'r bysus gwennol, yn cael ei gyflawni yn ystod cyfnod gwaith adeiladu'r datblygiad, sydd yn baramedrau hanfodol yn tanategu'r gwaith asesu trafndiaeth.
- 6.1.48 Dylid ymgymryd â gwaith monitro traffig ar adegau allweddol, megis Pont Britannia, i sicrhau nad yw traffig HGVs a gweithwyr yn cyrraedd tu allan i'r oriau penodedig a fodelwyd ac nad ydynt yn fwy na nifer mwyaf y cerbydau a amlinellir yn y CoCP.

Sylwadau polisi cynllunio

- 6.1.49 Mae Maen Prawf 3 Polisi Strategaeth PS 9 yn cynghori y dylai'r cynllun isafu effeithiau trafndiaeth andwyol i lefel dderbyniol, yn cynnwys datrysiadau aml-ddull a buddsoddiad sy'n annog teithio gyda chlundant cyhoeddus, cerdded a beicio a dulliau cynaliadwy eraill o deithio. Pan ddengys cysylltedd trafndiaeth annigonol mewn asesiadau, os nad oes gan y rhwydwaith ffyrdd ddigon o gapasiti neu os rhagwelir effaith andwyol, mae Maen Prawf 12 Polisi Strategaeth PS 9 yn cynghori y dylid darparu gwelliannau priodol i'r rhwydwaith ffyrdd a darparu opsiynau teithio cynaliadwy er mwyn lliniaru'r effeithiau. Mae Maen Prawf 6 Polisi Strategaeth PS 9 yn cydnabod y gall amgylchiadau annisgwyl godi wrth i'r prosiect ddatblygu, ac felly, byddai'n rhesymol i'r darparwr ddarparu gwybodaeth ychwanegol i'r Cynghorau a effeithir neu am y gwaith fydd yn cael ei wneud ganddo. Ar sail y gysail hon, dylid ymgorffori

mecanweithiau adolygu ar gyfer monitro'r amrediad llawn o effeithiau, i adolygu digonolrwydd mesurau lliniaru neu iawndal a gwneud addasiadau yn ôl y gofyn.

- 6.1.50 Mae'r effeithiau cadarnhaol, niwtral a negyddol lleol posib a ddisgrifir yn yr adrannau uchod yn sbarduno'r angen i ystyried y meini prawf y soniwyd amdanynt uchod ym Mholisi Strategol PS 9.

6.2 Datblygu economaidd gan gynnwys twristiaeth

Cyd-destun

- 6.2.1 Mae hyrwyddo lles, gan gynnwys hyrwyddo neu wella lles economaidd eu hardal (Deddf Llywodraeth Lleol 2000)¹, yn rhan allweddol o waith Awdurdod Lleol sy'n cael ei danlinellu gan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015².
- 6.2.2 Mae ymrwymiad Cyngor Gwynedd i gynyddu ffyniant ei drigolion wedi ei ddatgan yn 'Cynllun Cyngor Gwynedd 2018 – 2023'³. Blaenoriaeth Gwella gyntaf y Cynllun yw i 'wella'r amodau ar gyfer creu economi hyfyw a ffyniannus gan anelu at fwy o swyddi sy'n talu'n dda'.
- 6.2.3 Yn economaidd, mae'r darlun cymysg sydd yng Ngwynedd; yn hanesyddol mae'r sir gyda lefelau cyfartalog o ddiweithdra ac anweithgarwch economaidd (gan eithrio myfyrwyr) o ganlyniad i'w farchnad llafur cyfyngedig, ond mae cyflogau a chynhyrchedd ymhlith yr isaf yn y DG, o ganlyniad i ba mor gyffredin yw gwaith rhan amser a thymhorol, lefelau uchel o hunan gyflogaeth a dibyniaeth ar sectorau gwerth isel; yn arbennig yn rhannau llai datblygedig y sir yn y gorllewin a'r de:
- Poblogaeth 16 i 64 oed yn 60.6% yn 2017 2.3% o dan y gyfradd ar gyfer Prydain Fawr (Nomis)⁴;
  - Anactifedd (gan eithrio myfyrwyr) yn y flwyddyn yn gorffen 30 Mehefin 2018 yn 19.3% o'i gymharu â 20.1% yng Nghymru a 17.8% yn y DG (StatsCymru)⁵;
  - Y gyfradd diweithdra ILO yn y flwyddyn yn gorffen 30 Mehefin 2018 yn 4.1% o'i gymharu â 4.8% yng Nghymru â 4.2% yn y DG (StatsCymru)⁶;
  - Y gyfradd gwaith rhan-amser yn y flwyddyn yn gorffen 30 Mehefin 2018 yn 32.8% 4.6% yn uwch nac ledled Cymru ac 6.2% yn uwch nac yn y DG gyfan (StatsCymru)⁷
  - 13,100 o weithwyr yn cymudo'n ddyddiol i Wynedd gan gynnwys 7,000 o Ynys Môn (StatsCymru)⁸;
  - Tâl gros cyfartalog wythnosol yng Ngwynedd ymysg yr isaf ym Mhrydain Fawr sef £478.40, 84% o gyfartaledd Prydain Fawr (Nomis)⁹;
  - Gwerth Ychwanegol (GVA) fesul swydd wedi ei lenwi yng Ngwynedd dim ond yn 70% o gyfartaledd y DG, un o'r isaf yn y Deyrnas Gyfunol (ONS)¹⁰

¹ http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/22/pdfs/ukpga_20000022_en.pdf

² http://www.legislation.gov.uk/anaw/2015/2/pdfs/anaw_20150002_we.pdf

³ <https://www.gwynedd.llyw.cymru/cy/Cyngor/Dogfennau-Cyngor/Strategaethau-a-pholisiau/Cynllun-Gwynedd-2017-2018/Cynllun-Cyngor-Gwynedd-2018-2023.pdf>

⁴ <https://www.nomisweb.co.uk/reports/lmp/la/1946157384/report.aspx?town=gwynedd>

⁵ <https://statscymru.llyw.cymru/v/EhAl>

⁶ <https://statscymru.llyw.cymru/v/EhAm>

⁷ <https://statscymru.llyw.cymru/v/EhJX>

⁸ <https://statscymru.llyw.cymru/v/EhJV>

⁹ <https://www.nomisweb.co.uk/reports/lmp/la/1946157384/report.aspx?town=gwynedd>

¹⁰ <https://bit.ly/2eNL4B2>

- 6.2.4 Er bod Wylfa Newydd a'i datblygiadau cysylltiedig wedi eu lleoli ar Ynys Môn; gan ystyried maint y buddsoddiad a'r cyflogaeth fydd yn deillio a natur integredig economi a marchnad llafur Gwynedd a Môn; mae Cyngor Gwynedd o'r cychwyn gyntaf, wedi croesawu'r cyfleoedd ar gyfer datblygu economaidd all ddeillio ac wedi datgan dymuniad i ymgysylltu gyda Phŵer Niwclear Horizon i uchafu'r effeithiau cadarnhaol.
- 6.2.5 Mae'r Cyngor hefyd wedi bod yn ymwybodol o ac wedi tynnu sylw i'r potensial ar gyfer rhai goblygiadau negyddol ac wedi gofyn i gael gweithio gyda Phŵer Niwclear Horizon i finimeiddio unrhyw effeithiau negyddol¹¹.
- 6.2.6 Mae perthnasedd Gwynedd i ddatblygiad Wylfa Newydd wedi ei adlewyrchu yng nghynnwys rhan helaeth y sir o fewn yr 'Ardal Astudiaeth Allweddol Economaidd-cymdeithasol' (KSA) a'r 'Ardal Cymudo Dyddiol Adeiladu' (DCCZ).
- 6.2.7 Yn ogystal, mae'r Cyngor yn aelod rhagweithiol o Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru ac yn ymwybodol y gall datblygiad Wylfa Newydd ddigwydd yn gyfochrog â nifer o brosiectau sylweddol eraill fel rhan o Fargen Twf Gogledd Cymru¹² all gynyddu effeithiau cadarnhaol Wylfa Newydd neu gymhlethu unrhyw effeithiau negyddol, yn fwyaf arbennig mae'r Cyngor yn credu y gall cyfleoedd godi wrth i ddatblygiad Safle Dadgomisiynnu Niwclear Trawsfynydd yn lleoliad ar gyfer Adweithydd Modiwlwr Bach (SMR) barhau.

Effeithiau Lleol Cadarnhaol

- 6.2.8 Mae Cyngor Gwynedd wedi bod o'r farn yn gyson fod gan Wylfa Newydd y potensial i gyflawni effeithiau cadarnhaol sylweddol yn lleol ac, fel nodwyd yn flaenorol, mae'r Cyngor yn dymuno gweithio'n rhagweithiol gyda Phŵer Niwclear Horizon a phartneriaid eraill i sicrhau fod y rhain yn cael eu cyflawni i'r eithaf

Marchnad llafur

- 6.2.9 Mae cyfleoedd amlwg i drigolion Gwynedd elwa'n uniongyrchol o'r swyddi fydd yn cael eu creu gan Wylfa Newydd yn ystod ei adeiladu ac wedi hynny.
- 6.2.10 Mae Cyngor Gwynedd yn croesawu targed Pŵer Niwclear Horizon fod 85% o'r gweithlu wedi i'r pwerdy fod yn weithredol am gael eu recriwtio o'r ardal leol gan gynnwys Gwynedd, byddwn am gydweithio gyda Horizon i sicrhau fod y targed yma'n cael ei adlewyrchu ym mhob rôl gan gynnwys swyddi rheolaethol, technegol a gwyddonol. Dymunai'r Cyngor weithio gyda Horizon a phartneriaid i sicrhau buddsoddiad hirdymor yn ymgysylltu plant a phobl ifanc ym mhynciau Gwyddoniaeth, Technoleg, Peirianeg a Mathemateg (STEM) gan ddarparu llwybr dysgu a gyfra clar i'r diwydiant niwclear (gan gynnwys Wylfa Newydd a datblygiadau eraill perthnasol megis dadgomisiynnu Wylfa a Thrawsfynydd ac SMR posibl yn Nhrawsfynydd). Hoffem weld ymrwymiad clar i hyn gan Horizon fel rhan o'r broses caniatáu a chynnydd ym maint a dwysedd y gweithgareddau yma cyn gynted â phosib i symud yr agenda yn ei flaen.
- 6.2.11 Yng nghyswllt adeiladu Wylfa Newydd, mae Cyngor Gwynedd yn croesawu rhagolwg Pŵer Niwclear Horizon y bydd 2,000 o swyddi uniongyrchol yn cael eu meddu gan drigolion lleol, gyda 1,800 i'w credu yn anuniongyrchol (yn amodol i'r sylwadau isod parthed y risgiau posibl). Mae'r Cyngor yn nodi fod rhain yn rhagolygon achos gwaethaf (h.y. isafswm); er efallai fod hyn yn ddull gweithredu addas ar gyfer rhagweld y galw am lety a.y.b., ond nid yw'n fuddiol ar gyfer rhagweld a chynllunio'r pwysau ar y farchnad lafur lleol. Dymunai Cyngor Gwynedd weithio gyda Phŵer Niwclear Horizon a phartneriaid megis Llywodraeth Cymru, Cyngor Sir Ynys Môn a Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru i adnabod targed delfrydol ar gyfer cyflogaeth leol - gyda ffocws ar swyddi gwerth uwch - sydd yn uchafu'r budd lleol ac yn minimeiddio unrhyw risgiau posibl.

¹¹ Ymatebion Cyngor Gwynedd i PAC1 (xxxx); PAC2 (xxxx) a PAC3 (xxxx)

¹² <https://bit.ly/2FsnLi2>

Cadwyni Cyflenwi

- 6.2.12 Mae cyfleoedd clir i gwmnïau lleol elwa'n uniongyrchol o Wylfa Newydd drwy ddarparu nwyddau a gwasanaethau. O ystyried maint ac ystod y deunydd fydd ei angen i gefnogi adeiladu Wylfa Newydd mae Cyngor Gwynedd yn derbyn y bydd cyfyngiadau ar allu'r economi lleol (Gwynedd a Môn) a rhanbarthol (Gogledd Cymru) i gwrdd â'r angen. Fodd bynnag, mae'r Cyngor yn dymuno gweld cynnydd sylweddol yn ymgysylltiad Pŵer Niwclear Horizon i ddiffinio'r cyfleoedd i gyflenwyr lleol, yn arbennig yng nghyswllt nwyddau a gwasanaethau gwerth uwch, gosod targedau uchelgeisiol ar gyfer prynu'n lleol gan Horizon a'i gytundebwyr ac i gefnogi busnesau lleol i fanteisio ar y cyfleoedd.
- 6.2.13 Eto, dymunai'r Cyngor weld datblygiad cadwyni cyflenwi Wylfa Newydd yn cael ei ystyried yng nghyd-destun datblygiadau eraill yng Ngogledd Cymru, gan y galli hyn gynyddu hyfywdra darparu cefnogaeth i ddatblygu cyflenwyr lleol i gwrdd ag anghenion mwy arbenigol.

Effeithiau Lleol Niwtral

- 6.2.14 Ac eithrio cyfleoedd swyddi a cadwyn cyflenwi yn gysylltiedig a'u hadeiladu (fel a nodwyd uchod), ni fydd y cyfleoedd economaidd anuniongyrchol posib all ddeillio o gyfleusterau / datblygiadau oddi ar safle'r pwerdy megis Parcio a Teithio Dalar Hir, y Ganolfan Logisteg a'r gwelliannau i'r A5025 yn cael effaith ar Wynedd.

Effeithiau Lleol Negyddol

- 6.2.15 Fel y nodwyd, mae Cyngor Gwynedd wedi credu o'r cychwyn fod datblygiad Wylfa Newydd gyda'r potensial i greu effeithiau cadarnhaol sylweddol yn lleol ac i'r rhanbarth yn ehangach.
- 6.2.16 Mae'r Cyngor hefyd wedi bod yn ymwybodol y gallai datblygiad o faint Wylfa Newydd gynhyrchu rhai effeithiau negyddol i'r economi lleol. Hoffai Cyngor Gwynedd weithio gyda Phŵer Niwclear Horizon a phartneriaid megis Llywodraeth Cymru, Cyngor Sir Ynys Môn a Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru i adnabod, monitro a lleihau / lliniaru'r risg o effeithiau lleol negyddol.

Marchnad Llafur

- 6.2.17 Mae'r budd uniongyrchol posibl o'r gyflogaeth sydd i'w greu o adeiladu a gweithredu Wylfa Newydd eisoes wedi eu nodi uchod.
- 6.2.18 Mae'r nifer mawr o swyddi sydd i'w greu yn y farchnad llafur lleol, yn arbennig yn ystod y cyfnod adeiladu (isafswm o 2,000 yn uniongyrchol a 1,800 pellach yn anuniongyrchol); yn creu risg i'r economi lleol petai cyflenwad annigonol o lafur ar gael i gwrdd â'r galw.
- 6.2.19 Fe allai cyflenwad annigonol o lafur arwain at ddadleoli swyddi o fusnesau lleol i Bŵer Niwclear Horizon a'i gytundebwyr ac / neu arwain at bwysau i gynyddu cyflogau allai danseilio hyfywdra rhai mentrau lleol. Byddai'r effeithiau hyn gyda chanlyniad negyddol i'r economi lleol.
- 6.2.20 Mae Strategaeth Swyddi a Sgiliau Pŵer Niwclear Horizon (cyfeirnod Cais: 8.3) yn awgrymu fod cyflenwad digonol o lafur ar gael yn y KSA / DCCZ i gwrdd â'r angen a ragwelir. Fodd bynnag, mae'r 'Asesiad o'r Risg o Ddadleoli' a chomisiynwyd gan Lywodraeth Cymru o Hardisty Jones Associates (wele Atodiad X) yn awgrymu fod diffyg sylweddol yn y nifer o weithwyr sydd ar gael i gwrdd ag anghenion Wylfa Newydd, yn arbennig yng nghyswllt swyddi gyda sgiliau uwch. Allai hyn arwain at weithwyr yn y meysydd hyn yn gadael cwmnïau lleol i weithio yn Wylfa Newydd. Mae Gwynedd yn arbennig o agored i'r effeithiau hyn gan ei fod yn agos at Wylfa Newydd.
- 6.2.21 Ym marn y Cyngor, fe all y risg o ddadleoli cael ei waethgu gan y nifer gymharol fach o ddi-waith sydd yn y farchnad llafur, sy'n awgrymu fod angen cymorth sylweddol ar yr unigolion sy'n weddill cyn eu bod yn barod am waith; fe allai safonau uchel ac anghenion penodol y

diwydiant niwclear (fetio a.y.y.b.) eithrio llawer o'r unigolion hyn o allu sicrhau gwaith yn Wylfa Newydd. Dylid hefyd nodi, fod diffyg gweithwyr eisoes yn bryder gan nifer o sectorau megis twristiaeth, yn arbennig yn y cyfnod ar ôl Brexit; bydd y galw am weithwyr gan Wylfa Newydd yn cynyddu'r her mae cyflogwyr yn eu hwynebu i recriwtio staff cymwys.

- 6.2.22 Yng ngoleuni'r risgiau sylweddol a nodir uchod, dymunai Cyngor Gwynedd weld blaenoriaethu ymdrechion i leihau a lliniaru'r risg i'r farchnad llafur lleol, gydag adnoddau digonol wedi eu dyrannu i fonitro ardrawiad Wylfa Newydd ac i ymateb mewn modd addas, gan gynnwys cefnogaeth i fusnesau lleol lenwi swyddi ble mae'r staff wedi eu colli.
- 6.2.23 Mae'r Cyngor yn cefnogi'r bwriad i sefydlu Gwasanaeth Sgiliau a Chyflogaeth Wylfa Newydd (WNESS), cyn belled a bod sgôp ei weithgaredd a'r ardal gweithredu yn ddigonol. Dymunai Cyngor Gwynedd fod yn bartner llawn yn natblygiad a gweithredu'r WNESS. .

Twristiaeth

- 6.2.24 Mae twristiaeth yn sector sylweddol yng Ngwynedd ac ar draws DCCZ Wylfa Newydd. Mae ymchwil gan Lywodraeth Cymru (wele Atodiad X) yn amcangyfrif fod cyfanswm gwerth twristiaeth i'r DCCZ yn £2.2Bn a bod y sector yn cefnogi dros 31 mil o swyddi. Byddai effaith negyddol fach ar y sector gan Wylfa Newydd felly yn cael effaith economaidd sylweddol.
- 6.2.25 Mae'r risgiau posibl i dwristiaeth o ganlyniad i Wylfa Newydd yn ymwneud â effaith negyddol ar ganfyddiadau o'r ardal fel cyrchfan ac effaith posibl ar argaeledd llety ymwelwyr petai'r llety yn cael ei ddefnyddio gan weithwyr yn ystod y cyfnod adeiladu.
- 6.2.26 Mae ymchwil gan Bŵer Niwclear Horizon eisoes wedi awgrymu y gallai rhai twristiaid ailystyried ymweld â Môn o ganlyniad i'r cynllun ac mae risg allai Gwynedd gael ei effeithio i raddau llai. Dylai Horizon sicrhau fod adnoddau digonol ar gael i leddfu'r risgiau hyn gan gynnwys buddsoddi o flaen llaw i farchnata'r ardal i ymwelwyr.
- 6.2.27 Mae'r Cyngor yn ystyried fod argaeledd llety ymwelwyr i gynnig gofod i weithwyr dros dro Wylfa Newydd wedi ei or-ddweud ac yn seiliedig ar ddata hen (mae Cyngor Gwynedd yn cynnal ymchwil ar hyn o bryd i ddarganfod faint o lety sydd ar gael yn bresennol). Yn ychwanegol mae'r Cyngor yn ystyried fod defnydd o lety gan weithwyr dros-dro yn anghydnaws â chynnal eu defnydd ar gyfer ymwelwyr gan fod anghenion y ddwy garfan yn wahanol. Dymunai Cyngor Gwynedd i Horizon sicrhau argaeledd llety amgen ac annog gweithwyr i beidio defnyddio llety ymwelwyr.
- 6.2.28 Mae Cyngor Gwynedd yn gofyn i'r awdurdod cael chware ran lawn yn datblygu a gweithredu mesurau monitro a lliniaru yn gysylltiedig â thwristiaeth.

Cadwyni cyflenwi

- 6.2.29 Fel nodwyd yn flaenorol, mae Cyngor Gwynedd yn credu y dylid annog a chefnogi manteisio ar y cyfleoedd i fusnesau lleol gyflawni nwyddau a gwasanaethau i Wylfa Newydd.
- 6.2.30 Fodd bynnag, mae'r Cyngor hefyd yn cydnabod fod perygl o effeithiau negyddol petai cost nwyddau a gwasanaethau yn y rhanbarth yn cynyddu o ganlyniad i'r galw ychwanegol gan Wylfa Newydd, fodd bynnag nid oes modd cyfrifo'r effaith gan fod diffyg gwybodaeth.
- 6.2.31 Eto dymunai'r Cyngor ofyn ei fod yn cael chware ran lawn yn y strwythurau sydd i'w datblygu i fonitro a lliniaru unrhyw effeithiau.

Digonolrwydd y DCO

- 6.2.32 Mae diffyg gwybodaeth ddigonol yn nogfennaeth y GCD ar hyn o bryd i alluogi Cyngor Gwynedd i fod yn fodlon fod ei bryderon wedi / am gael eu hystyried. Yn benodol, nid yw dogfennau allweddol megis y Cynllun Gweithredu Cadwyn Cyflenwi wedi eu derbyn.

6.2.33 Mae Cyngor Gwynedd yn gofyn fod yr elfennau canlynol yn cael eu gosod allan a'u hymrwymo iddynt yn y dogfennau rheolaeth megis y CoCP

- Fod Cyngor Gwynedd yn cael ei gynnwys yn llawn yn yr holl Is-grwpiau Monitro ac Ymgysylltiad.
- Fod monitro yn digwydd yn gynnar a'i fod yn barhaus yn ystod y cyfnod adeiladu
- Fod mesurau lliniaru yn cael eu gweithredu yn rhagweithiol pan yn briodol
- Fod lliniaru yn dilyn effaith ac yn ystyried yr effeithiau uniongyrchol, anuniongyrchol a'r effeithiau ysgogwyd
- Monitro parhaus o'r effeithiau cronol o Wylfa Newydd yng ngoleuni'r nifer fawr o brosiectau sylweddol allai gael eu gweithredu yng Ngogledd Cymru o ganlyniad i Gais Twf Gogledd Cymru.

Sylwadau Polisi Cynllunio

6.2.34 Mae Maen Prawf 9 Polisi PS 9 yn gofyn am ddull rhagweithiol ar gyfer caffael, cyflogaeth, addysg, hyfforddiant a recriwtio er mwyn uchafu cyfleoedd cyflogaeth, busnes a hyfforddiant ar gyfer cymunedau lleol. Awgryma'r materion a godwyd mewn perthynas â'r effeithiau ar y farchnad lafar, y gadwyn gyflenwi a'r economi ehangach bod angen gwybodaeth a mesurau ychwanegol er mwyn cyd-fynd yn well â'r disgwyliadau a amlinellwyd ym maen prawf 9.

6.2.35 Ni fyddai methiant i gynyddu cyfleoedd yn lleol yn cyd-fynd â Chynllun Cyngor Gwynedd (2018 – 2023) a byddai'n cael effaith negyddol ar strategaeth y Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd, sy'n cefnogi newid economaidd trawsffurfiol a ragwelir yn gysylltiedig â Wylfa Newydd a datblygiad arall yn ardal y Cynllun fel modd o alluogi aelwydydd lleol i edrych ar ôl eu hunain a chychwyn newid tueddiadau'r gorffennol drwy gadw a denu aelwydydd o oedran gweithio i ardal y Cynllun, i gynnal a chreu cymunedau mwy cynaliadwy.

6.3 Effaith Cymunedol a'r Iaith Gymraeg

Cyd-destun

6.3.1 Yn ôl Cyfrifiad 2011 mae 65.4% o boblogaeth Gwynedd yn siaradwyr Cymraeg, a 40 allan o'r 71 ward yn y sir yn cynnwys dros 70% o siaradwyr Cymraeg. Mae gan CG ymrwymiad sefydledig i warchod a hybu'r iaith Gymraeg ond mae hefyd yn sir o wrthgyferbyniadau ac eithafoedd o safbwynt ieithyddol sydd yn cyflwyno ei heriau ei hun o ran ceisio gweithredu ar yr ymrwymiad yma. Mae'r prif heriau yn yr 11 ward yna lle mae llai na 50% o siaradwyr Cymraeg. Mae gan Fangor, sydd yn ardal o bryder arbennig i CG yng nghyd-destun y datblygiad hwn, yn cynnwys dwy o'r wardiau gyda'r canrannau isaf yn y sir. Ar gyfartaledd, dim ond 39.3% o bobl Bangor sydd yn siarad Cymraeg. Gellir priodoli'r gwrthgyferbyniad llwyr yma i ardaloedd cyfagos yn y sir i raddau helaeth i nifer uchel y myfyrwyr yn y ddinas, ac hefyd i'r dau gyflogwr mawr – Prifysgol Bangor ac Ysbyty Gwynedd – sydd yn denu llawer o bobl o tu allan i'r sir a'r wlad i weithio, ac felly mae'n ardal sydd eisoes mewn sefyllfa fregus yn ieithyddol. Mae CG wedi ceisio ymateb i'r heriau sydd yn wynebu'r iaith yn y ddinas drwy sefydlu Canolfan iaith yno, a chyflogi Swyddog Datblygu sydd yn gweithio i hybu a chynyddu defnydd o'r iaith yn y ddinas, ond mae yna bryder y bydd y datblygiad mawr gan Horizon yn ychwanegu at y boblogaeth gyffredinol ac at nifer y boblogaeth nad ydynt yn siarad Cymraeg yn y ddinas a'r ardal gyfagos, ac yn rhoi mwy o straen ar adnoddau a chapasiti i weithredu.

6.3.2 Mae Gwynedd yn gyffredinol wedi gweld cynnydd cyson yn nifer y boblogaeth dros y degawdau diweddar, gyda'r boblogaeth yn codi o 54,501 yn 2001 i 58,427 yn 2011, ond mae hefyd wedi gweld gostyngiad yng nghanran y siaradwyr Cymraeg ar draws y sir. Mae'r gostyngiad hwn yn ganlyniad nifer o ffactorau cymhleth, ond cytunir yn gyffredinol mai dwy o'r prif ffactorau yw allfudo ymysg pobl ifanc i fynd i'r brifysgol ac i chwilio am waith, a mewnfudo ymysg y genhedlaeth hŷn o du allan i'r sir. O ganlyniad, gellir gweld gostyngiad nodweddiadol o sylweddol yn nifer y siaradwyr yn y grwp oedran 16-24 oed. Unwaith eto, mae CG wedi cydnabod yr angen i fod yn rhagweithiol i dargedu'r gostyngiad yma, fel y gellir gweld yn ei ddogfen strategol, Cynllun Hybu'r Gymraeg yng Ngwynedd 2018-23, ond bydd

unrhyw ddatblygiad graddfa fawr sydd yn dod a nifer anhysbys o bobl i'r sir yn fygythiad i unrhyw ymdrechion ar ran y Cyngor a phartneriaid eraill yn y maes hwn, ac i'r cydbwysedd ieithyddol yn yr ardal.

- 6.3.3 Mae Gwynedd yn cynhyrchu nifer fawr o siaradwyr Cymraeg drwy ei system addysg lwyddiannus, gyda 90% o blant oed ysgol yn gallu siarad yr iaith. Mae holl ysgolion cynradd y sir yn rhai sydd yn dysgu drwy gyfrwng Cymraeg, ac o ganlyniad, mae disgwyliad i bob plentyn sydd yn mynychu siarad a chymryd rhan ym mywyd yr ysgol drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae gwasanaeth trochi hynod effeithiol yn cael ei weithredu gan Adran Addysg CG, ac mae cyrhaeddiad addysgol yr ysgolion yn cefnogi'r darlun hwnnw, ond nid yw effeithiolrwydd y gwasanaeth hwnnw yn golygu nad oes effaith o gwbl pan fydd plentyn o gefndir di-Gymraeg yn dod i ysgol cyfrwng Cymraeg. Mae tystiolaeth o gynllun y Siarter Iaith yn dangos bod dylanwad hyd yn oed un disgybl di-Gymraeg ar ganol blwyddyn yn gallu cael effaith negyddol ar iaith gymdeithasol gyffredinol yr ysgol. Cafodd cynllun y Siarter iaith ei sefydlu yng Ngwynedd rai blynyddoedd yn er mwyn ceisio mynd i'r afael â'r defnydd cynyddol a phryderus o'r Saesneg mewn sefyllfaoedd gymdeithasol ac fel iaith chwarae ymysg plant.
- 6.3.4 Er bod y prosiect Wylfa Newydd wedi ei leoli yng ngogledd Ynys Môn, mae'n sicr y bydd rhyw effaith ar y tir mawr hefyd, ac yn benodol felly ar ogledd Gwynedd a'r ardal o amgylch Bangor, ac mae gan CG bryderon mawr o ganlyniad am yr effeithiau cymunedol ac ieithyddol a sut y byddwn yn gallu ymdopi a'r effeithiau hynny.

Effeithiau Lleol Cadarnhaol

- 6.3.5 O ystyried mai'r prif reswm am yr allfudo ymysg y genhedlaeth ifanc o'r ardaloedd cefn gwlad yw'r diffyg cyfleoedd economaidd, all CG ddim anwybyddu'r ffaith bod y datblygiad arfaethedig yn cynnig y posibilrwydd o nifer o swyddi o ansawdd i'r ardal, ac y gallai hynny gael effaith gadarnhaol ar y gymuned a'r iaith Gymraeg gan y byddai yn caniatáu i bobl aros yn eu cymdogaeth, a pharhau i gyfrannu at eu cymunedau lleol. Mae angen mawr am swyddi lleol, o safon, ac felly er ei bod yn ansicr ar hyn o bryd faint o waith fydd yn mynd i bobl a chwmnïau lleol, mae hyn yn effaith cadarnhaol posib os yw cyfleoedd yn cael eu cynnig a'r ymrwymiad i ddatblygu sgiliau pobl ifanc mewn paratoad ar gyfer y datblygiad yn cael ei weithredu yn llawn.
- 6.3.6 Gellir ystyried yr ymyraethau sydd wedi eu cynnig i leihau effaith y gweithlu ar yr ardal leol, megis y llety ar y safle, fel effaith gadarnhaol ar Gwynedd, ond ystyrir hyn gyda rhywfaint o wylidwriaeth. Mae CG yn credu ei bod bron yn amhosib rhagweld lle y bydd y 9,000 o weithwyr cyfnod brig yn byw ac ymgartrefu, ac felly y bydd asesu gwir effaith y mewnfudo hwnnw yn anodd.
- 6.3.7 Mae ein profiad proffesiynol yn dangos i ni bod ffyniant yr iaith yn dibynnu ar nifer o ffactorau ac elfennau cymhleth a'i fod yn aml yn dibynnu ar fater o ddewis ac amgylchiadau personol. Ni allwn ragweld dewisiadau personol ac felly ni allwn ddweud i sicrwydd lle y bydd pobl yn dewis byw ac ymgartrefu.
- 6.3.8 Bydd monitro a chadw data gweithwyr, ynghyd a rhannu gwybodaeth gyda phartneriaid allweddol yn effeithiol yn hanfodol er mwyn gallu cymryd camau rhagweithiol i liniaru unrhyw effeithiau posib lle bynnag y bydd y gweithwyr yn ymgartrefu.

Effeithiau Lleol Niwtral

- 6.3.9 Mae sawl agwedd ar y datblygiad nad ydynt yn debygol o gael effaith gadarnhaol na negyddol ar y gymuned – yn bennaf felly yr elfennau yn ymwneud efo isadeiledd fel newid yr A5025, a'r safle ei hun – ac felly y gellir eu hystyried yn effeithiau niwtral i safbwynt Gwynedd.

Effeithiau Lleol Negyddol

- 6.3.10 Mae CG o'r farn y bydd yna effaith sylweddol ar ddiwylliant a'r iaith Gymraeg ar draws y PAA/KSA, ac yn enwedig felly ar ardal Bangor. Yn y cyd-destun hwn, mae CG yn bryderus ynghylch y diffyg sylw a roddir i'r effaith posib ar Wynedd yn yr asesiad effaith ar y Gymraeg a'r strategaeth liniaru a gyflwynwyd gwn Horizon.
- 6.3.11 Y prif faes sydd yn achosi pryder i CG wrth edrych ar yr effeithiau negyddol posib yw'r effaith y gallai'r mewnfudiad o weithwyr ei gael ar yr ardal y tu hwnt i Ynys Môn, ac yn benodol yn hynny yr effaith ar iaith a chymuned addysg ardal Bangor.
- 6.3.12 Mae Horizon yn y Asesiad Ardrowiad Iaith wedi adnabod effaith negyddol ar y gymuned a'r iaith o ganlyniad uniongyrchol i leoliad y gweithwyr. Serch hynny, mae pryder yn dal i fod nad yw'r effaith hwn wedi bod yn cael ei ystyried ar gyfer ardal ddaearyddol digon eang ac nad yw Horizon wedi ystyried yn llawn yr effaith posib ar y tir mawr, ac o ganlyniad i hynny nad yw'r mesurau lliniaru a gynigir ar hyn o bryd yn mynd i'r afael a'r effaith posib hwn yn ddigonol.
- 6.3.13 Fel y crybwyllwyd uchod, mae gan CG rhywfaint o adnoddau yn weithredol i geisio diogelu'r iaith, ond mae pryder y bydd yr effaith sylweddol ychwanegol o ganlyniad i'r datblygiad yn gwthio'r gwasanaethau hynny y tu hwnt i gapasiti.
- 6.3.14 Mae CG yn bryderus bod nifer o'r mesurau lliniaru, megis mesur 16 sydd yn cyfeirio at ariannu athrawon trochi, wedi cyfeirio at weithredu yng Ngwynedd "o bosi" ac "os bydd angen", ac yn awgrymu felly y byddai hyn yn digwydd ar sail gweithred ymatebol os byddai asesiad o'r data a gesglir gan y gweithwyr yn dangos yr angen, yn hytrach na bod yn weithred rhagweithiol i geisio paratoi a lleihau yr effaith.
- 6.3.15 Hoffai CG weld mwy o sicrwydd y byddai'r effaith cymdeithasol ac ieithyddol negyddol ar y tir mawr yn cael ei gyfyngu gan Horizon.

Effaith negyddol posib ar gymunedau Bangor a'r tir mawr

- 6.3.16 Mae'r mesurau lliniaru a gynigir gan Horizon i osod y rhan fwyaf o'r gweithwyr ar y llety ar y safle yn cael ei groesawu, ond ni fyddant yn cael gwared yn llwyr ar yr effaith ar yr ardal ehangach. Mae'r gwaelodlin a ddefnyddir yn cymryd i ryw raddau y bydd gweddill y gweithwyr yn byw ar yr ynys, ond mae CG yn ymwybodol bod pryderon na fydd gweithwyr yn gallu dod o hyd i ddigon o lefydd byw o fewn yr ardaloedd a benwyd o fewn y gwaith dadansoddi, ac felly mae'n debygol iawn na fydd y rhaniad rhwng yr ynys a'r tir mawr yn gyson gyda'r modelu a gynigiwyd.
- 6.3.17 Mae Bangor yn ganolfan ranbarthol ac felly bydd yn leoliad atyniadol o bosib i nifer o'r gweithwyr. Bydd hefyd yn atyniad o safbwynt hamddena a siopa, ac o ran mynediad i wasanaethau cyhoeddus ac iechyd. Mae effeithiau ychwanegol unrhyw drefniadau trafniadaeth, a chyfleusterau parcio a theithio, yn golygu y gallai mwy o weithwyr nag a feddyliwyd wrth lunio'r gwaelodlin fod yn bwy ac yn teithio i'r safle o'r tir mawr. Mae hyn i gyd yn golygu effaith negyddol ar y gymuned a'r iaith.
- 6.3.18 Ymhellach i hyn, mae CG yn credu bod rhywfaint o adleoli o fewn y sir yn debygol, ac y gallai hyn gael effaith andwyol ar ddemograffeg ieithyddol nifer o wardiau a chymunedau ar draws y sir. Gallai gweithwyr yn symud o un rhan o'r sir i'r llall adael rhai cymunedau y tu hwnt i ardal astudiaeth y tir mawr (Menai Mainland) yn fregus iawn. Nid yw'n cymryd ond nifer bychan iawn o ran nifer yn y boblogaeth i newid cyfansoddiad ieithyddol cymuned yn llwyr yn ein cymunedau cefn gwlad.
- 6.3.19 Hyd yn oed pe bai Horizon yn gweithredu yr holl fesurau lliniaru sydd yn ymwneud efo llety'r gweithwyr a casglu data ganddynt, mae'r ffaith yn dal i fodoli nad yw yn bosib i ragweld a rhagdybio pob dim. Ychwanegir at hyn gan y ffaith nad yw Horizon yn gallu sicrhau data llawn

a chywir ar gyfer y gweithwyr, gan y byddai data yn ymwneud efo dibynyddion a theulu sydd yn symud gyda gweithwyr yn cael ei ddarparu yn wirfoddol (Mesurau 12 ac 13). Bydd yn hanfodol felly bod Horizon yn rhannu gwybodaeth, ac yn dangos gallu i ymateb i wybodaeth a data a gesglir gan bartneriaid allweddol yn amserol yn hanfodol. Hyd yma, nid oes digon o wybodaeth wedi ei darparu ynghylch sut y bydd y data yn cael ei asesu a'i rannu a phwy fydd yn asesu ac yn pennu bod effaith negyddol mewn maes neu ardal benodol er mwyn gallu penderfynu lle i dargedu neu ar fesurau lliniaru ychwanegol.

Effaith ar ysgolion a disgyblion

- 6.3.20 Y pryder mwyaf gan CG yw effaith posib y datblygiad a'r mewnfudiad o weithwyr ar ysgolion, ac o ganlyniad y dylanwad ar ddefnydd iaith plant eraill yn y gymuned. Mae'r gwaelodlin yn yr asesiad sosio-economaidd (Asesiad Amgylcheddol) i asesu'r effaith ar ysgolion yn seiliedig ar nifer y llefydd gwag mewn ysgolion, a hynny ar draws yr ardal astudiaeth yn gyffredinol. Er bod hyn yn ffordd ddigonol i asesu'r effaith ar yr ysgolion fel adnoddau gofodol, nid yw'n gweithio wrth geisio asesu'r effaith ar iaith cymuned yr ysgol. Ni all cynyddu neu leihau'r gwasanaeth trochi mewn ymateb i'r galw weithio gan bod angen i'r gwasanaeth fod ar gael, yn barod i ymateb i'r galw, yn hytrach na bod yn adweithiol.
- 6.3.21 Mae CG yn credu y byddwn yn gweld effaith benodol ar ysgolion Bangor a'r ardal gyfagos, ac mae pryder sylweddol ynghylch y diffyg sylw a roddwyd i hyn hyd yma gan Horizon.
- 6.3.22 Mae gan CG dystiolaeth sydd yn dangos bod nifer o blant yn teithio hefyd o ardal ddaearyddol eang i fynd i ysgolion Bangor, gan gynnwys o ardaloedd o Ynys Mon, ac hefyd y gall nifer bychan iawn o ddisgyblion gael dylanwad negyddol ar ddefnydd iaith cyd-ddisgyblion a'r ysgol yn ehangach (ac hefyd ar y gymuned y tu hwnt). Mae data a gesglir gan y Siarter iaith yn aml yn dangos gostyngiad yn nefnydd iaith ac arferion disgyblion pan fydd disgyblion newydd, nad dynt yn siarad Cymraeg, yn cyrraedd yr ysgol ar ganol blwyddyn ysgol.
- 6.3.23 Cynhaliwyd Asesiad Iaith a Chymuned gan CG ar ysgolion cynradd ardal Bangor yn ddiweddar, mewn ymateb i gynig i ad-drefnu addysg gynradd yn y ddinas (Mawrth 2018 - <https://democratiaeth.cyngor.gwynedd.gov.uk/documents/s500004201/Eitem%206%20-%20Atodiad%204%20-%20Ad-drefnu%20Darpariaeth%20Addysg%20Gynradd%20Bangor.pdf?LLL=1>)
- 6.3.24 Mae'r asesiad hwn yn dangos bod nifer o ysgolion Bangor eisoes yn gweithredu y tu hwnt i'w capasiti (yn seiliedig ar niferoedd disgyblion yn 2017) a bod y defnydd cymdeithasol o'r Gymraeg ymysg disgyblion eisoes mewn sefyllfa fregus. Mae'r posibilrwydd o gynyddu nifer disgyblion o ganlyniad uniongyrchol i'r datblygiad gan Horizon yn bendant o gael effaith negyddol.
- 6.3.25 Fel y crybwyllwyd eisoes, mae gwasanaethau trochi effeithio yn cael ei ddarparu gan CG, ond mae cwestiwn am sut y bydd y gwasanaethau hynny yn ymdopi yn wyneb nifer cynyddol o ddisgyblion a mwy o alw yn ardal Bangor, a sut bydd y galw ychwanegol hwnnw yn un rhan o'r sir yn effeithio ar y gwasanaeth a ddarperir yn ardaloedd eraill o'r sir o ganlyniad i orfod blaenoriaethu adnoddau. Bu i CG yn ddiweddar sicrhau cyllid cyfalaf i sefydlu canolfan iaith newydd ym Mangor. Roedd Llywodraeth Cymru yn cymeradwyo'r cais yn rhannol ar y sail bod cydnabyddiaeth o'r cynnydd posib yn y galw ar y gwasanaeth o ganlyniad uniongyrchol i'r datblygiad gan Horizon. Mae yna bryder serch hynny am y nawdd sydd ar gael i staffio'r ganolfan arfaethedig. Er bod yr angen am wasanaeth trochi yn ardal Bangor yn cael ei gydnabod, felly, nid oes sicrwydd y byddai CG yn gallu diwallu'r angen o fewn ei adnoddau presennol.
- 6.3.26 Nid oes tystiolaeth hyd yma bod Horizon wedi trafod y sefyllfa bresennol gydag Adran Addysg CG (fel y maent wedi gwneud gydag adran addysg CSYM) ac felly mae CG yn pryderu na fydd yr effeithiau cronus posib o ganlyniad i ddatblygiad Horizon, ochr yn ochr gyda chynigion ad-drefnu a'r cynydd cyffredinol yn y galw ar y gwasanaeth addysg yn y sir yn cael eu lliniaru.

Digonolrwydd y DCO

- 6.3.27 O ystyried y pryderon a godwyd yn nghyd-destun yr ardrawiad posib ar Gymunedau a'r Iaith Gymraeg, gwneir y bwyntiau canlynol mewn perthynas â digonolrwydd y DCO.
- Gwybodaeth annigonol ynghylch effaith posib y datblygiad arfaethedig ar Wynedd, ac yn benodol ar ardal Bangor o ran effaith ar yr iaith Gymraeg, gwasanaethau addysg lleol a'r gymuned yn ehangach.
  - Mae'r mesurau lliniaru a gynigir o ganlyniad yn methu â delio gyda'r effeithiau negyddol ar yr iaith Gymraeg, gwasanaethau addysg a chymunedau ehangach yng Ngwynedd.
  - Mae Gwynedd yn dymuno cael mewnbwn i'r gwaith o ddarparu a rheoli fframwaith monitro cadarn, yn ogystal a mewnbwn i sicrhau bod mesurau lliniaru addas yn cael eu gosod drwy gytundeb 106 er mwyn sicrhau bod y camau lliniaru yn cael eu gweithredu yn yr ardaloedd lle mae effaith negyddol.

Sylwadau Polisi Cynllunio

- 6.3.28 Yn seiliedig ar y materion lleol a nodwyd uchod ac yn yr adrannau sy'n ymdrin yn benodol â llety ar gyfer gweithwyr a chyflogaeth, sgiliau, a'r gadwyn gyflenwi leol, yn enwedig y pryderon am y rhagdybiaethau sydd wedi cael eu gwneud o ran sut a lle fydd gweithlu mawr dros dro yn cael eu lletya, mae maen prawf 5 polisi PS 9 yn arbennig o berthnasol. Mae'r maen prawf hwn yn disgwyl na fydd gofynion llety gweithwyr adeiladu, gan gofio'r rhagdybiaeth daw 75% o du allan i'r ardal (h.y. 7,000 o weithwyr), yn arwain yn effeithiau annerbyniol andwyol... economaidd..., cymdeithasol, ieithyddol.
- 6.3.29 O safbwynt iaith a diwylliant Cymraeg, mae maen prawf 10 o Bolisi PS 9 hefyd yn arbennig o berthnasol. Mae'r maen prawf hwn yn berthnasol oherwydd ei fod yn disgwyl bod ystyriaeth yn cael ei roi i gapasiti cyfleusterau cymunedol lleol, sydd yn cynnwys capasiti ysgolion lleol, cyfleusterau trochi a chyfleusterau lleol i oedolion ddysgu Cymraeg, er na chafodd y rhain eu henwi fel enghreifftiau yn nhestun y Polisi. Yn unol â Pholisi PS 2 a Pholisi ISA 1, pan fydd datblygiad yn golygu effeithiau ychwanegol neu fwy o alw ar gyfleusterau presennol, cyn belled bod profion statudol yn cael eu bodloni, disgwylir gwneir cyfraniad i uwchraddio cyfleusterau presennol er mwyn lliniaru effeithiau. Byddai'r dull yma yn gyson gyda disgwyliadau maen prawf 4 o Bolisi PS 5 a disgwyliadau Polisi PS 1.
- 6.3.30 Yn ychwanegol, mae maen prawf 16 o Bolisi PS 9 hefyd yn arbennig o berthnasol, oherwydd ei fod yn disgwyl gweld trothwyon cadarn ar gyfer adrodd a monitro dosbarthiad gofodol gweithwyr er mwyn lleihau effeithiau posib allai ddeillio o weithlu dros dro mawr ar ddefnyddio'r iaith Gymraeg mewn cymunedau lleol yng Ngwynedd.

6.4 Tai

Y Cyd-destun

- 6.4.1 Bydd lefel yr effaith fydd Wylfa Newydd yn ei chael ar y galw am dai yng Ngwynedd yn dibynnu ar y gallu i leihau'r galw yn Ynys Môn ac ar gyfyngu galw yn agos at y safle, yn enwedig o fewn y Llety Dros Dro i Weithwyr (TWA).
- 6.4.2 Lleolir Wylfa Newydd yn agos at bwynt mwyaf gogleddol Ynys Môn a Chymru ac mae'n agored iawn i Fôr Iwerddon. Gall gwledigrwydd a dwysedd poblogaeth isel ddylanwadu ar y pellteroedd mae pobl yn gorfod eu teithio i gyrraedd eu man gwaith ac amseroedd teithio. Mae hefyd angen ystyried arlliwiau lleol a phatrymau dosbarthu. Mae lefel presennol capasiti tai cuddiedig yn ardal Gogledd Orllewin yr ynys yn annigonol i gwrdd â'r galw a bydd yn arwain at ddosbarthu galw i gymunedau eraill. O ystyried agosrwydd Gogledd Gwynedd i'r A55, ac felly ei gyswllt â'r prif gyfleuster parcio a theithio yn Dalar Hir, gellir ystyried Bangor, fel

canolfan wasanaeth rhanbarthol gyda'i chysylltiadau da i ganolfannau poblogaeth eraill, fel cynnig deniadol i rai grwpiau o weithwyr.

- 6.4.3 Mae graddfa a hyd cyfnod adeiladu Wylfa Newydd a lefel y gwaith paratoi yn ddigynsail ac ni cheir unrhyw gymaryddion ystyrllon, sy'n arwain at beth nerfusrwydd ac ansicrwydd. Gall profiadau yn Hinckley gynorthwyo i amlygu patrymau galw ac adnabod arfer dda. Awgryma dadansoddiad rhagarweiniol bod pobl wedi ffafrio lleoliadau sy'n agos iawn i'r safle adeiladu i ddechrau; fodd bynnag, gall patrymau newid wrth i'r galw gynyddu. Rydym yn ymwybodol fod Hinckley wedi'i leoli yn agosach o lawer at Bridgewater a Taunton, sy'n gallu cynnig gwasanaethau cefnogi. Oherwydd hyn, mae'n bwysig bod gan drefniadau presennol ddigon o gynlluniau wrth gefn er mwyn cynorthwyo i ymateb i'r angen a byddwn yn gofyn am sicrwydd y dylai mesurau lliniaru ddilyn y galw. Mae hefyd angen sicrhau bod cefnogaeth neu gosbau ychwanegol os oes unrhyw wyro o'r achos busnes canolog a gyflwynwyd gan Horizon i leddfu unrhyw effeithiau tai negyddol ar breswylwyr Gwynedd.
- 6.4.4 Hyd yn oed gydag uchafswm darpariaeth o 4000 TWA, bydd galw sylweddol ar ddarpariaeth leol. Ardal wledig yw Gogledd Orllewin Cymru yn bennaf gyda phoblogaeth wasgaredig ac mae galw wedi'i ganoli mewn ardal gyfyngedig iawn. Honnari'r achos busnes a gyflwynwyd gan Horizon y bydd modd diwallu'r galw ac y bydd modd isafu effaith leol. Bydd heriau yn codi os nad ydynt yn gallu cadw at yr achos busnes canolog ac unrhyw raddau o amrywiad o'r achos hwnnw. Nid yw'n glir sut lefel o ddylanwad a rheolaeth fydd Horizon yn gallu ei weithredu ar nifer fawr o isgcontractwyr a sut fydd modd rheoli, addasu neu ddylanwadu ar ymddygiadau drwy gymhelliad. Ceir mwy o sgôp i fonitro gweithwyr ar y safle, fodd bynnag, efallai y bydd ambell rôl gefnogi a chontractwr yn anoddach i'w rheoli.
- 6.4.5 Cafodd ein dadansoddiad o'r galw ei gyfarwyddo gan Asesiad Effaith Marchnad Tai Lleol Gwynedd a'r Strategaeth Digartrefedd; mae'r rhain yn amlygu meini tramgwydd, heriau a chyfleoedd presennol o fewn y marchnadoedd tai.

Effeithiau Lleol Cadarnhaol

- 6.4.6 **LLINIARU** - Gall lefel ac ehangder y mesurau lliniaru sydd ar gael dylanwad cadarnhaol ar dai a gall helpu i wella argaeledd a safon y cyflenwad a'r stoc tai, a thrwy hynny, ddarparu etifeddiaeth gadarnhaol ar gyfer y dyfodol. Fodd bynnag, mae'n anodd dod i gasgliad cadarn ynglŷn ag ehangder buddion hyd nes y bydd graddfa mesurau lliniaru yn glir, neu eglurder ynglŷn â lle fyddant yn cael eu targedu, a disgwyliwn y bydd angen cynlluniau wrth gefn i ymdrin â'r cyfnod adeiladu yn llawn. Cafwyd rhywfaint o sôn am ganolbwyntio ar fesurau lliniaru penodol, sef rhywbeth y buasem yn ei gefnogi; fodd bynnag, mae'r lefel a'r raddfa yn bryder ac mae'n bwysig bod mesurau lliniaru yn ddigonol i rychwantu hyd y cyfnod adeiladu ac mae angen i fesurau lliniaru allu ymateb yn sydyn i newid. Mae proffil y gweithlu yn rhagamcanu niferoedd uchel o lefelau staffio dros 6,500 am 3.5 blynedd a galw uchel dros saith mlynedd. Mae sylw wedi canolbwyntio ar ymdrin â'r galw yn ystod y cyfnod prysuraf; fodd bynnag, o safbwynt tai, gall lefelau cynyddol o feddiannaeth dros gyfnod estynedig gael mwy o effaith andwyol oherwydd yr afael haearnaidd ar gyflenwad.
- 6.4.7 **ETIFEDDIAETH** - Nid yw ehangder a natur yr etifeddiaeth dai, allai fod ar gael, wedi'i chadarnhau eto ac mae'n anodd barnu pa gyfraniad y gellir ei wneud yn lleol; fodd bynnag, gallai unrhyw fuddsoddiad ychwanegol sy'n helpu i wella ansawdd, ystod neu gyflenwad gael effaith gadarnhaol barhaol. Mae Awdurdodau Lleol yng Ngogledd Orllewin Cymru wedi bod yn gweithio gyda Llywodraeth Cymru i adnabod lefel y mesurau lliniaru a'r cynlluniau wrth gefn sydd eu hangen, yn ein barn ni, i baratoi a rheoli galw.
- 6.4.8 **CYFLOGAETH** - Gall lefel ac ehangder cyfleoedd cyflogaeth o ansawdd ddarparu cyflogaeth gynaliadwy i deuluoedd lleol. Bydd hyn yn helpu i gefnogi cymunedau lleol ac yn sicrhau bod pobl ifanc lleol yn gallu aros i fyw'n lleol a chystadlu yn y farchnad dai. Mae pwyslais yn enwedig ar gyfleoedd ailgylchu yn lleol oherwydd gall ymestyn cyfleoedd cyflogaeth; fodd

bynag, byddai'n ddefnyddiol cadarnhau'r diffiniad o weithiwr lleol a gwahaniaethu rhwng ymwelydd a gweithiwr. Gall gwneud y mwyaf o weithwyr lleol leihau'r angen i adnabod opsiynau llety ar gyfer gweithwyr nad ydynt yn lleol. Bydd heriau i sicrhau gweithwyr lleol yn arwain at niferoedd cynyddol o weithwyr nad ydynt yn lleol a mwy o bwysau ar lety.

- 6.4.9 **MESURAU LLINIARU AC ARIAN WRTH GEFN** - Mae angen i'r gronfa fod yn hyblyg a chanolbwyntio ar feysydd sydd yn cael eu heffeithio. Mae Gwynedd yn debygol o brofi mwy o alw a dadleoliad os fydd oedi mewn cyflenwad neu os nad yw'n cael ei wireddu yn y modd disgwylidig. Gallai hyn godi wrth i weithwyr fethu â dod o hyd i lety addas ar yr ynys a phobl lleol yn wynebu costau llety uwch ac yn methu â chystadlu. O ystyried yr amserlen i ddarparu cyflenwad tai, bydd cadarnhad cynnar o arian yn uchafu effaith a buddion.

Effeithiau Lleol Niwtral

- 6.4.10 **RHEOLAETH A LLETY GWEITHLU** - Rhoddir llawer o bwyslais ar sefydlu system i reoli'r gweithlu. Croesawir dull o'r fath gan ei fod yn rhoi cyfle i ymateb i, addasu ac arwain gweithwyr at fathau penodol o lety neu i wahanol gymunedau. Cefnogir y cyfle i gymryd rhan a gobeithir y gall Gwynedd ddylanwadu mewn modd cadarnhaol. Yr elfen anhysbys yw p'un ai fydd modd adnabod unrhyw amrywiadau mewn patrymau galw yn gynnar ac addasu'n sydyn ar sail sbardunau cytunedig - cyn effeithiau andwyol ar gymunedau neu farchnadoedd. Bydd y model arfaethedig yn cael ei gyfyngu os oes capasiti annigonol neu gyfyngedig yn y farchnad dai, o ystyried bod angen datblygu a chynllunio capasiti tai mewn da bryd a'i gynyddu dros amser. Efallai y bydd posib defnyddio ychydig o ddarpariaeth twristiaid i gynorthwyo ar rai adegau; fodd bynnag, efallai y bydd cyflenwad wedi'i gyfyngu i fisoedd penodol.
- 6.4.11 **CAPASITI CUDDIEDIG** - Awgryma dadansoddiad fod ychydig o gapasiti cuddiedig yn y farchnad dai; fodd bynnag, nid ydym wedi ein darbwyllo ei fod ar gael ar y lefelau a nodir gan Horizon ac rydym yn ansicr p'un ai yw'r holl gapasiti cuddiedig yn addas (o ansawdd digonol) ac ar gael. Er y gallai ychydig o gyfleoedd newydd ddwyn ffrwyth cyn ac yn ystod y cyfnod adeiladu, nid yw'n golygu y bydd capasiti cuddiedig a adnabyddir yn cael ei ryddhau. Mae hefyd yn debygol y bydd angen buddsoddiad sylweddol i uwchraddio ychydig o'r capasiti i safon ofynnol. Mae gwaith a wnaed gan ARC4 ar ran y tri awdurdod lleol a Llywodraeth Cymru yn cwestiynu ehangder y cyflenwad lleol.
- 6.4.12 **BANGOR** - Mae angen ystyried yr effaith ar Fangor, fel y ganolfan wasanaeth rhanbarthol. O ystyried demograffi'r gweithlu a ragwelir, mae argaeledd cyfleusterau cefnogi penodol, agosrwydd i gynigion addysgol, siopa ac adloniant a rhwydweithiau trafniadaeth, mae'r ddinas a'i chymunedau gerllaw yn debygol o gael eu gweld fel lleoliad deniadol a chyfleus. Er y bydd heriau oherwydd pwysau gan boblogaeth fyfyrwyr mawr ym Mangor efallai, mae gan Fangor gyfran uwch o eiddo i'w rhentu a thai amlfeddiannaeth (HMO) ac, o ganlyniad, mae gan Fangor fwy o gapasiti i'w derbyn ac efallai y bydd modd darparu opsiynau llety am gost fuddiol.
- 6.4.13 **GWAELODLIN** - Mae diffyg cymaryddion diweddar i sefydlu gwaelodlin i fodlu'r galw yn creu heriau. Ni wyddys p'un ai fydd hyd a graddfa'r datblygiad yn effeithio ar ymddygiadau, felly, efallai y bydd angen cynlluniau wrth gefn a mesurau diogelu ychwanegol. O ystyried hyd y gwaith adeiladu, a yw'r gweithlu yn fwy tebygol o ddod â dibynyddion efo nhw neu setlo yn lleol wrth i berthnasau ffurfio ac effeithio ar benderfyniadau yn ymwneud ag adleoli? A oes cydberthynas rhwng hyd arhosiad ac ailgartrefu? Fel cyrchfan boblogaidd i dwristiaid, ceir posibilrwydd hefyd y bydd teuluoedd yn tueddu i ymweld ar sail estynedig allai ddylanwadu ar y dewis o lety a ystyrir gan staff adeiladu. A fydd pellenigrwydd lleoliad, a'r ffaith bod prisiau tai yn is yn gyffredinol na rhannau eraill o'r DU, yn dylanwadu ar benderfyniadau ynglŷn â'r math a lleoliad y llety? Ni ellir darogan ffactorau ymddygiadol ar y dechrau, bydd yn bwysig

monitro profiadau yn Hinckley a sicrhau bod digon o gynlluniau wrth gefn i ymdrin â hyd y prosiect.

Effeithiau Lleol Negyddol

- 6.4.14 **CAMPWS** - Mae datblygu campws ar y safle yn bwriadu cadw a chyfyngu effaith y gweithwyr ond cydnabyddir nad oes capasiti digonol i ddiwallu'r galw yn lleol. Er bod datblygu TWA yn cael ei ystyried fel mesur lliniaru hanfodol, ceir cwestiynau ynglŷn â'r gallu i ddarparu 4000 uned o Lety Dros Dro i Weithwyr (TWA) ar y safle ac y bydd yr unedau hyn ar gael cyn y galw. Gallai methu neu oedi i sicrhau cyflenwad o'r fath arwain at batrymau ymddygiad, allai fod yn anodd eu newid unwaith maent wedi'u sefydlu. Mae'r amserlen darparu a gyflwynwyd ar gyfer y (TWA) yn eithriadol o dynn ac yn rhoi ffin finimal ar gyfer addasiad a dylid ei ddwyn ymlaen er mwyn sicrhau bod capasiti yn barod cyn yr angen. Ymddengys na fydd cylch cyntaf y TWA ar gael i'w feddiannu tan Ch1 2021 pan fydd niferoedd y gweithlu yn fwy na 5,000 ac ar lefel allai, o bosib, fod ag effeithiau lleol sylweddol. Er y bydd llety'r campws fel y'i cynigiwyd yn debygol o apelio a'i ffafrio gan grwpiau penodol o weithwyr, yn enwedig y rhai fydd yn preswyllo am gyfnodau byr, mae'n bwysig cadarnhau sut fydd gweithwyr yn cael eu denu a'u hannog i ddefnyddio'r cyfleuster a p'un a fydd modd cynnal y lefel o ddeiliadaeth yn ystod hyd y gwaith adeiladu. Bydd cydgyfnerthu ar y safle yn ei gwneud hi'n haws rheoli elfennau penodol; fodd bynnag, ceir cwestiynau ynglŷn â chyfanswm yr unedau fydd yn cael neu a ellir eu darparu ac na fydd modd cyfyngu gweithwyr i un lleoliad. Mae'r math o lety hefyd yn lleihau'r etifeddiaeth bosib i'r rhanbarth.
- 6.4.15 **DADLEOLIAD** - Mae gan Gyngor Gwynedd dros 1900 o unigolion/teuluoedd ar y gofrestr aros tai cymdeithasol ac mae'r gwasanaeth digartrefedd eisoes yn wynebu problemau wrth ganfod llety preifat fforddiadwy. Mae fforddiadwyedd yn fwy difrifol yn ardal Bangor lle mae'r Gwasanaeth Digartref eisoes yn methu â dod o hyd i eiddo o fewn trethi'r Awdurdod Tai Lleol. Mae hyd yn oed cynnydd bychan mewn galw yn debygol o waethygu'r broblem ac mae ardaloedd tu allan i Fangor yn debygol o weld cynnydd mewn gwerthoedd rhent fydd yn ei gwneud hi'n fwy heriol i adnabod a diogelu llety ar gyfer grwpiau bregus. Ceir hefyd pryderon y gallai teuluoedd ac unigolion bregus sy'n byw ar yr ynys gael eu dadleoli allai arwain at fwy o alw yng Ngwynedd; efallai y bydd symudiad mewnol yng Ngwynedd hefyd. Mae Strategaeth Digartrefedd Gwynedd yn amlygu'r prif wasgbwyntiau yn y farchnad bresennol a'r math a'r lefel o lety sydd ei angen i ymdrin â'r cydbwysedd. Bydd mwy o gystadleuaeth a llai o gyflenwad yn gwaethygu'r her.
- 6.4.16 **FFORDDIADWYEDD TAI** - Mae'r ddogfen yn cyfeirio at y ffaith y bydd gweithwyr yn gallu hawlio lwfans aflonyddwch o thua £38 y noson (ar gyfraddau presennol) fyddai gyfystyr â thua £266 yr wythnos. Y Lwfans Tai Lleol presennol ar gyfer Ynys Môn a Gogledd Gwynedd (Ardal Astudiaeth Allweddol) yw £110 yr wythnos am dŷ tair llofft i deulu sy'n golygu y byddai pobl leol yn ei chael hi'n amhosib cystadlu oherwydd y byddai gweithwyr unigol yn gallu hawlio 241% yn fwy bob wythnos. Ceir risg y gallai hyn chwyddo'r farchnad yn sylweddol ac effeithio ar argaeledd llety ar rent i bobl leol. Nid oes gwybodaeth wedi dod i law ynglŷn â lefel y rhenti fyddai'n daladwy yn llety'r Campws (a ddarperir y TWA o dan y lwfans dyddiol) ac nid ydym wedi gweld cost uned adeiladu'r unedau i'n helpu i gymharu gydag opsiynau amgen eraill allai gael eu darparu o bosib ar gost fwy economaidd neu ddarparu etifeddiaeth hirdymor.

Digonolrwydd y DCO

- 6.4.17 **YMLYNIAD** - Dengys yr achos busnes canolog y gellir rheoli effeithiau lleol, fodd bynnag, gall amrywiadau bychan o'r achos hwnnw, a gyfyd o amrediad o ffactorau e.e. cynnydd yn nifer y staff, oedi wrth ddarparu neu anallu i gyflogi pobl yn lleol, gael effeithiau negyddol anghyfartal fydd yn gofyn am gynlluniau wrth gefn. Mae'n hanfodol bod Horizon yn

cadarnhau'r ymrwymiad i sicrhau bod gwaith adeiladu ar y safle yn amodol ar sicrhau cyflenwad digonol o dai, yn barod ac o flaen yr angen.

- 6.4.18 **TROSIANT** - Awgryma'r wybodaeth a gyflwynwyd y bydd oddeutu 30,000 o wahanol rolau yn ystod y gwaith adeiladu; bydd hyn yn cynnwys trosiant sylweddol o unigolion yn y marchnadoedd tai a bydd angen ffactoreiddio lefel y trosiant yn y rhagdybiaethau tai.
- 6.4.19 **LEFEL Y CAPASITI CUDDIEDIG** - Ceir cwestiynau p'un a yw'r capasiti cuddiedig yn bodoli ar y lefelau a amlygwyd gan Horizon a fyddai'n effeithio ar fodolau dwysedd. Mae angen ystyried pa sbardun a ddefnyddir i adnabod newid mewn patrymau galw a sut fydd cyflenwad ychwanegol yn cael ei ddarparu'n gyflym.
- 6.4.20 **NIFER Y STAFF** - Ochr yn ochr â staff adeiladu, disgwylir y bydd rolau ychwanegol yn gysylltiedig â, neu eu hangen i wasanaethu'r gweithlu; efallai fydd y rolau hyn yn ymwneud ag adeiladu'r TWA neu rolau oddi ar y safle e.e. mewn diwydiannau gwasanaeth a gallent effeithio ar y galw am dai
- 6.4.21 **Galw Cronnol** - Mae gwybodaeth a ddarparwyd gan Horizon yn awgrymu y bydd 500 o bobl ychwanegol yn chwilio am opsiynau llety yng Ngwynedd. Mae angen monitro lefelau'r galw a gellir rhoi ystyriaeth i ddsbarthiad staff presennol Wylfa. O ystyried bod disgwyl i ddatblygiadau eraill gyd-redeg gyda Wylfa Newydd, bydd hefyd angen ystyried effaith gronnol diweddariad y Grid Cenedlaethol, bydd angen ystyried y prif brosiectau isadeiledd sy'n gysylltiedig â Wylfa Newydd yn ogystal.

Sylwadau Polisi Cynllunio

- 6.4.22 Mae Maen Prawf 5 Polisi Strategaeth PS 9 yn disgwyl i ofynion llety gweithwyr adeiladu gael eu diwallu mewn modd sy'n lleihau effaith ar y farchnad dai lleol ac na fyddant yn arwain at effeithiau economaidd nac amgylcheddol andwyol annerbyniol. Gall yr effeithiau andwyol hyn, yn unigol neu'n gronnol, gael effaith negyddol ar gymeriad ieithyddol cymunedau.
- 6.4.23 Mae Maen Prawf 7 yn cysylltu Polisi PS 9 gyda gofynion Polisi PS 10. Mae meini prawf 1 a 2 Polisi PS 10 yn arbennig o berthnasol. Mae'r Polisi yn cefnogi'r ddarpariaeth o lety dros dro ar ffurf campws, ond yn gweithredu ymagwedd ddilysniannol, yn y ffaith y dylid darparu'r math hwn o lety pan na all eiddo presennol neu newydd, allai gael eu haddasu er mwyn defnydd parhaol, ddiwallu'r angen a nodwyd.
- 6.4.24 Mae materion a ddisgrifir uchod a chan ambell barti arall sydd wedi cyflwyno sylwadau yn awgrymu na ymchwiliodd Horizon ddigon efallai i'r posibilrwydd o ddarparu adeiladau newydd mewn lleoliadau cynaliadwy ar yr Ynys, wedi'i meddiannu gan weithwyr adeiladu, cyn defnydd etifeddiaeth wahanol.
- 6.4.25 Er gwaethaf y sylw blaenorol, mae materion a godwyd ynglŷn ag anawsterau i ddarparu'r llety dros dro yn Wylfa Newydd ar amser ac mewn da bryd, neu i ymateb i'r amrywiadau o fewn patrwm a dosbarthiad y gweithlu, yn peri pryderon p'un a fodlonir meini prawf 5 a 16, Polisi PS 9 o safbwynt Cyngor Gwynedd. Mae'r maen prawf olaf yn cydnabod na fydd y rhagdybiaethau cyn-adeiladu a wnaed yn ystod datblygiad y cynllun yn cael eu gwireddu efallai, ac felly, bydd angen mwy o wybodaeth i adnabod mesurau lliniaru ychwanegol neu wahanol.
- 6.4.26 Mae angen gofyniad yn y DCO i ymrwymo Horizon i adeiladu pob un o'r 4,000 o leoedd gwely. Mae angen cysylltu hyn naill ai i gamau mewn rhaglen adeiladu a/neu nifer y gweithwyr a gyflogir, gyda sbardunau gorfodadwy clir.

- 6.4.27 Buasai diffyg bodloni Maen Prawf 5 Polisi PS 5 o ganlyniad yn gallu golygu datblygiad na fuasai'n alinio gyda Maen Prawf 5 o Polisi PS 4 a Polisi TAI 14, sydd yn edrych i warchod llety twristiaeth a rheoli'r defnydd o garafanau sefydlog, siales ac ati ar gyfer defnydd preswyl dros dro gweithwyr adeiladu. Yn ychwanegol i hyn, buasai diffyg monitro ac ymateb i amgylchiadau sydd yn newid fel a nodir ym Maen Prawf 16 o Polisi PS 9, yn gallu cael effaith andwyol ar Strategaeth Aneddleoedd (Polisi PS 17) y Cynllun Datblygu Lleol wrth i'r farchnad geisio ymateb i'r angen. Mae angen i ofnyon y DCO sicrhau ei bod yn ofynnol i adeiladu llety ar gyfer y 4000 weithwyr yn amserol a buasai mesurau monitro ac adolygu yn sicrhau gwell aliniad gyda Maen Prawf 16 o Polisi PS 16.

6.5 Darpariaeth gwasanaeth

Cyd-destun

- 6.5.1 Mae Cyngor Gwynedd yn statudol gyfrifol am ddarparu gwasanaethau cymunedol penodol o fewn ei ardal. Mae trigolion Gwynedd hefyd yn dibynnu ar wasanaethau darparwyr cyhoeddus eraill sy'n cynnwys y bwrdd iechyd lleol a'r gwasanaethau brys. Ymdrinnir â rôl a diddordebau Gwynedd fel awdurdod tai lleol yn adran xx .
- 6.5.2 Defnyddiwyd y dystiolaeth a gasglwyd ar gyfer paratoi'r Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd (Papur Testun 13: Isadeiledd 2015) wrth lunio'r adran hon.

Addysg

- 6.5.3 Mae 97 ysgol gynradd, 14 ysgol uwchradd a 2 ysgol anghenion arbennig yng Ngwynedd. Yn 2015, gwelodd y Cyngor lefelau uchel o lefydd gwag yn ei ysgolion cynradd ac roedd 21 o ysgolion gyda lefel sylweddol o lefydd gwag a 10 ysgol yn orlawn. Mae nifer o adeiladau ysgolion y Cyngor mewn cyflwr gwael.
- 6.5.4 I ymdrin â'r materion capasiti hyn, mae Gwynedd wedi gweithredu rhaglenni ad-drefnu ysgolion yn nalgylchoedd y Gader (Dolgellau) a'r Berwyn (Y Bala). Mae cynigion hefyd yn cael eu datblygu ar gyfer dalgylch Tywyn. Mae'r tri dalgylch y tu allan i Brif Ardal Astudiaeth Economaidd-gymdeithasol (KSA) Horizon .

Iechyd

- 6.5.5 Mae 29 meddygfa, 16 deintyddfa, 30 fferyllfa a 12 o optegwyr¹³ yng Ngwynedd. Mae Ysbyty Gwynedd ym Mangor yn ysbyty mawr sy'n cynnwys ardal ddaearyddol sy'n ymestyn o Amlwch (Ynys Môn) i Dywyn yn y de ac o Bwllheli yn y gorllewin i Landudno yn y dwyrain. Mae ysbytai cymunedol Gwynedd yn Nhywyn, Blaenau Ffestiniog, Dolgellau a Thremadog.

Canolfannau Cymunedol, Cyfleusterau Diwylliannol a Chwaraeon

- 6.5.6 Mae 17 llyfrgell yng Ngwynedd yn ogystal â llyfrgell symudol, ynghyd â thair amgueddfa sydd ym Mangor, Llanystumdwy a Dolgellau. Mae gan Wynedd ddarpariaeth dda o gyfleusterau chwaraeon ac er bod y Cyngor yn fodlon gyda'r lefel a'r fframwaith ddarparu bresennol, nid yw hyn yn golygu fod holl anghenion hamdden yr ardal o reidrwydd yn cael eu bodloni. Ar hyn o bryd, mae'r Cyngor yn rhedeg 14 canolfan hamdden ar 16 safle sy'n cynnwys 3 pwll nofio, 5

---

13 Iechyd yng Nghymru: <http://www.wales.nhs.uk/ourservices/directory>. Data Mis Tachwedd 2018

canolfan hamdden gyda phyllau ac 8 canolfan hamdden arall. Mae hefyd yn rhedeg Trac Athletau Treborth a chaeau synthetig maint llawn a phump-bob-ochr mewn rhai aneddiadau.

Gwasanaethau Brys

- 6.5.7 Adain Orllewinol Heddlu Gogledd Cymru sydd yn edrych ar ôl Gwynedd, ac mae'r pencadlys yng Nghaernarfon. Mae dwy ddalffa yng Ngwynedd, yng Nghaernarfon ac yn Nolgellau ac 18 o orsafoedd/swyddfeydd heddlu. Nodwyd fod pedair gorsaf heddlu yn cael eu hadolygu yn Strategaeth Ystadau 2013-2016.
- 6.5.8 Mae 14 gorsaf dân a dau swyddog diogelwch ardal. Maent wedi'u lleoli ym Mangor, 78 Papur Testun 13: Isadeiledd Caernarfon, Dolgellau, Aberdyfi, Abersoch, y Bala, Blaenau Ffestiniog, y Bermo, Harlech, Llanberis, Nefyn, Porthmadog, Pwllheli a Thywyn.

Effeithiau Lleol Cadarnhaol

- 6.5.9 Nid yw'r Cyngor yn ystyried y bydd yna unrhyw effeithiau sylweddol, cadarnhaol ar wasanaethau lleol yng Ngwynedd.

Effeithiau Lleol Niwtral

Addysg

- 6.5.10 Mae asesiad economaidd-gymdeithasol Horizon ar y prosiect yn ei gyfanrwydd yn awgrymu, ar ei anterth, y byddai'r gweithwyr adeiladu yn dod â 285 o bartneriaid a 220 o ddibynyddion gyda hwy (paragraff 1.5.50 Pennod C1 Economaidd-gymdeithasol). Mae Horizon yn rhagweld y sefyllfa waethaf bosib lle byddai cynnydd o 2% yn y galw yn y Brif Ardal Astudiaeth gan adael 12% o lefydd gwag. Mae Horizon wedi cydnabod y gall y galw arwain at gyfyngiadau o ran capasiti mewn ardaloedd ac o'r herwydd maent wedi dosbarthu'r nifer tybiedig o ddibynyddion ar draws is-ardaloedd y KSA yn unol â modelu disgrychiant. Cyfeirir at yr effeithiau posib ar ysgolion Ynys Môn (cynradd ac uwchradd), ond ni wneir unrhyw gyfeiriad penodol at Wynedd. Byddai'r Cyngor yn dymuno derbyn cadarnhad y bydd y mesurau lliniaru y cyfeirir atynt, megis cefnogaeth a thrwythiad iaith, yn ymestyn i ardal y Cyngor.

Gwasanaethau Brys

- 6.5.11 Mae Horizon yn amcangyfrif y bydd 93% o'r 7,500 o weithwyr ychwanegol y bydd eu hangen pan fydd y gwaith adeiladu ar ei anterth yn byw yn Ynys Môn. Mae nifer o ragdybiaethau'n ffurfio sail i'r dadansoddiad hwn. Dymuna Cyngor Gwynedd weld cydnabyddiaeth pe bai nifer fwy o weithwyr yn chwilio am lety o fewn ei ardal, neu pe bai'r effaith ar wasanaethau brys yn fwy na'r hyn y cyfeirir ato ym mhennod Economaidd-gymdeithasol y Prosiect isod, fod mecanweithiau yn eu lle i ymdrin ag unrhyw effeithiau posib.

Heddlu

- 6.5.12 Awgryma Horizon y bydd yr effaith blismona yng Ngwynedd yn ddibwys (mae Horizon yn amcangyfrif 20 digwyddiad y flwyddyn) gyda'r rhan fwyaf o unrhyw ddigwyddiadau yn debygol o ddigwydd yn Ynys Môn. Mae'r cyngor yn bryderus y gall y galw ychwanegol am blismona ar Ynys Môn leihau'r ddarpariaeth o fewn ei ardal gan fod yr un heddlu yn gweithio

yn y ddwy ardal. Mae angen i Horizon lunio cytundeb gyda Heddlu Gogledd Cymru i sicrhau bod ganddo'r adnoddau digonol i blismona ardaloedd y ddau gyngor.

Y Gwasanaeth Ambiwylans

- 6.5.13 Mae Horizon yn amcangyfrif y gall fod cynnydd o 10% mewn galwadau am ambiwlans yn Ynys Môn yn ystod cyfnod adeiladu'r prosiect ac mae'n cydnabod (paragraff 1.5.69) bod y gwasanaeth dan bwysau fel y mae. Ystyrir y bydd yr effaith ar Wynedd yn ddibwys - ac yn yr Asesiad Effaith Iechyd. Er bod y cyngor yn derbyn efallai na fyddai'r galw am ddarpariaeth ambiwlans yn ei ardal yn un sylweddol, mae yn pryderu y gall cynnydd yn y galw yn Ynys Môn effeithio'n uniongyrchol ar ei ardal. Byddai'r cyngor yn cefnogi Gwasanaeth Ambiwylans Gogledd Cymru i sicrhau fod ganddo adnoddau digonol i gynnwys y gweithlu arfaethedig tra ar yr un pryd yn cynnal (ac efallai gwella) y gwasanaeth y mae'n ei ddarparu i holl drigolion Prif Ardal yr Astudiaeth.

Y Gwasanaeth Tân

- 6.5.14 Ystyria Horizon y bydd yr effaith ar Wasanaeth Tân Gogledd Cymru yn ddibwys. Fodd bynnag, nodir Horizon (paragraff 1.5.77) fod budd-ddeiliaid wedi codi pryderon ynghylch y posibilrwydd y byddai mwy o alw am archwiliadau PRS gan y gwasanaeth tân a'r risgiau tân posib fyddai'n codi o wneud mwy o ddefnydd o lety cudd. Mae asesiad Horizon yn canolbwyntio ar Ynys Môn ac er bod Gwynedd yn derbyn mai ar yr ynys y bydd yr effeithiau i'w gweld fwyaf, mae angen sicrwydd y bydd y gwasanaeth tân ar draws y KSA yn cael digon o adnoddau.

Gwasanaethau Hamdden a Chymunedol

- 6.5.15 Mae Horizon yn cydnabod (paragraff 1.5.80) fod y defnydd presennol o gyfleusterau yn uwch yng Ngwynedd nag yn Ynys Môn a'i bod yn bosib y bydd gweithwyr fydd yn byw oddi cartref yn cynyddu'r galw hwnnw. Bwriedir gweithredu mesurau lliniaru ar ffurf Cronfa Effeithiau Cymunedol i ymdrin â'r effeithiau posib hyn. Mae paragraff 7.4.67 y Datganiad Cynllunio (8.1) yn datgan y bydd y gronfa yn cael ei rheoli gan bwyllgor yn cynnwys cynrychiolwyr o 'Horizon, CSYM, Llywodraeth Cymru a'r gwasanaethau brys'. Byddai Gwynedd yn dymuno bod yn rhan o'r pwyllgor hwn.

Iechyd

- 6.5.16 Nid yw'r asesiad economaidd-gymdeithasol ar y prosiect yn ei gyfanrwydd yn rhoi sylw i'r effeithiau posib ar wasanaethau iechyd yn sgil y cyfnod adeiladu a'r cyfnod gweithredu. Gwelir hyn yn yr Asesiad Effaith ar Iechyd. Mae'r Asesiad Effaith (8.19) yn nodi lleoliad darpariaeth gwasanaethau iechyd yn y KSA (gan gynnwys Tir Mawr Menai) yn ffigyrau L6 a L7. Adroddir ar asesiad o'r effeithiau posib yn adran C.6. Mae'r Cyngor yn cefnogi'r mesurau lliniaru arfaethedig sy'n awgrymu y bydd iechyd Cyhoeddus Cymru a BIPBC yn cydweithio'n agos gan mai hwy fydd yn gweithio ym Mhrif Ardal yr Astudiaeth yn ei chyfanrwydd.

Effeithiau Lleol Negyddol

- 6.5.17 Mae Cyngor Gwynedd yn cytuno ei bod yn annhebygol y bydd unrhyw effeithiau lleol sylweddol ar sail rhagdybiaethau Horizon ond mae'n parhau i bryderu, am y rhesymau a nodir

uchod, pe bai'r rhagdybiaethau hyn yn profi'n afrealistig y bydd yna effeithiau lleol ar wasanaethau cyhoeddus. Byddai felly'n dymuno gweld cyfeiriad penodol at Gyngor Gwynedd fel aelod o bwyllgor y Gronfa Effeithiau Cymunedol. Amlinellir yr angen i ddatblygwr ymdrin â gofynion seilwaith a gyfyd yn sgil ei ddatblygiad arfaethedig ym Mholisi PS2 Isadeiledd a Chyfraniadau gan Ddatblygwyr a Pholisi ISA 1 Darparu Isadeiledd y Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd (gweler Atodiad XX am eiriad manwl y polisi). Hefyd, mae maen prawf 10 PS 9 Wylfa Newydd a Datblygiadau Cysylltiedig yn nodi: Pan fo effeithiau neu ofynion ychwanegol ar gyfleusterau cymunedol presennol, bydd y Cyngor yn ceisio naill ai cyfraniadau priodol ar gyfer cyfleusterau oddi ar y safle neu ar gyfer uwchraddio cyfleusterau presennol.

Dylid ystyried defnydd etifeddol o unrhyw gyfleusterau ychwanegol a ddarperir.

Digonolrwydd y DCO

6.5.18 Nid yw Cyngor Gwynedd wedi gweld y Rhwymedigaeth Cydsyniad Datblygu arfaethedig. Fodd bynnag, mae wedi darllen penawdau'r telerau a gyflwynir yn adran 7.4 y Datganiad Cynllunio a dymuna wneud y sylwadau a ganlyn¹⁴.

- Yr Effaith Gymunedol - Mae'r HoTs yn cyfeirio at bwyllgor rheoli sy'n cynnwys HNP, CSYM, LIC a'r gwasanaethau brys. Byddai CG yn dymuno bod ar y pwyllgor hwn hefyd.
- Iechyd a llesiant - Cyfeirir at is-grŵp ac mae'r goblygiadau a nodir ymhellach ymlaen yn awgrymu y byddai hwn yn cynnwys cyrff iechyd a'r gwasanaethau brys. Byddai Cyngor Gwynedd yn dymuno cael ei gynrychioli ar y grŵp hwn, o ystyried ein cyfrifoldebau dan lesiant ac iechyd cymunedol yn ehangach. Yn ogystal, mae'r testun yn cyfeirio at bwysau ar y farchnad dai a byddai hyn yn bryder i'r Cyngor.

6.5.19 I grynhoi, byddai Penawdau'r Telerau ar gyfer yr A106 yn elwa o sylw trosfwaol y byddai'r mesurau, sydd wedi'u cynnwys yn y rhwymedigaethau, yn dilyn yr effeithiau ac mewn egwyddor, ar gael drwy'r Brif Ardal Astudiaeth gyfan. Fel y mae wedi'i ddrafftio ar hyn o bryd, nid oes prin gyfeiriad at Wynedd, er bod y sir yn ffurfio elfen sylweddol o ardal yr astudiaeth. Bydd y Cyngor yn aros yn eiddgar i weld y cytundeb A106 drafft yn nherfyn amser 3.

Sylwadau Polisi Cynllunio

- 6.5.20 Mae'r materion a nodir uchod yn golygu bod meini prawf 5, 10 ac 11 o Bolisi PS 9 yn arbennig o berthnasol, yn ogystal â maen prawf 4 o Bolisi PS 10.
- 6.5.21 Mae maen prawf 5 yn disgwyl y bydd gofynion llety gweithwyr adeiladu, gan gofio daw 75% o'r amcangyfrifiad yn dod o du allan i'r ardal (e.e. 7,000 o weithwyr), ddim yn arwain at effeithiau ..... cymdeithasol ....annerbyniol andwyol.
- 6.5.22 Mae maen prawf 4 o Bolisi PS 10 yn ceisio sicrhau bod llety arddull campws dros dro (e.e. llety dros dro i weithwyr adeiladu yn Wylfa Newydd) yn darparu cyfleusterau, megis cyfleusterau gofal iechyd, lle na cheir digon o gapasiti o fewn cyfleusterau oddi ar y safle i fynd i'r afael â galwadau'r gweithwyr adeiladu.

---

¹⁴Mae'r sylwadau hyn yn adlewyrchu ymateb y Cyngor i'r ExA 'Pwyntiau gweithredu a godwyd o'r gwrandawriad DCO drafft a gynhaliwyd dydd Mawrth 24 Hydref 2018'

- 6.5.23 Pan na all unrhyw ddarpariaeth a ddarperir gan Horizon fodloni'r galw ac felly mae'r datblygiad yn achosi effeithiau a galwadau ychwanegol ar gymunedau lleol, mae maen prawf 10 yn disgwyl Horizon i ddarparu cyfraniadau priodol neu uwchraddio cyfleusterau presennol.
- 6.5.24 Yn gysylltiedig â'r meini prawf hyn, mae maen prawf 11 Polisi PS 9 yn nodi disgwyliad bod mesurau priodol ar gyfer hyrwyddo diogelwch cymunedol a chydlyniant cymdeithasol.
- 6.5.25 Yn debyg i effeithiau lleol eraill a nodir yn y Datganiad hwn, mae'r disgwyliad bod mecanwaith adolygu wedi'i sefydlu er mwyn monitro ystod lawn o effeithiau (maen prawf 16 Polisi PS 9) yn hanfodol.
- 6.5.26 Pan nodir effeithiau mae Polisiâu PS 2 ac ISA 1 yn arbennig o berthnasol. Yn amodol ar fodloni'r profion statudol, mae'r polisiâu hyn yn caniatáu ar gyfer derbyn cyfraniadau i sicrhau digon o seilwaith sydd eu hangen i ymdopi â datblygiadau newydd.

7. Casgliadau

Trosolwg o sylwadau polisi cynllunio

- 7.1 Mae CG yn cydnabod bod gan adeiladu a gweithredu Wylfa Newydd y potensial i ddod â manteision economaidd a chymdeithasol positif i Ynys Môn, Gwynedd a'r ardal ehangach. Mae GC fras yn cytuno bod hi'n annhebygol y bydd unrhyw effeithiau negyddol lleol sylweddol os gwireddir y tybiaethau a ddatblygwyd gan Horizon. Fodd bynnag, mae CG yn tynnu sylw at ei bryderon ynghylch y rhagdybiaethau hyn yn adran 6 uchod, sy'n ymwneud â'r meysydd pwnc canlynol: llety gweithwyr adeiladu, trafndiaeth, sgiliau a chyflogaeth (gan gynnwys y sector twristiaeth), y Gymraeg a gwasanaethau cyhoeddus. Mae'r pynciau hyn yn rhyng-gysylltiedig, h.y. mae'n debygol gall effaith posibl (cadarnhaol a negyddol) mewn un maes pwnc gael effaith ar faes pwnc arall. O ystyried ei lleoliad yng ngogledd Gwynedd ac fel anheddle pen bont a'i rôl fel Canolfan Gwasanaeth pwysig, mae yna bryderon arbennig am ardal Bangor os profir bod y rhagdybiaethau'n anghywir.
- 7.2 Mae pryderon CG yn fras yn seiliedig ar bylchau posibl / tebygol yn y wybodaeth a ddefnyddiwyd i lywio rhagdybiaethau Horizon a fframwaith monitro wan i nodi ac ymdrin ag amgylchiadau nad ydynt yn unol â rhagdybiaethau gwreiddiol. Mae Horizon yn ymddangos i fod o'r farn y gellir rheoli effeithiau lleol. Fodd bynnag, mae CG (a'i bartneriaid) yn ystyried bod mân amrywiadau o'r achos hwnnw, sy'n deillio o amrywiaeth o ffactorau, e.e. cynnydd yn nifer y gweithwyr, amrywiad o ran tarddiad gweithwyr, oedi wrth ddarparu seilwaith, neu anallu i gyflogi cwmnïau lleol, yn gallu cael effeithiau negyddol anghymesur ac fe fydd angen trefniant wrth gefn ar eu cyfer. Bydd methiant neu oedi yn y cyflenwad o, er enghraifft, llety neu gyfleusterau parcio a theithio, yn gallu arwain at batrymau ymddygiad, a fydd yn anodd i wrthdroi unwaith y'u sefydlir. Mae CG yn pryderu bod Gwynedd yn debygol o brofi mwy o alw a dadleoli os oes oedi mewn cyflenwad neu na fydd hynny'n digwydd yn y modd a ddisgwylir.
- 7.3 Mae Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd Gwynedd a Môn a gafodd ei fabwysiadu (2011-2026) yn arbennig o berthnasol i'r Datganiad Effaith Leol hwn. Cafodd ei archwilio'n gyhoeddus (2016-2017) ac fe benderfynodd Arolygwyr Cynllunio ei fod yn gadarn yn dilyn addasiadau a bennwyd ganddynt. Mae Gweledigaeth ac Amcanion Strategol y Cynllun (Pennod 4), yr adran am Brosiectau Seilwaith a datblygu cysylltiedig (paragraff 6.3.1 - 6.3.10) a'r adran ar Wylfa Newydd a datblygu cysylltiedig (paragraff 6.3.12 - 6.3.24) ym Mhennod 6 y Cynllun yn ceisio sicrhau bod effeithiau lleol yn cael eu diwallu'n llawn. Mae'r adran olaf yn cynnwys pedwar o Balisau Strategol sy'n ymdrin yn benodol â Wylfa Newydd a datblygu cysylltiedig. Mae'r adrannau a'r polisiâu hyn yn cynnwys nodi gweledigaeth ac amcanion y Cyngor y dylai cynigion, lle y bo'n bosibl, gyfrannu'n gadarnhaol at weithredu strategaeth ofodol a bodloni amcanion strategol sylfaenol y Cynllun. Maent hefyd yn nodi disgwyliad o ymrwymiad gan

Horizon i fabwysiadu mentrau i liniaru a gwneud yn iawn am effeithiau. Mae'r disgwyliad i Horizon i fynd i'r afael â gofynion seilwaith sy'n deillio o'r cynnig datblygu'n cael ei nodi'n glir mewn profion polisi o fewn Polisi PS 9 i Bolisi PS 12, a ategir gan amryw o bolisiau generig yn y Cynllun (gweler Atodiad 1). Er mwyn bodloni disgwyliadau polisi a ddisgrifir yn adran 6 y Datganiad hwn a mynd i'r afael â'i bryderon, cred CG y dylai'r DCO a'i ddogfennau cysylltiedig sicrhau bod:

- Monitro yn digwydd yn fuan ac yn digwydd yn gyson trwy gydol y cyfnod adeiladu;
- Dylid cynnal lliniaru rhagweithiol lle y bo'n briodol;
- Dylai mesurau lliniaru ddilyn effaith ac ystyried effeithiau uniongyrchol, anuniongyrchol a rhai a ysgogwyd.

Osgoi effeithiau negyddol a hwyluso effeithiau cadarnhaol

- 7.4 Ystyria'r Cyngor fod yna agweddau o'r datblygiad arfaethedig yn cyfiawnhau dull rhagofalus sy'n gofyn am drafodaeth a chytundeb pellach rhwng y datblygwr a chyrrff perthnasol. Dymuna'r Cyngor gael mewnbyn i'r trafodaethau a'r trefniadau mewn perthynas â'r mesurau lliniaru er mwyn osgoi effeithiau andwyol, yn ogystal a thrafodaethau a threfniadau i hwyluso effeithiau cadarnhaol ar gyfer Gwynedd a rhanbarth Gogledd Cymru.
- 7.5 O ran mesurau lliniaru, ystyria'r Cyngor y gellid darparu'r rhain drwy addasiadau i brif ddogfennau rheoli'r DCO megis y CoCP a drwy gytundeb adran 106.
- 7.6 Dim ond cipolwg a gafodd Cyngor Gwynedd (CG) ar Benawdau'r Telerau (HoTs) A106 a nodir yn nogfen 8.1 Datganiad Cynllunio (paragraffau 7.4.8 i 7.4.86). O fewn yr HoTs hyn, cyfeirir at Gyngor Gwynedd ar un achlysur yn unig, o dan yr iaith Gymraeg. Mae hyn er gwaetha'r ffaith bod rhan sylweddol o Wynedd wedi'i lleoli o fewn yr Ardal Astudiaeth Allweddol sydd wedi'i diffinio gan Horizon. Er bod Cyngor Gwynedd yn cydnabod bod mwyafrif yr effeithiau yn debygol o gael eu gweld ar Ynys Môn, mae'r prosiect yn digwydd ar y fath raddfa nes y rhagwelir y bydd effeithiau yn ardal CG, ac felly, bydd angen mesurau lliniaru yn yr ardal honno hefyd. O ganlyniad, byddai Cyngor Gwynedd yn dymuno gweld mecanwaith o fewn yr A106 sy'n caniatáu iddo fod yn rhan o'r meysydd a ganlyn, yn ogystal â'r maes iaith Gymraeg:
- Llety - Nid oes llawer o fanylder yn yr HoTs ynghylch yr hyn fydd wedi'i gynnwys yn yr A106, yn wahanol i rai o'r pynciau eraill. Nid oes unrhyw gyfeiriad yn yr adran hon at sefydliadau a fyddai'n rhan o'r gronfa ac nid oes unrhyw gyfeiriad at sefydlu fframwaith cytûn ar gyfer monitro.
  - Yr Effaith Gymunedol - Mae'r HoTs yn cyfeirio at bwyllgor rheoli sy'n cynnwys HNP, CSYM, LIC a'r gwasanaethau brys. Byddai CG yn dymuno bod ar y pwyllgor hwn hefyd.
  - Iechyd a llesiant - Cyfeirir at is-grŵp ac mae'r goblygiadau a nodir ymhellach ymlaen yn awgrymu y byddai hwn yn cynnwys cyrff iechyd a'r gwasanaethau brys. Byddai Cyngor Gwynedd (a CSYM yn ddi-os) yn dymuno cael ei gynrychioli ar y grŵp hwn, o ystyried ein cyfrifoldebau dan lesiant ac iechyd cymunedol yn ehangach. Yn ogystal, mae'r testun yn cyfeirio at bwysau ar y farchnad dai a byddai hyn yn bryder i'r Cyngor.
  - Addysg a sgiliau - Gwneir cyfeiriad penodol at CSYM a sefydliadau eraill o ran anghenion llafur yn y sector iechyd. Mae CG yn rhedeg 13 o gartrefi gofal preswyl ac mae ganddo gyfrifoldebau gofal cymdeithasol. Dymuna'r Cyngor fod yn rhan o hyn.
  - Twristiaeth - Nid yw'r HoTs yn cyfeirio at unrhyw sefydliadau ac fe allai elwa o gyfeirio at y ffaith bod cyllid ar gael ar draws yr Ardal Astudiaeth Allweddol.
  - Siarter Cadwyn Gyflenwi - Cyfeirir at CSYM, Llywodraeth Cymru, BUEGC a Menter Newydd. Dymuna CG fod yn rhan o hyn.

- Cytundeb Lefel Gwasanaeth a graddfa'r cyfraniadau - byddai Cyngor Gwynedd hefyd yn dymuno medru gwneud cais am gyllid, yn enwedig o ran monitro ac ar gyfer amser swyddogion a dreulir ar faterion sy'n ymwneud â'r uchod.
- 7.7 Yn ychwanegol at y meysydd uchod, mae gan y Cyngor bryderon hefyd ynglŷn â materion priffyrdd a chludiant fel y cyfeiriwyd atynt yn rhan 6.1 o'r datganiad hwn, ac felly, mae angen mesurau priodol yn eu lle i liniaru unrhyw effeithiau negyddol.
- 7.8 I grynhoi, byddai Penawdau'r Telerau ar gyfer yr A106 yn elwa o sylw trosfwaol y byddai'r mesurau, sydd wedi'u cynnwys yn y rhwymedigaethau, yn dilyn yr effeithiau ac mewn egwyddor, ar gael drwy'r Ardal Astudiaeth Allweddol gyfan. Fel y mae wedi'i ddrafftio ar hyn o bryd, nid oes prin gyfeiriad at Wynedd, er bod y sir yn ffurfio elfen sylweddol o ardal yr astudiaeth. Bydd y Cyngor yn aros yn eiddgar i weld y cytundeb A106 drafft yn nherfyn amser 3.

Atodiad A Polisiâu Perthnasol yng Nghynllun Lleol ar y Cyd Ynys Môn a Gwynedd

Polisi Strategol PS 1: Yr Iaith Gymraeg a'r diwylliant Cymreig

Bydd y Cynghorau'n hyrwyddo ac yn cefnogi'r defnydd o'r iaith Gymraeg yn ardal y Cynllun. Caiff hyn ei gyflawni trwy:

1. Ofyn am Ddatganiad Iaith Gymraeg fydd yn dweud sut fydd datblygiad arfaethedig yn gwarchod, hyrwyddo a chryfhau'r iaith Gymraeg, pan fydd y datblygiad arfaethedig yn perthyn i un o'r categorïau a ganlyn:
  - a. Datblygiad manwerthu, diwydiannol neu fasnachol sy'n cyflogi mwy na 50 o weithwyr a/ neu gydag arwynebedd o 1,000 m. sg. neu fwy; neu
  - b. Datblygiad preswyl a fydd un ai ar ei ben ei hun neu yn gronol yn darparu mwy na'r ddarpariaeth tai dangosol a osodwyd ar gyfer yr anheddiad ym Mholisi TAI 1 - TAI 6; neu
  - c. Datblygiad preswyl o 5 o unedau tai neu fwy ar safleoedd a ddynodwyd neu safleoedd ar hap y tu mewn i ffiniau datblygu nad yw'n mynd i'r afael â thystiolaeth o angen a galw am dai a gofnodir mewn Asesiad Marchnad Tai a ffynonellau tystiolaeth leol berthnasol eraill.
2. Gofyn am Asesiad Effaith Iaith Gymraeg, a fydd yn dweud sut fydd datblygiad arfaethedig yn gwarchod, hyrwyddo a chryfhau'r iaith Gymraeg, pan fydd y datblygiad arfaethedig ar safle ar hap annisgwyl ar gyfer datblygiad tai ar raddfa fawr neu ddatblygiad cyflogaeth ar raddfa fawr a fyddai'n golygu llif arwyddocaol o weithlu;
3. Gwrthod cynigion a fyddai'n achosi niwed o sylwedd i gymeriad a chydbwysedd iaith cymuned nad ellir ei osgoi neu ei liniaru yn foddhaol trwy ddefnyddio mecanwaith cynllunio priodol;
4. Gofyn am Gynllun Arwyddion dwyieithog i ymdrin â holl arwyddion gweithredol yn y parth cyhoeddus sy'n cael eu cynnwys mewn cais cynllunio gan gyrff cyhoeddus a chwmnïau masnachol a busnes;
5. Gosod disgwyliad y bydd enwau Cymraeg yn cael eu defnyddio ar gyfer datblygiadau newydd, enwau tai a strydoedd.

Polisi Strategol PS 2: Isadeiledd a Chyfraniadau gan Ddatblygwyr

Bydd y Cynghorau'n disgwyl i ddatblygiadau newydd sicrhau bod darpariaeth ddigonol o isadeiledd (naill ai ar y safle neu i wasanaethu'r safle) sy'n angenrheidiol yn cael ei ddarparu yn amserol ar gyfer gwneud y cynnig yn dderbyniol trwy amod neu rwymedigaeth cynllunio. Yn ddarostyngedig i gwrdd â'r profion statudol, fe all fod yn ofynnol gofyn am daliadau cynnal yn unol â chytundebau adran 106 er mwyn cwrdd â chostau dechreuol i redeg gwasanaethau a chyfleusterau ac i ddigolledu cymunedau am golled neu ddifrod a achosir gan ddatblygiad. Lle bod angen darparu'r isadeiledd angenrheidiol, galluogol a hanfodol o ganlyniad i'r cynnig ac nad ellir ei leoli ar y safle, gofynnir am gyfraniadau ariannol, o fewn cyfyngiadau deddfwriaethol, i gael y buddsoddiad angenrheidiol oddi ar y safle. Os yw effaith y datblygiad yn un gronol fe ellir cronni'r cyfraniadau ariannol, o fewn cyfyngiadau deddfwriaethol, er mwyn lliniaru'r effaith gronol.

POLISI ISA 1: Darpariaeth Isadeiledd

Caniateir cynigion dim ond pan fo capasiti isadeiledd digonol yn bodoli, neu lle caiff ei ddarparu mewn modd amserol. Os yw cynnig yn creu angen uniongyrchol am isadeiledd newydd neu well, ac os na chaiff hwn ei ddarparu gan gwmni gwasanaeth neu isadeiledd, yna rhaid i'r datblygiad ei ariannu. Gellir ceisio cyfraniad ariannol i sicrhau gwelliannau i isadeiledd, cyfleusterau, gwasanaethau a gwaith cysylltiedig, os yw'r rheini yn angenrheidiol i wneud cynnig yn dderbyniol. Pan fydd yn briodol, gellir ceisio am gyfraniadau ariannol at ystod o ddibenion, yn cynnwys:

1. Tai fforddiadwy
2. Cyfleusterau chwaraeon a hamdden
3. Cyfleusterau addysgol
4. Cyfleusterau cyflogaeth a hyfforddiant
5. Hamdden a llecynnau agored
6. Isadeiledd trafniadaeth yn cynnwys cludiant cyhoeddus
7. Cyfleusterau gofal iechyd
8. Cadwraeth natur
9. Cyfleusterau gwastraff ac ailgylchu
10. Isadeiledd adnewyddadwy a charbon isel
11. Cyfleusterau diwylliannol a chymunedol
12. Mesurau iaith Gymraeg
13. Isadeiledd band llydan
14. Tir y Cyhoedd
15. Mesurau rheoli risg llifogydd
16. Isadeiledd gwasanaethau, gan gynnwys cyflenwad dŵr, draenio, carthffosydd, nwy a thrydan
17. Asedau archeolegol a hanesyddol Caniateir cynigion am wasanaethau i wella'r ddarpariaeth seilwaith yn amodol ar ystyriaethau cynllunio manwl.

Polisi ISA 2: Cyfleusterau Cymunedol

Bydd y Cynllun yn cynorthwyo i gynnal a gwella cyfleusterau cymunedol trwy:

1. Caniatáu datblygu cyfleusterau cymunedol newydd, yn amodol ar yr hyn a ganlyn:
  - i. eu bod wedi'u lleoli oddi mewn neu'n gyfagos â ffiniau datblygu, neu eu bod wedi'u lleoli tu allan i ffiniau datblygu ond oddi mewn i glystyrau o aneddiadau, lle bydd y datblygiad yn darparu cyfleuster angenrheidiol i gefnogi'r gymuned leol;
  - ii. yn achos adeiladau newydd, na ellir bodloni anghenion y gymuned leol trwy wneud defnydd deul o gyfleusterau presennol neu drosi adeiladau presennol;
  - iii. os yw'r cynnig yn gofyn am ail-leoli cyfleuster, y gellir dangos nad yw'r safle presennol bellach yn addas ar gyfer y defnydd hwnnw;
  - iv. bod graddfa a math y datblygiad arfaethedig yn briodol o gymharu â maint, cymeriad a swyddogaeth yr anheddiad.
  - v. ei bod yn hawdd cael mynediad i'r siop ar droed, ar feic ac ar gludiant cyhoeddus. Anogir darparu cyfleusterau cymunedol newydd neu estynedig aml-ddefnydd, gan gynnwys cyd-leoli cyfleusterau gofal iechyd, ysgol, llyfrgell a hamdden mewn lleoliadau hygrych.
2. Gwrthsefyll colled neu newid defnydd cyfleuster cymunedol presennol oni bai:
  - i. y gall y datblygwr ddarparu cyfleuster addas yn ei le un ai ar y safle neu oddi ar y safle, ac o fewn mynediad rhwydd a chyfleus drwy ddulliau ac eithrio car, neu
  - ii. y gellir dangos bod y cyfleuster yn amhriodol neu'n ormod i'r hyn sydd ei angen, neu,
  - iii. mewn achos cyfleuster a weithredir yn fasnachol:
    - bod tystiolaeth bod y defnydd cyfredol wedi rhoi'r gorau i fod yn hyfyw yn ariannol, a
    - na ellir bod disgwyl yn rhesymol iddo ddod yn hyfyw yn ariannol ac • ni ellir sefydlu unrhyw ddefnydd cymunedol addas arall, a
    - mae tystiolaeth o wir ymdrechion i farchnata'r cyfleuster, sydd wedi bod yn aflwyddiannus.

Polisi Strategol PS 4: Trafnidiaeth Gynaliadwy, Datblygiad a Hygyrchedd

Lleolir datblygiadau fel y gellir lleihau'r angen i deithio. Bydd y Cynghorau'n cefnogi gwelliannau i drafndiaeth sy'n mwyhau hygyrchedd drwy'r holl ddulliau cludiant, ond yn enwedig ar droed, ar feic a chludiant cyhoeddus. Cyflawnir hyn drwy sicrhau mynediad hawdd drwy droedffyrdd, isadeiledd beicio a chludiant cyhoeddus lle bo'n briodol ac felly annog y defnydd o'r dulliau cludiant hyn ar gyfer teithiau lleol a lleihau'r angen i deithio â char. Bydd y Cyngor yn ceisio gwella hygyrchedd a cheisio newid ymddygiad teithio. Cyflawnir hyn drwy weithio gyda'n partneriaid er mwyn:

1. Cynnal gwasanaeth cludiant cyhoeddus priodol, gan gydnabod ffyrdd amgen o gynnal cyfleoedd teithio;
2. Cynnal a chadw a gwella gorsafoedd, isadeiledd a gwasanaethau ar y prif Linellau Rheilffyrdd gan gynnwys mynediad i bobl anabl a gwelliannau eraill sy'n ymwneud â rheilffyrdd;
3. Lle bo hynny'n bosib, diogelu, gwella, mwyhau a hyrwyddo hawliau tramwy cyhoeddus (gan gynnwys llwybrau troed, llwybrau ceffyl a chilffyrdd), a rhwydweithiau llwybrau beicio i wella diogelwch, hygyrchedd (gan gynnwys pobl anabl), drwy'r dulliau teithio a chynyddu buddion iechyd, hamdden, llesiant a thwristiaeth ar gyfer trigolion lleol ac ymwelwyr fel ei gilydd).
4. Cefnogi cynlluniau fydd yn gwella cludiant gan gynnwys cyfleusterau parcio a theithio / rhannu cyfleusterau ar gyfer meysydd cyflogaeth, datblygiadau newydd a chyfleusterau trosglwyddo llwythau;
5. Pennu neu ddiogelu tir lle bo'n briodol er mwyn hwyluso'r cynlluniau cludiant strategol allweddol. Yn ogystal, bydd y Cynghorau yn gofyn am gyflwyno'r elfennau isadeiledd cludiant allweddol a ganlyn fel rhan o gynlluniau datblygu isadeiledd mawr, naill ai'n anariannol neu drwy rwymedigaethau adran 106.

Polisi TRA 1: Datblygiadau Rhwydwaith Cludiant

1. Gwelliannau i Isadeiledd Presennol

Caniateir gwelliannau i'r rhwydwaith cludiant presennol os gellir cydymffurfio â'r meini prawf a ganlyn:

- i. Bydd y llwybr a/neu'r safle a ddewisir yn cael yr ardrawiad lleiaf posib ar yr amgylchedd adeiledig a naturiol, y dirwedd ac eiddo; a
- ii. Cedwir y tir a gymerir yn barhaol i'r lleiaf sydd ei angen a bydd rhaid bod yn gyson â dylunio da a thirweddau o ansawdd uchel; ac
- iii. Yn achos llwybrau beicio, cynlluniau parcio a theithio, ardaloedd gwasanaeth ger y ffordd ac ochr y ffordd, bydd y cynllun yn helpu i wella diogelwch ffyrdd; ac
- iv. Yn achos ffyrdd newydd, mae ystod lawn o ddatrysiadau ymarferol i broblem trafndiaeth wedi'u hystyried ac mae gwella ffyrdd yn cynnig y datrysiad gorau; ac
- v. Yn achos ardaloedd gwasanaeth ger ochr y ffordd, rhaid i'r cynllun ffinio'r rhwydwaith ffyrdd strategol a chanolbwyntio ar wasanaethu anghenion gyrwyr, peidio â rhwystro symudiad traffig strategol ac yn unol â Pholisi Strategol PS 15, ni ddylent danseilio'r ddarpariaeth manwerthu yn y Ganolfan Isranbarthol, Canolfannau Gwasanaeth Trefol a Lleol neu Bentrefi.

2. Trosglwyddo Rhwng Dulliau Cludiant

Er mwyn hwyluso trosglwyddo rhwng dulliau cludiant a helpu i leihau'r galw am deithio a lleihau'r ddibyniaeth ar geir, cyn belled â'u bod nhw'n cydymffurfio gyda pholisiau perthnasol y Cynllun, caniateir y cynigion a ganlyn:

- i. Gwelliannau i gyfnewidfeydd rheilffyrdd a bysus presennol, gan gynnwys mesurau i hwyluso mynediad drwy ddulliau teithio llesol a phobl anabl gydag anghenion mynediad penodol;
  - ii. Cyfleusterau parcio a theithio parhaol wedi eu lleoli'n strategol o fewn neu wrth ymyl Canolfannau neu mewn lleoliadau eraill sy'n agos i'r prif rwydwaith ffordd lle gellir dangos nad oes safleoedd amgen boddhaol yn agosach at y Canolfannau, lle mae cwsmeriaid yn cael eu cefnogi gan wasanaethau bysys aml rhwng y cyfleuster a phen y daith;
  - iii. Cyfleusterau parcio lorïau dros nos a chyfleusterau trosglwyddo llwythi wedi'u lleoli'n strategol o fewn neu wrth ymyl Canolfannau;
  - iv. Cyfleusterau ansawdd uchel ar gyfer gyrwyr a theithwyr gan gynnwys ond heb fod yn gyfyngedig i seddau, gwybodaeth, cyfleusterau toiledau;
  - v. Cyfleusterau ar gyfer parcio a rhannu mewn lleoliadau priodol ar y rhwydwaith priffyrdd strategol yn gyfochrog i aneddiadau neu oddi mewn iddynt;
  - vi. Cyfleusterau o fewn aneddiadau ar gyfer parcio bysys, tacsis a manau gollwng teithwyr;
  - vii. Cyfleusterau ar gyfer cyfnewidfa â chludiant ar y dŵr.
3. Bydd Cynigion Asesiadau cludiant ar gyfer datblygiadau graddfa fawr neu ddatblygiad o fewn ardal sensitif sydd yn cynyddu'n sylweddol y nifer o deithiau trwy gerbydau preifat yn cael eu gwrthod os nad ydynt yn cynnwys mesurau fel rhan o'r Aseiad Trafnidiaeth a/neu Gynllun Teithio. Lle bo'r Aseiad Cludiant yn dangos bod angen Strategaeth Gweithredu Cludiant, bydd angen sicrhau hyn drwy rwymedigaeth cynllunio.
4. Bydd Gwelliannau Cynlluniau Cludiant i'r rhwydwaith cludiant strategol yn ardal y Cynllun yn cael eu sicrhau drwy ddiogelu a darparu tir. Mae'r cynlluniau yn cynnwys:
- i. A487 Caernarfon i Bontnewydd
  - ii. Ffordd gyswllt Llangefni
  - iii. A5025 Y Fali i Wylfa a gwelliannau eraill i isadeiledd trafndiaeth yn gysylltiedig â datblygiad yn Wylfa Newydd, gan gynnwys gwelliannau o Amlwch i Wylfa Newydd lle mae'r galw am welliant ar y rhan hwnnw wedi cael ei adnabod yn dilyn asesiad ardrawiad trafndiaeth o Brosiect Wylfa Newydd ar yr A5025.

Polisi TRA 4: Rheoli Effeithiau Trafnidiaeth

Lle'n briodol, dylid cynllunio a dylunio datblygiad mewn ffordd sydd yn hyrwyddo'r dulliau mwyaf cynaliadwy o deithio gan roi sylw i'r goeden o ddefnyddwyr:

1. Cerddwyr, gan gynnwys pobl gyda phramiau a/neu blant ifanc;

2. Pobl anabl â phobl â phroblemau symudedd ac anghenion mynediad penodol;
3. Beicwyr;
4. Cerbydau dwy olwyn â phŵer;
5. Cludiant cyhoeddus;
6. Mynediad i gerbydau a rheolaeth traffig o fewn y safle a'r ardal o'i gwmpas
7. Parcio ceir a'u gwasanaethu;
8. Mannau parcio i fysus; a
9. Marchogion.

Ni chaniateir datblygiadau a fyddai'n peri niwed annerbyniol i weithrediad diogel ac effeithlon y briffordd, cludiant cyhoeddus a rhwydweithiau cludiant eraill gan gynnwys llwybrau i gerddwyr, beicwyr, hawliau tramwy cyhoeddus a llwybrau ceffyl. Bydd lefel y niwed annerbyniol yn cael ei bennu gan yr awdurdod lleol fesul achos.

Polisi Strategol PS 5: Datblygu Cynaliadwy

Cefnogir datblygiadau lle gellid dangos eu bod yn gyson ag egwyddorion datblygu cynaliadwy. Dylai bob cynnig:

1. Liniaru'r hyn sy'n peri newid hinsawdd ac addasu i'r effeithiau hynny sy'n anochel yn unol â Pholisi Strategol PS 6;
2. Rhoi blaenoriaeth i ddefnyddio tir ac isadeiledd yn effeithiol, gan flaenoriaethu aildefnyddio tir ac adeiladau a ddefnyddiwyd o'r blaen, lle bynnag bo hynny'n bosib, oddi mewn i ffiniau datblygu'r Ganolfan Isranbarthol, y Canolfannau Gwasanaeth Trefol a Lleol, Pentrefi neu yn y manau mwyaf priodol y tu allan iddynt yn unol â Pholisi Strategol PS 17, PS 13 a PS 14;
3. Hyrwyddo Canolfannau a Phentrefi mwy hunangynhaliol drwy gyfrannu at gymunedau cytbwys sy'n cael eu cefnogi gan ddigonedd o wasanaethau; gweithgareddau diwylliannol, celfyddydol, chwaraeon ac adloniant; ystod amrywiol o gyfleoedd gwaith; isadeiledd ffisegol a chymdeithasol a dewis o ddulliau teithio;
4. Gwarchod, cefnogi a hyrwyddo defnydd o'r iaith Gymraeg yn unol â Pholisi Strategol PS 1;
5. Cadw a gwella ansawdd asedau'r amgylchedd adeiledig a hanesyddol (gan gynnwys eu gosodiad), gwella'r ddealltwriaeth ohonynt, y gwerthfawrogiad ohonynt am eu cyfraniad cymdeithasol ac economaidd a gwneud defnydd cynaliadwy ohonynt yn unol â Pholisi Strategol PS 20;
6. Gwarchod a gwella ansawdd yr amgylchedd naturiol, ei dirwedd a'i asedau bioamrywiaeth, gan gynnwys eu deall a'u gwerthfawrogi am y cyfraniad cymdeithasol ac economaidd y maent yn eu darparu yn unol â Pholisi Strategol PS 19;
7. Lleihau'r effaith ar adnoddau lleol, osgoi llygredd ac ymgorffori egwyddorion adeiladu cynaliadwy er mwyn cyfrannu tuag at gadwraeth ac effeithlonrwydd ynni; defnyddio ynni adnewyddadwy; lleihau / ailgylchu gwastraff; defnyddio deunyddiau o ffynonellau cynaliadwy; a diogelu ansawdd y pridd;

8. Lleihau faint o ddŵr a ddefnyddir ac a wastreffir; lleihau'r effaith ar adnoddau dŵr ac ar ansawdd y dŵr; rheoli perygl llifogydd ac uchafu'r defnydd o gynlluniau draenio cynaliadwy a dilyn amcanion Cynllun Rheoli Bas Afonydd Gorllewin Cymru. Pan fo hynny'n briodol, dylai cynigion hefyd:
9. Ddiwallu anghenion y boblogaeth leol drwy gydol eu hoes o ran ansawdd, y mathau o ddaliadaeth a fforddiadwyedd unedau tai yn unol â Pholisi Strategol PS 16;
10. Hyrwyddo economi lleol amrywiol ac ymatebol, sy'n annog buddsoddiad ac sy'n gallu cynnal Canolfannau, Pentrefi ac ardaloedd gwledig yn unol â Pholisi Strategol PS 13;
11. Cefnogi'r economi lleol a busnesau lleol drwy ddarparu cyfleoedd ar gyfer dysgu gydol oes a datblygu sgiliau yn unol â Pholisi Strategol PS 13;
12. Lleihau'r angen i deithio gyda thrafnidiaeth breifat ac annog cyfleoedd i bob defnyddiwr deithio yn ôl y gofyn mor aml â phosib drwy ddefnyddio dulliau amgen, gan roi pwyslais arbennig ar gerdded, beicio a defnyddio cludiant cyhoeddus yn unol â Pholisi Strategol PS 4;
13. Hyrwyddo safonau dylunio uchel sy'n gwneud cyfraniad cadarnhaol i'r ardal leol, mannau hygyrch sy'n medru ymateb i ofynion y dyfodol ac sy'n lleihau trosedd, ymddygiad gwrthgymdeithasol ac ofni trosedd yn unol â Pholisi PCYFF 3.

Polisi Strategol PS 9: Wylfa Newydd a Datblygiad Cysylltiedig

Yn eu rôl fel yr awdurdodau sy'n penderfynu ar ddatblygiad perthynol ar gyfer Wylfa Newydd, bydd y Cynghorau, lle'n briodol, yn sicrhau cydymffurfiaeth gyda'r meini prawf yn y Polisi yma a Pholisiau PS 10 - 12, lle bo'n berthnasol.

Wrth ymateb i gynigion sy'n ffurfio rhan o gais am Ganiatâd Datblygu i'r Ysgrifennydd Gwladol bydd y Cynghorau yn rhoi sylw i'r un ystyriaethau wrth baratoi'r Adroddiad Effaith Leol.

1. Dylai unrhyw bolisiau perthnasol sydd wedi'u cynnwys yn y Cynllun, ac unrhyw ganllawiau cynllunio, fod yn siapio'r dull o ddatblygu'r orsaf pŵer niwclear a chynigion am ddatblygiad perthynol;
2. Er mwyn cael cyn lleied o ardrawiad ag y bo modd a chymaint ag y bo modd o aildefnyddio'r cyfleusterau a deunyddiau sy'n bodoli'n barod, bod cyfleoedd wedi cael eu cymryd lle bo'n ymarferol i integreiddio gofynion adeiladu Prosiect Wylfa Newydd gyda'r bwriad i ddadgomiynu'r orsaf bŵer presennol;
3. Bydd cynigion priffyrdd a chludiant ar gyfer Prosiect Wylfa Newydd yn rhan o strategaeth traffig a thrafnidiaeth integredig sy'n ystyried Polisi Strategol PS 4 a Pholisiau manwl perthnasol ac yn lleihau'r effeithiau niweidiol o ran cludiant i lefel sy'n dderbyniol, yn cynnwys y rhai'n codi yn ystod y cyfnodau adeiladu, gweithredu a dadgomiynu ac adfer. Dylai cynigion, lle bo'n ymarferol, wneud cyfraniad cadarnhaol tuag at amcanion polisi cludiant yn yr ardal, a chynnwys atebion aml-foddol a buddsoddiad sy'n annog teithio gyda chludiant cyhoeddus, cerdded a beicio a dulliau trafndiaeth gynaliadwy eraill;
4. Bydd gwaith cynnar neu baratoi ar gyfer datblygiad yr orsaf pŵer niwclear yn dangos eu bod yn angenrheidiol i sicrhau y cyflawnir Prosiect Wylfa Newydd yn amserol neu wedi'u cynllunio i ddarparu mesurau lliniaru ar gyfer effeithiau adeiladu neu weithrediad Prosiect Wylfa Newydd. Rhaid i unrhyw waith cynnar neu baratoi gael strategaeth i alluogi i'r safleoedd gael eu hadfer i safon dderbyniol pe na fyddai'r Prosiect yn derbyn caniatâd neu gael ei adeiladu a sut y sicrheir y costau o gynnal gwaith adfer o'r fath, gan gynnwys drwy fondio.

5. Dylai gofynion am lety gweithwyr adeiladu gael eu hateb mewn ffordd sy'n lleihau gymaint ag y bo modd yr effaith ar y farchnad dai lleol, yn cynnwys gallu rhai ar incwm isel i gael mynediad i'r sector rhentu preifat, tai fforddiadwy neu wasanaethau tai eraill (gan roddi ystyriaeth i'r wybodaeth a gyhoeddir yn yr Asesiad Marchnad Tai Lleol), ac na fydd yn arwain at effeithiau economaidd, cymdeithasol, ieithyddol neu amgylcheddol niweidiol. Dylai cynigion ffurfio rhan o strategaeth gadarn ar gyfer llety gweithwyr adeiladu a fydd yn talu sylw i Strategaeth Ofodol y Cynllun ac unrhyw bolisiau perthnasol yn y Cynllun, gan gynnwys Polisi PS 10;
6. Pan fydd y cynigion am gyfnod dros dro fe ddylai dewis y safle a manylion y cynnig roi ystyriaeth i'r etifeddiaeth a fyddai'n deillio ohonynt fel bod buddsoddi mewn elfennau fel isadeiledd, adeiladau, gwaith ecolegol a thirlun yn dod â buddion tymor hir yn ystod y cyfnod ôl adeiladu. Lle bwriedir cael defnydd etifeddiaeth, bydd angen cyflwyno cynllun cyflawni ynghyd ag unrhyw gais cynllunio i ddangos sut rhoddwyd sylw i ddefnydd etifeddiaeth ac i ddangos sut mae wedi dylanwadu ar ddyluniad a chynllun y safleoedd datblygu perthynol, yn ogystal â chyfrannu at fframio cytundeb Adran 106 a/neu gytundebau eraill a thaliadau Ardoll Isadeiledd Cymunedol (os yn gymwys);
7. Bydd cynigion am ddatblygiad cysylltiedig ar gyfer llety gweithwyr steil campws, canolfannau logisteg, cyfleusterau parcio a theithio hefyd yn cael eu hasesu yn erbyn meini prawf ym Mholisiau PS 10 - 12;
8. Dylai sut mae'r cynllun yn cael ei gynllunio a'i ddyluniad a graddfa'r llefydd agored, tirwedd, plannu (gan gynnwys gwrychoedd a choed), dyrffordd a nodweddion tebyg arfaethedig osgoi, lleihau, lleddfu neu wneud iawn am ardrawiadau ar olygfa, tirwedd ac ecoleg yr ardal leol ac ehangach, yn ogystal ag ar agweddau diwylliannol a hanesyddol y dirwedd, yn y tymor byr a'r tymor hirach. Bydd disgwyl i gynigion fod yn gymesur gyda graddfa'r datblygiad, a maint ei ardrawiad;
9. Bydd angen i'r hyrwyddwr drafod yn fuan efo'r Cyngor ynglŷn â strategaethau caffael, cyflogaeth, addysg, hyfforddiant a phenodi, gyda'r nod i uchafu cyfleoedd cyflogaeth, busnes a hyfforddiant ar gyfer cymunedau lleol yn y tymor byr a thymor hirach. Bydd angen i strategaethau a chynlluniau darparu'r hyrwyddwr ar gyfer caffael, cyflogaeth, addysg, hyfforddiant a recriwtio, gael eu cyflwyno i'r Cyngor fel rhan o gais cynllunio cyn belled â'u bod yn berthnasol i'r cais;
10. Bod isadeiledd cyfleusterau cymunedol yn cael ei ddarparu ar gyfer gweithwyr adeiladu, er enghraifft cyfleusterau parcio a theithio a pharcio a rhannu, siopau, gofal iechyd a chwaraeon a hamdden. Lle bo'n ymarferol dylai'r isadeiledd cyfleusterau cymunedol yma, a leolir ar safleoedd ar wahân i Ardal Datblygu Wylfa Newydd, gael eu lleoli a'u dylunio fel eu bod ar gael i'r gymuned eu defnyddio yn ystod y cyfnod adeiladu ac, ymhen amser, lle bo'n briodol, i wasanaethau defnydd etifeddiaeth. Lle bydd ardrawiadau neu bwysau ychwanegol ar gyfleusterau cymunedol sy'n bodoli'n barod, bydd y Cyngor yn ceisio cael naill ai cyfraniadau priodol ar gyfer cyfleusterau oddi ar y safle neu am uwchraddio cyfleusterau presennol. Dylid ystyried defnydd etifeddiaeth o unrhyw gyfleusterau ychwanegol a ddarperir lle bo hynny'n briodol;
11. Dylai cynigion gynnwys mesurau priodol i hyrwyddo cydlynid cymunedol a diogelwch cymunedol;
12. Bod holl gynigion yn cael eu gwasanaethu yn briodol gan seilwaith trafndiaeth, gan gynnwys trafndiaeth gyhoeddus ac ni fydd yn cael effeithiau niweidiol ar gymunedau lleol a thwristiaeth a rhaid dangos hyn mewn asesiad trafndiaeth. Lle ceir cysylltiedd trafndiaeth annigonol neu nad oes gan y rhwydwaith ffyrdd ddigon o gapasiti i ymdopi â lefel y traffig a fydd yn deillio o unrhyw ddatblygiad, neu rhagwelir effaith andwyol, bydd angen darparu gwelliannau priodol i'r rhwydwaith trafndiaeth a darparu opsiynau trafndiaeth gynaliadwy i liniaru'r ardrawiadau;

13. Dylai'r baich a'r tarfu ar y gymuned oherwydd ei bod yn lleoliad i brosiect mawr cenedlaethol neu ranbarthol yn ymwneud â'r diwydiant niwclear gael ei gydnabod; a bydd ymgais i gael y datblygwr i ddarparu pecynnau priodol o fuddion i'r gymuned er mwyn gwrthbwysu a digolledu'r gymuned am y baich a'r tarfu sy'n digwydd trwy fod yn lleoliad i'r prosiect;
14. Byddai angen i unrhyw gynnig ar safle Wylfa Newydd (tu allan i Orchymyn Caniatâd Datblygu) ar gyfer trin, storio neu gael gwared â gwastraff ymbelydrol Lefel Isel Iawn, Lefel Isel neu Lefel Canolradd neu i drin neu storio gweddillion tanwydd sy'n deillio o'r orsaf bŵer niwclear presennol neu unrhyw ddatblygiad niwclear yn y dyfodol y tu mewn i neu y tu allan i ardal y Cynllun, mewn cyfleuster presennol neu arfaethedig ar neu du allan i'r safle niwclear i. ddangos y byddai'r buddion amgylcheddol, cymdeithasol ac economaidd yn gryfach nag unrhyw effeithiau negyddol.
15. Os nad yw defnydd yn y dyfodol neu ddefnydd etifeddiaeth ar gyfer unrhyw ddatblygiad dros dro yn ymarferol bydd y Cyngor yn ei gwneud yn ofynnol bod adeiladau dros dro yn cael eu symud; a
  - i. Bod y tir sydd wedi cael ei wasanaethu wedi'i adael mewn cyflwr addas ar ôl cael gwared ar y strwythurau yn unol â chynllun gwaith a gyflwynwyd ac a gymeradwywyd gan yr Awdurdod Cynllunio Lleol; neu
  - ii. Bod yr holl gyfleusterau gwaredu gwastraff, ffyrdd, llefydd parcio a chyfleusterau draenio yn cael eu tynnu oddi ar y safle yn barhaol a bod y tir yn cael ei ddychwelyd i'w gyflwr gwreiddiol yn unol â chynllun gwaith a gyflwynwyd ac a gymeradwywyd gan yr Awdurdod Cynllunio Lleol
16. Mae'n bosibl, wrth i'r prosiect ddatblygu, oherwydd canlyniadau na chawsant eu rhagweld yn sgil adeiladu a gweithredu adeiladu Prosiect Wylfa Newydd, y bydd y Cynghorau angen gwybodaeth ychwanegol oddi wrth y datblygwr, neu i waith gael ei wneud ganddo er mwyn gwneud iawn am unrhyw ardrawiadau neu feichiau ychwanegol ar y gymuned y mae hynny'n effeithio arni. Dylai'r datblygwr gynnwys mecanweithiau adolygu er mwyn monitro'r amrediad llawn o ardrawiadau, adolygu pa mor ddigonol yw mesurau lleddfau neu ddigolledu, a gwneud newidiadau fel bydd angen.

Polisi Strategol PS 10: Wylfa Newydd - Llety Dros Dro Tebyg i Gampws ar gyfer Gweithwyr Adeiladu

Yn eu rôl fel yr awdurdodau yn penderfynu ynglŷn â datblygiad llety arddull campws ar gyfer gweithwyr adeiladu Wylfa Newydd, bydd y Cynghorau yn sicrhau cydymffurfiaeth, lle bo'n briodol, gyda'r meini prawf ym Mholisi PS 9 a gyda'r Polisi yma. Wrth ymateb i gynigion sy'n ffurfio rhan o gais am Ganiatâd Datblygu i'r Ysgrifennydd Gwladol bydd y Cynghorau yn rhoi sylw i'r un ystyriaethau wrth baratoi'r Adroddiad Effaith Lleol.

1. bod y datblygwr yn dangos yn gyntaf bod y cynnig yn diwallu angen a brofir am lety dros dro i weithwyr adeiladu nad ellir ei ddiwallu trwy un ai lety preswyl presennol, neu ailddefnyddio adeiladau presennol, neu trwy ddarparu adeiladau parhaol y gellir eu haddasu i ddefnydd parhaol ar ôl iddynt gael eu defnyddio gan weithwyr adeiladu; a
2. lleolir y cynnig ar safle Prosiect Wylfa Newydd neu safle sy'n gyfagos neu sydd â pherthynas dda gyda ffin datblygu Caergybi, Amlwch, Llangefni, Gaerwen neu'r Fali, ac mae'n agos at y prif rwydwaith priffyrdd lle y gellir darparu mynediad digonol heb niwed sylweddol i gymeriad a nodweddion tirwedd, a hefyd yn rhoi ystyriaeth i'r polisi sy'n ffafrio defnyddio tir a ddatblygwyd o'r blaen; a

3. rhaid i'r cynnig gynnwys mecanweithiau priodol i liniaru unrhyw effeithiau anffafriol y datblygiad arfaethedig ar yr iaith Gymraeg a diwylliant Cymreig neu gwneir cyfraniad tuag at liniaru'r effeithiau hynny yn unol â Pholisi PS 1 a Pholisi ISA; a
4. lle nad oes digon o gapasiti o fewn cyfleusterau hamdden, manwerthu a chyfleusterau gofal iechyd presennol oddi ar y safle i ddiwallu anghenion meddianwyr y safle neu lle nad oes cyfleusterau o'r fath o fewn pellter derbyniol sy'n hwyluso mynediad iddynt ar droed neu ar feic, rhaid i'r cynnig gynnwys mecanweithiau priodol i liniaru effeithiau negyddol a allai gynnwys darparu cyfleusterau ategol ar y safle ar gyfer defnydd y meddianwyr; a
5. bydd yn ofynnol i weithredwyr gadw gwybodaeth am feddiannaeth er mwyn hwyluso monitro ardrawiadau'r datblygiad, gan gynnwys y nifer o weithwyr adeiladu gaiff lety, cyfnod aros a chadw cofnod o ddata dienw o'r gweithwyr (gan roi sylw i ofynion deddfwriaeth diogelu gwybodaeth) a gwneud y wybodaeth yma ar gael ar unwaith, ar gais, i'r Cyngor.

Polisi Strategol PS 12: Wylfa Newydd - Cyfleusterau Parcio a Theithio a Parcio a Rhannu.

Yn eu rôl fel yr awdurdodau sy'n penderfynu ynglŷn â chyfleusterau parcio a theithio a pharcio a rhannu ar gyfer Wylfa Newydd, bydd y Cynghorau yn sicrhau cydymffurfiaeth, lle bo'n briodol, gyda'r meini prawf ym Mholisi PS 9 a gyda'r Polisi yma. Wrth ymateb i gynigion sy'n ffurfio rhan o gais am Ganiatâd Datblygu i'r Ysgrifennydd Gwladol bydd y Cynghorau yn rhoi sylw i'r un ystyriaethau wrth baratoi'r Adroddiad Effaith Leol.

1. Er mwyn lleihau'r angen i weithwyr adeiladu a gweithwyr sy'n gwasanaethu'r cyfleuster i deithio gyda char preifat, bod y safle wedi ei leoli: i. o fewn neu wrth ymyl ffiniau datblygu Canolfannau sydd wedi eu lleoli ar hyd neu'n agos at yr A5/ A55; neu ii. mewn lleoliadau eraill sydd ar hyd yr A5/ A55 lle mae'r safle yn rhan o ddull cynhwysfawr i liniaru effeithiau trafnidiaeth y Prosiect, wedi rhoi sylw i'r ffaith bod y Cynghorau yn ffafrio'r angen i roi ystyriaeth i safleoedd yn agosach i'r Canolfannau, wedi cymryd sylw o ystyriaethau tirwedd ac amgylcheddol, a lle gallir darparu dulliau i deithio i'r safle mewn ffordd gynaliadwy, gan gynnwys cludiant cyhoeddus a beicio;
2. Dylai pob bwriad gynnwys llwybrau cerdded a beicio newydd, a dylid gwella'r rhai presennol yn ogystal â gwella gwasanaethau cludiant cyhoeddus; 3. Defnyddir lleoliad yr adeiladau a'r gweithgareddau, y dull o gyrraedd a gadael y safle a'r mecanweithiau priodol i liniaru effeithiau negyddol y datblygiad arfaethedig ar fwynderau'r cymunedau lleol.

Polisi Strategol PS 14: Yr Economi Ymwelwyr

Wrth sicrhau cysondeb â'r economi lleol a chymunedau lleol a sicrhau bod yr amgylchedd naturiol, adeiledig a hanesyddol yn cael ei warchod, bydd y Cynghorau'n cefnogi datblygu diwydiant twristiaeth lleol fydd yn fwrlwm trwy gydol y flwyddyn drwy:

1. Ganolbwyntio datblygiadau twristiaeth, diwylliannol, celfyddydol a hamdden sy'n gynaliadwy, yn actif ac ar raddfa fwy yn y canolfannau isranbarthol, y canolfannau gwasanaeth trefol ac, os yn briodol, y canolfannau gwasanaeth lleol;
2. Gwarchod a chyfoethogi llety wedi'i wasanaethu presennol a chefnogi'r ddarpariaeth o lety wedi'i wasanaethu o ansawdd uchel yn y canolfannau is-ranbarthol, trefol a

lleol a phentrefi;

3. Rheoli a chyfoethogi'r ddarpariaeth o lety twristiaid heb ei wasanaethu o ansawdd uchel ar ffurf bythynnod a fflatiau hunan-arlwyo, gwersylla, gwersylla moethus amgen, parciau carafanau sefydlog neu deithiol neu siales;
4. Cefnogi darpariaethau a mentrau twristiaeth newydd ar raddfa briodol mewn lleoliadau cynaliadwy yng nghefn gwlad drwy ailddefnyddio adeiladau presennol, os yw hynny'n briodol, neu fel rhan o arallgyfeirio ar ffermydd, yn enwedig os yw'r rhain hefyd o fudd i'r cymunedau lleol ac yn cefnogi'r economi lleol, ac os ydynt yn unol â'r amcanion datblygu cynaliadwy;
5. Atal datblygiadau a fyddai'n cael effaith andwyol annerbyniol ar y cyfleusterau twristiaeth, gan gynnwys nodweddion llety a llefydd o ddiddordeb i ymwelwyr neu eu gosodiad, a gwneud y mwyaf o gyfleoedd i adfer difrod a wnaed eisoes i'r dirwedd.

Polisi TWR 2: Llety gwyliau

Bydd cynigion ar gyfer:

1. Datblygu llety gwyliau parhaol newydd â gwasanaeth, neu rai hunanwasanaeth, neu
2. Trosi adeiladau presennol i lety o'r fath, neu
3. Ymestyn sefydliadau llety gwyliau sy'n bodoli, yn cael eu caniatáu cyn belled â'u bod o ansawdd uchel o ran dyluniad, gosodiad ac edrychiad, ac os gellir cwrdd gyda'r meini prawf a ganlyn i gyd:
  - i. Yn achos llety sy'n adeilad newydd, bod y datblygiad wedi ei leoli y tu mewn i ffin ddatblygu, neu'n gwneud defnydd o safle addas a ddatblygwyd o'r blaen;
  - ii. Bod graddfa'r datblygiad arfaethedig yn briodol gan ystyried y safle, y lleoliad a/neu'r anheddiad dan sylw;
  - iii. Na fydd y bwriad yn arwain at golled yn y stoc tai parhaol;
  - iv. Nad yw'r datblygiad yn cael ei leoli mewn ardal sy'n ardal breswyl yn bennaf, neu'n peri niwed sylweddol i gymeriad preswyl ardal;
  - v. Nad yw'r datblygiad yn arwain at ormodedd o lety o'r fath yn yr ardal.

Polisi TWR 3: Safleoedd Carafanau Sefydlog a Sialé a Llety Gwersylla Amgen Parhaol

1. Gwrthodir cynigion i ddatblygu safleoedd carafanau sefydlog newydd (h.y. carafán sengl neu ddwbl), safleoedd sialé4 gwyliau newydd neu lety gwersylla amgen parhaol yn Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol Môn, Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol Llŷn ac yn yr Ardaloedd Tirwedd Arbennig. Mewn lleoliadau eraill caniateir safleoedd carafanau sefydlog, sialé neu lety gwersylla amgen parhaol, dim ond:
  - i. Lle gellir profi nad yw'n arwain at ormodedd o safleoedd carafanau sefydlog neu safleoedd sialé neu safleoedd llety gwersylla amgen parhaol yn yr ardal leol; a
  - ii. Bod y datblygiad arfaethedig o ansawdd uchel o ran dyluniad, gosodiad ac edrychiad, a'i fod wedi'i leoli mewn lleoliad anymwrthiol sydd wedi'i guddio'n dda gan nodweddion presennol y dirwedd, a/neu lle gellir cydweddu'r unedau yn hawdd yn y dirwedd mewn modd nad yw'n peri niwed sylweddol i ansawdd gweledol y dirwedd; a
  - iii. Bod y safle'n agos at y prif rwydwaith ffyrdd ac y gellir darparu mynediad digonol heb amharu'n sylweddol ar nodweddion a chymeriad y dirwedd.

2. Mewn amgylchiadau eithriadol caniateir cynigion a fyddai'n arwain at adleoli safle carafán statig neu siales presennol sydd wedi eu lleoli o fewn Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol Arfordir Môn, Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol Llŷn neu Ardaloedd Tirwedd Arbennig sydd yn ffurfio rhan o'r Ardal Rheoli Newid Arfordirol i safle arall lle bo posib bodloni meini prawf 1. i - iii a phan fo'r safle newydd wedi cael ei leoli y tu allan i'r Ardal Rheoli Newid Arfordirol.

3. Oddi mewn i Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol Arfordir Môn, Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol Llŷn a'r Ardaloedd Tirwedd Arbennig, bydd cynigion i wella safleoedd sefydlog a sialé sy'n bodoli eisoes trwy:
  - i. estyniadau bychain i arwynebedd y safle, a/neu
  - ii. ail-leoli unedau o leoliadau amlwg i leoliadau llai amlwg, yn cael eu caniatáu os gellir cydymffurfio gyda'r meini prawf canlynol i gyd:
  - iii. Nid yw'r gwelliannau yn cynyddu nifer y carafanau sefydlog neu'r unedau sialé ar y safle, oni bai, mewn amgylchiadau eithriadol, bydd y cynigion yn golygu ail-leoli parciau presennol sydd wedi eu lleoli o fewn yr Ardal Rheoli Newid Arfordirol;
  - iv. Bod y datblygiad arfaethedig yn rhan o gynllun i wella amrediad ac ansawdd llety a chyfleusterau ar gyfer ymwelwyr ar y safle;
  - v. O ran safleoedd sydd wedi eu lleoli o fewn Ardal Rheoli Newid Arfordirol, fod y datblygiad arfaethedig yn rhan o gynllun ehangach i wella diogelwch preswylwyr y carafanau neu breswylwyr y siales;
  - vi. Bod y datblygiad arfaethedig yn cynnig gwelliannau sylweddol a pharhaol i ddyluniad, gosodiad ac edrychiad y safle a'i le yn y dirwedd o'i amgylch;
  - vii. Ei fod yn addas yng nghyd-destun polisiau eraill yn y Cynllun. 4. Y tu allan i Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol Arfordir Môn, Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol Llŷn a'r Ardaloedd Tirwedd Arbennig, bydd cynigion i wella safleoedd carafanau sefydlog a sialé sy'n bodoli eisoes trwy:
    - i. estyniadau bychain i arwynebedd y safle, a/neu
    - ii. ail-leoli unedau o leoliadau amlwg i leoliadau llai amlwg, a/neu,
    - iii. cynnydd bychan yn nifer yr unedau ar y safle, yn cael eu caniatáu os gellir cydymffurfio â'r meini prawf a ganlyn i gyd:
    - iv. Bod y datblygiad arfaethedig yn rhan o gynllun i wella amrediad ac ansawdd llety a chyfleusterau ar gyfer ymwelwyr ar y safle;
    - v. Bod y datblygiad arfaethedig yn cynnig gwelliannau sylweddol a pharhaol i ddyluniad, gosodiad ac edrychiad y safle a'i le yn y dirwedd o'i amgylch;
    - vi. O ran safleoedd sydd wedi eu lleoli o fewn Ardal Rheoli Newid Arfordirol, fod y datblygiad arfaethedig yn rhan o gynllun ehangach i wella diogelwch preswylwyr y carafanau neu breswylwyr y siales;
    - vii. Bod unrhyw gynnydd yn nifer yr unedau carfanau gwyliau sefydlog neu siales gwyliau yn fach ac yn gydnaws â graddfa unrhyw welliannau i'r safle;

viii. Ei fod yn addas yng nghyd-destun polisiau eraill yn y Cynllun.